

ปัญหาการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย
ศึกษากรณีการนำเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ
(ฉบับสมบูรณ์)

นางสาวรสกร ไชยบัวแดง

เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของเอกัตศึกษาที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของเอกัตศึกษาที่ส่งผ่านทางคณะที่สังกัด

The abstract and full text of individual study in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)

are the individual study authors' files submitted through the faculty.

หัวข้อเอกัตศึกษา ปัญหาการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุน
ทางการเงินแก่การก่อการร้าย ศึกษากรณีการนำเงินตรา
และตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ

โดย นางสาวรสกร ไชยบัวแดง

รหัสประจำตัว 628 02024 34

หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมวดวิชา กฎหมายธุรกิจทั่วไป

อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.ณัชพล จิตติรัตน์

ปีการศึกษา 2563

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เอกัตศึกษาฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ

ลงชื่อ..........อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผศ.ดร.ณัชพล จิตติรัตน์)

บทคัดย่อ

เอกัตศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และหลักการสากล ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ศึกษาและเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและการยึดเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือที่มีการนำออกไปนอกหรือเข้ามา ในประเทศของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์และกำหนดกรอบแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขกฎหมายและการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความเหมาะสม

จากการศึกษาพบว่าอาชญากรได้นำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดฉ้อโกงหรือการพนัน ในประเทศไทยออกไปนอกประเทศโดยวิธีการขนเงินข้ามประเทศ และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ได้ใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านและเป็นแหล่งฟอกเงิน ด้านศุลกากรจึงเป็นช่องทางที่มีความเสี่ยงจะถูกใช้ ในการฟอกเงินและการเคลื่อนย้ายเงินทุนเพื่อสนับสนุนการก่อการร้าย ด้วยความที่ประเทศไทยเป็นระบบ เศรษฐกิจแบบเปิดที่พึ่งพาการใช้เงินสด โดยมีการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ และการท่องเที่ยว จึงมีการเคลื่อนย้ายของประชากรและเงินทุนในระดับสูง อีกทั้งยังมีช่องทางในการข้ามพรมแดนจำนวนมาก อาชญากรจึงสามารถนำเงินติดตัวเข้าหรือออกนอกประเทศได้โดยสะดวก ประเทศไทยจึงได้นำ แนวทางตามมาตรฐานสากลมาใช้ในการออกกฎหมายเพื่อควบคุมการขนเงินและตราสารเปลี่ยนมือ ข้ามประเทศ เพื่อให้รัฐสามารถตรวจสอบการเคลื่อนไหวของเงินได้ โดยกำหนดให้บุคคลที่นำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ มูลค่าเกินกว่า 450,000 บาท หรือ 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า ออกไปนอกหรือเข้ามา ในประเทศจะต้องสำแดงต่อพนักงานศุลกากรที่ด่านศุลกากร และพบว่าอาชญากรมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้ วิธีการสำแดงเงินอย่างถูกต้อง ในกรณีดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดให้อำนาจพนักงานศุลกากร ยึดทรัพย์สินนั้นไว้ แม้ว่าจะมีเหตุอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะเกี่ยวพันกับการฟอกเงินก็ตาม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้เขียนจึงได้เสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้อำนาจพนักงาน ศุลกากรยึดเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานตามสมควร ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน การฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงิน แก่การก่อการร้าย โดยกำหนดหลักเกณฑ์ของพยานหลักฐาน และเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการ เพื่อให้มาตรการปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยบรรลุผล สามารถสกัดกั้นยับยั้งการเคลื่อนย้าย เงินของอาชญากรได้อย่างแท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

เอกัตศึกษานับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและการชี้แนะที่เป็นประโยชน์จากคณะกรรมการสอบเอกัตศึกษาทุกท่าน โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฏพล จิตติรัตน์ ที่ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาพร้อมทั้งให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไข และช่วยตรวจทาน จนกระทั่งเอกัตศึกษานับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนตระหนักถึงความตั้งใจจริง และความทุ่มเทของท่านอาจารย์ จึงขอกราบขอบพระคุณท่านไว้เป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอขอบคุณครอบครัว พี่ๆ เพื่อนๆ ที่ทำงานที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำ และผลักดันจนเอกัตศึกษานับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี หากเอกัตศึกษานับนี้จะมีประโยชน์อยู่บ้างประการใด ผู้เขียนขอมอบบูชาพระคุณของบิดามารดา และคณาจารย์ทุกท่าน ตลอดจนผู้แต่งตำรา บทความต่างๆ ที่ผู้เขียนใช้ในการศึกษาค้นคว้า หากเอกัตศึกษานับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว และขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 สมมติฐานของการศึกษา	6
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	6
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.7 รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
บทที่ 2 แนวความคิดและทฤษฎีในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการโอนเงินสดข้ามแดน...8	
2.1 ความทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	8
2.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน	8
2.1.2 ขั้นตอนและรูปแบบของการฟอกเงิน	9
2.1.3 ทฤษฎีในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	12
2.1.3.1 ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory).....	12
2.1.3.2 ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory)	13
2.1.3.3 ทฤษฎีผลักระการพิสูจน์ (Shifting The Burden of Proof)	13
2.1.3.4 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Theory).....	14
2.1.3.5 ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process Theory)	14
2.1.4 พัฒนาการของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	15
2.2 การฟอกเงินผ่านการโอนเงินสดข้ามแดน	17
2.3 มาตรการตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการโอนเงินสดข้ามแดน	21

2.3.1 อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000	21
2.3.2 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ 2003	21
2.4 มาตรการตามมาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามฟอกเงินผ่านการขนเงินสดข้ามแดน	22
บทที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการขนเงินสดข้ามแดน ของประเทศไทยและต่างประเทศ.....	27
3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการขนเงินสดข้ามแดน ของประเทศไทย	27
3.1.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.....	27
3.1.1.1 การกำหนดความผิดมูลฐาน.....	27
3.1.1.2 มาตรการทางอาญา.....	32
3.1.1.3 มาตรการทางแพ่ง	35
3.1.1.4 กำหนดให้มีการรายงานการทำธุรกรรม	36
3.1.1.5 กำหนดให้พนักงานศุลกากรรายงานการสำแดงเงิน.....	37
3.1.2 พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485	38
3.1.2.1 มาตรการป้องกันการนำเงินตราออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ	38
3.1.2.2 หลักเกณฑ์ในการนำเงินและตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาใน ประเทศ.....	40
3.1.2.3 ข้อมูลที่ต้องแจ้งต่อพนักงานศุลกากร.....	42
3.1.3 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560.....	42
3.1.3.1 การรับแจ้งเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือ.....	42
3.1.3.2 อำนาจของพนักงานศุลกากรที่เกี่ยวข้องกับการขนเงินสดข้ามแดน	45
3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการขนเงินสดข้ามแดน ของต่างประเทศ	48
3.2.1 ออสเตรเลีย	48
3.2.1.1 หน่วยงานที่ตรวจสอบการขนเงินข้ามแดน	49

3.2.1.2 หลักเกณฑ์ในการสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือ	49
3.2.1.3 อำนาจของเจ้าหน้าที่ศุลกากร.....	51
3.2.2 อังกฤษ	51
3.2.2.1 หน่วยงานที่ตรวจสอบการขนเงินข้ามแดน.....	52
3.2.2.2 หลักเกณฑ์ในการสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือ	52
3.2.2.3 อำนาจของเจ้าหน้าที่ศุลกากร.....	53
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการขนเงินสดข้ามแดน..	54
4.1 ปัญหาการยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือบริเวณด่านศุลกากร	54
4.2 การกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้อำนาจยึดของพนักงานศุลกากร	60
4.3 การอุทธรณ์คำสั่ง	62
4.4 ผลจากการให้อำนาจพนักงานศุลกากรยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือ.....	63
4.4.1 ประโยชน์ที่ได้รับจากการให้อำนาจพนักงานศุลกากรยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือ	63
4.4.2 ผลกระทบจากการให้อำนาจพนักงานศุลกากรยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือ.....	65
4.5 ข้อมูลที่ควรเพิ่มเติมในแบบแจ้งรายการนำเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือ เข้ามาในประเทศ.....	66
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	68
5.1 บทสรุป.....	68
5.2 ข้อเสนอแนะ	73
บรรณานุกรม.....	75
ภาคผนวก.....	79
ภาคผนวก ก แบบฟอร์มการสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือของประเทศไทย.....	80
ภาคผนวก ข แบบฟอร์มการสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือของประเทศออสเตรเลีย	82
ภาคผนวก ค แบบฟอร์มการสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือของประเทศไทย.....	88
ภาคผนวก ง การสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือผ่านทางเว็บไซต์ของประเทศไทย.....	91

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันอาชญากรส่วนใหญ่มุ่งประกอบอาชญากรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สิน อันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต นอกจากนี้วัตรกรรมและเทคโนโลยีหลายประเภทที่พัฒนาการอย่างต่อเนื่องทำให้อาชญากรสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการก่ออาชญากรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินในจำนวนที่มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การประกอบอาชญากรรมมีรูปแบบ และวิธีการที่พัฒนาเป็นการกระทำความผิดในรูปแบบองค์กรอาชญากรรม และองค์กรอาชญากรรม ข้ามชาติซึ่งยากต่อการควบคุมและปราบปรามด้วยกฎหมายในลักษณะเดิมๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการควบคุมและปราบปรามการแปรสภาพของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือเรียกว่า "การฟอกเงิน" ซึ่งเป็นการกระทำด้วยวิธีการใดๆ ก็ตามให้เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด กลายเป็นเงินที่เสมือนว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกจับกุมลงโทษ และยึดเงินนั้น ประเทศไทยจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการตัดช่องทางทางการเงินของอาชญากร โดยได้กำหนดมาตรการที่ยึดหลักการในข้อเสนอแนะของคณะทำงาน Financial Action Task Force หรือ FATF ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ทำหน้าที่หลักในการกำหนดมาตรการด้านต่างๆ เพื่อต่อต้านการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ตลอดจนภัยอื่นๆ ที่จะกระทบต่อระบบการเงินระหว่างประเทศ นอกจากนี้ FATF ยังร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อระบุจุดอ่อนด้านต่างๆ ในระดับชาติ โดยมีเป้าหมาย เพื่อคุ้มครองไม่ให้มีการนำระบบการเงินระหว่างประเทศไปใช้กระทำความผิด¹

FATF และ Middle East and North Africa Financial Action Task Force (MENAFATF) ได้จัดทำ รายงาน Money Laundering through the Physical Transportation of Cash ในปี ค.ศ. 2015

¹ Financial Action Task Force, What we do [online], 4 February 2021. Available from : <https://www.fatf-gafi.org/about/whatwedo/>

พบว่าแนวโน้มการลักลอบขนเงินสดข้ามประเทศยังถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เนื่องจากอาชญากรนิยมเก็บทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเป็นเงินสด โดยเฉพาะเงินสดที่พกกันอย่างแพร่หลายเพราะง่ายต่อการนำไปใช้ต่อ ปกปิดแหล่งที่มาและไม่ทิ้งร่องรอยการทำธุรกรรมเหมือนการทำธุรกรรมผ่านสถาบันการเงิน² และจากรายงานผลการประเมินความเสี่ยงระดับชาติด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของประเทศไทย พ.ศ. 2559 พบว่าทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดฉ้อโกงหรือการพนันในประเทศไทยถูกถ่ายโอนไปยังทวีปอเมริกา ยุโรป รวมทั้งประเทศสิงคโปร์ สาธารณรัฐประชาชนจีน และเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วยวิธีการขนเงินข้ามประเทศ และพบว่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้ใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่าน นัดพบ เตรียมการ และเป็นแหล่งฟอกเงิน³ ด้านศุลกากรจึงเป็นช่องทางที่มีความเสี่ยงจะถูกใช้ในการฟอกเงินและการเคลื่อนย้ายเงินทุนเพื่อสนับสนุนการก่อการร้าย ด้วยความที่ประเทศไทยเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเปิดที่พึ่งพาการใช้เงินสดโดยมีการค้า การลงทุนระหว่างประเทศ และนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงมีการผ่อนปรนในการผ่านแดนเข้าประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับชาวต่างชาติได้เดินทางเข้ามาติดต่อธุรกิจหรือท่องเที่ยว อีกทั้งประเทศไทยมีพรมแดนติดต่อกับหลายประเทศโดยมีจังหวัดที่ติดชายแดนมากถึง 31 จังหวัด ทำให้มีช่องทางในการข้ามพรมแดนจำนวนมาก อาชญากรจึงสามารถนำเงินติดตัวเข้าหรือออกนอกประเทศไทยได้โดยสะดวก

FATF ได้กำหนดมาตรการในการตรวจสอบการขนเงินและตราสารเปลี่ยนมือข้ามแดนเพื่อให้มั่นใจได้ว่าอาชญากรจะไม่สามารถหาเงินมาสนับสนุนกิจกรรมของตน หรือไม่สามารถฟอกเงินที่เป็นรายได้จากการก่ออาชญากรรมด้วยวิธีการขนออกนอกประเทศโดยได้ระบุข้อแนะนำเกี่ยวกับการตรวจสอบการขนเงินสด (Cash Couriers)⁴ ไว้ในข้อแนะนำที่ 32 โดยมีสาระสำคัญดังนี้

² FATF and MENAFATF, Money Laundering through the Physical Transportation of Cash [online], 10 March 2021. Available from : www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/ml-through-physical-transportation-of-cash.html

³ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2560-2564 (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2560), หน้า 9.

⁴ Financial Action Task Force, INTERNATIONAL STANDARDS ON COMBATING MONEY LAUNDERING AND THE FINANCING OF TERRORISM & PROLIFERATION (The FATF Recommendations) [online], 4 February 2021. Available from : <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf>

- ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศต้องใช้ระบบสำแดง (declaration system) เป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับผู้เดินทางทุกคน หรือการสำแดงเป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับผู้เดินทางที่ถือเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ออกให้แก่ผู้ถือ (ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ) เกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนด หรือการสำแดงด้วยวาจา หรือจะใช้ระบบการเปิดเผยข้อเท็จจริง (disclosure system) เป็นการกำหนดให้ผู้เดินทางต้องแจ้งข้อมูลตอบข้อซักถามเมื่อเจ้าหน้าที่ร้องขอ

- สำหรับระบบสำแดง ประเทศสมาชิกต้องกำหนดให้บุคคลทุกคนที่ขนเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ออกให้แก่ผู้ถือ ข้ามประเทศที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดไว้ คือ 15,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือยูโร ยื่นสำแดงต่อหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่

- การสำแดงเท็จหรือการเปิดเผยเท็จ คือการแจ้งข้อความเท็จเกี่ยวกับมูลค่าของเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ออกให้แก่ผู้ถือ หรือการแจ้งข้อความเท็จเกี่ยวกับข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องในใบสำแดง หรือตามที่หน่วยงานร้องขอ รวมถึงการไม่สำแดงตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสามารถสกัดกั้นหรือยับยั้งเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือในกรณีดังกล่าวได้ และมีบทลงโทษที่เหมาะสม ไม่ว่าจะผ่านทางอาญา ทางแพ่ง หรือทางปกครอง

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสามารถสกัดกั้นหรือยับยั้งเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ออกให้แก่ผู้ถือไว้ เพื่อยืนยันให้มั่นใจว่ามีหลักฐานเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย การฟอกเงิน หรือความผิดมูลฐานหรือไม่ ในกรณีที่มีข้อสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ความผิดมูลฐาน หรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือในกรณีที่มีการสำแดงหรือเปิดเผยเป็นความเท็จ

- บุคคลที่ขนเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ออกให้แก่ผู้ถือข้ามประเทศที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือความผิดมูลฐาน ต้องอยู่ภายใต้การลงโทษที่เหมาะสม และมีผลเป็นการยับยั้งไม่ว่าทางอาญา ทางแพ่ง หรือทางปกครอง และต้องมีมาตรการที่ทำให้สามารถริบเงินหรือตราสารดังกล่าวได้

ประเทศไทยในฐานะสมาชิกของกลุ่มต่อต้านการฟอกเงินเอเชียแปซิฟิก (Asia/Pacific Group on Money Laundering (APG)) มีภารกิจในการพัฒนาระบบการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายให้สอดคล้องตามมาตรฐานสากลตามที่กำหนดโดย FATF โดยจะต้องเข้ารับการประเมินผลการดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism (AML/CFT)) เป็นระยะ

โดยจะประเมินทั้งมิติด้านความสอดคล้องของกฎหมาย กลไก และกระบวนการทำงานของระบบ AML/CFT ตามมาตรฐานสากลและมิติด้านประสิทธิผลของระบบ AML/CFT ของประเทศว่าสามารถบรรลุเป้าหมายในการป้องกันไม่ให้อาชญากรที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเข้าถึงระบบการเงินของประเทศและสามารถปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าวให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญได้หรือไม่

เมื่อปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยได้เข้ารับการประเมินด้าน AML/CFT โดยผลการประเมินด้านกรอบกฎหมายในเรื่องมาตรการควบคุมการลักลอบขนเงินสดและตราสารทางการเงินเปลี่ยนมือข้ามแดนอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สอดคล้อง (Non-Compliant) ซึ่งในขณะนั้นประเทศไทยยังไม่มีข้อกำหนดหลักเกณฑ์ในการสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจในการหยุดหรือยับยั้งเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมทั้งไม่มีบทลงโทษที่เหมาะสม หลังจากนั้นประเทศไทยได้มีการแก้ไขกฎหมายโดยกำหนดให้ต้องสำแดงเมื่อนำเงินตราต่างประเทศมูลค่าเกินกว่า 20,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่าเข้าหรือออกนอกประเทศ จากนั้นประเทศไทยได้เข้ารับการประเมินด้าน AML/CFT อีกครั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2559 ผลการประเมินจัดอยู่ในเกณฑ์สอดคล้องเพียงบางส่วน (Partially Compliant) เนื่องจากประเทศไทยมีความเสี่ยงสูงที่จะมีการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาในประเทศ แต่หลักเกณฑ์ในการสำแดงเงินยังสูงเกินกว่ามาตรฐานสากล และไม่ครอบคลุมถึงตราสารเปลี่ยนมือ ส่วนเงินตราไทยไม่มีข้อกำหนดให้ต้องสำแดงการนำเงินตราเข้ามายังประเทศไทย และยังพบข้อบกพร่องที่สำคัญคือ พนักงานศุลกากรไม่มีอำนาจยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือที่สงสัยว่าเกี่ยวข้องกับ ความผิดมูลฐาน ฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย⁵ ต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายให้ครอบคลุมถึงเงินตราไทย และตราสารเปลี่ยนมือ และปรับลดเกณฑ์ที่ต้องสำแดง โดยกำหนดให้บุคคลที่นำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงิน และไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ มูลค่าเกินกว่า 450,000 บาท หรือ 15,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือเทียบเท่า ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ จะต้องสำแดงต่อพนักงานศุลกากรที่ด่านศุลกากร และเมื่อปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยได้ขอยกระดับความสอดคล้องด้านกรอบกฎหมายในเรื่องดังกล่าว ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้ปรับระดับผลคะแนนเป็นสอดคล้องเป็นส่วนใหญ่ (Largely Compliant)

⁵ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รายงานการประเมินประเทศไทย ธันวาคม, หน้า 256-260.

แต่มีข้อสังเกตว่าสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) สามารถยับยั้งเงินและตราสารเปลี่ยนมือที่สงสัยว่าเกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน ฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายได้ โดยเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพิจารณาออกคำสั่งยึดไว้ชั่วคราว แต่กระบวนการดังกล่าวไม่อาจบังคับใช้บริเวณด้านศุลกากรได้อย่างทันท่วงที⁶ และหากมีการสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือต่อพนักงานศุลกากรอย่างถูกต้อง พนักงานศุลกากรก็ไม่มีอำนาจยึดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ เนื่องด้วยพนักงานศุลกากรมีอำนาจยึดหรืออายัดสิ่งใดๆ อันจะพึงต้องริบหรือเป็นที่สงสัยว่าจะพึงต้องริบตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ซึ่งหมายถึงของที่ยังมีได้เสียอากร ของต้องห้าม ของต้องกักตุน หรือของที่ยังมีได้ผ่านพิธีการศุลกากร หรือยึดสิ่งของอื่นใดที่อาจใช้พิสูจน์ความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการศุลกากรเท่านั้น ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติของพนักงานศุลกากรในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะเกี่ยวพันกับการฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย อาชญากรจึงสามารถใช้ช่องทางดังกล่าวในการเคลื่อนย้ายเงินผ่านประเทศไทยได้โดยไม่ต้องถูกตรวจสอบ และเนื่องจากเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือเป็นทรัพย์สินที่สามารถปกปิด ซุกซ่อน หรือยกย้ายได้โดยง่าย และไม่ทิ้งร่องรอยการทำธุรกรรมเอาไว้ หากปล่อยให้ทรัพย์สินนั้นหลุดรอดไปย่อมไม่อาจติดตามเอาคืนได้อย่างครบถ้วน ด้วยเหตุนี้จึงควรศึกษาแนวทางของต่างประเทศที่มีการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการยึดเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือในกรณีดังกล่าว เพื่อนำมาปรับใช้ในการแก้ไขข้อบกพร่องของประเทศไทยให้สามารถสกัดกั้นยับยั้งการเคลื่อนย้ายเงินของอาชญากรได้อย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และหลักการสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- 2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและการยึดเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือที่มีการนำออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ ของประเทศไทย และต่างประเทศ

⁶ Asia/Pacific Group on Money Laundering, Mutual Evaluation of Thailand September 2018 [online], 4 February 2021. Available from: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/fur/APG-1st%20FollowUp%20Report-Thailand-2018.pdf>

3) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบและการยึดเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือที่มีการนำออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ และประเด็นความสอดคล้องของกฎหมายภายในกับมาตรฐานสากล

4) เพื่อวิเคราะห์และกำหนดกรอบแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบและการยึดเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือที่มีการนำออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ ให้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ประเทศไทยมีมาตรการในการตรวจสอบและการยึดเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือที่มีการนำออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย แต่ยังคงมีข้อบกพร่องในกรณีที่มีการสำแดงเงินตราและตราสารเปลี่ยนมืออย่างถูกต้อง แม้พนักงานศุลกากรจะมีเหตุอันควรเชื่อว่าเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือนี้อาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ก็ไม่มีอำนาจดำเนินการต่อไป จึงสมควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการนำกฎหมายของประเทศออสเตรเลียและประเทศอังกฤษเป็นแบบอย่าง

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี หลักการสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและการยึดเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือที่มีการนำออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทย ประเทศออสเตรเลีย และประเทศอังกฤษ รวมถึงข้อเสนอแนะของ FATF เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะหรือแนวทางที่เหมาะสมอันจะสามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

ดำเนินการศึกษาโดยรวบรวมจากข้อมูลแบบเอกสาร (Documentary Research) จากตัวบทกฎหมาย รวมทั้งค้นคว้าจากตำรา วิชาการ บทความ งานวิจัย ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบถึงความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และหลักการสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- 2) ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและการยึดเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือที่มีการนำออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ
- 3) ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบและการยึดเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือที่มีการนำออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ และประเด็นความสอดคล้องของกฎหมายภายในกับมาตรฐานสากล
- 4) ทำให้สามารถวิเคราะห์และกำหนดกรอบแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบและการยึดเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือที่มีการนำออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ ให้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.7 รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้จัดทำรายงานผลการศึกษา เรื่อง “มาตรการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงิน เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย” โดยได้ศึกษารูปแบบ วิธีการ และแนวโน้มการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า และปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยได้เสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้อำนาจพนักงานศุลกากรในการยึดเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือเช่นเดียวกัน แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ได้หยิบยกประเด็นปัญหาดังกล่าวมาศึกษาต่อยอดในประเด็นผลทางกฎหมาย และกระบวนการที่เกี่ยวข้อง และเปรียบเทียบกับมาตรการของต่างประเทศ

บทที่ 2

แนวความคิดและทฤษฎีในการป้องกันและปราบปราม

การฟอกเงินผ่านการขนเงินสดข้ามแดน

ในการศึกษาปัญหาการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย กรณีการขนเงินสดข้ามแดน จำต้องศึกษาถึงแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจถึงความเป็นมาของแนวความคิดและทฤษฎีในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อจะได้นำหลักการดังกล่าวมาปรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

2.1 ความทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน

"การฟอกเงิน" เป็นปัญหาที่แฝงตัวอยู่ในสังคมมาช้านาน หลักการของการฟอกเงิน คือ การนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่เรียกกันว่าเงินสกปรกมาผ่านกระบวนการบางอย่างหนึ่งเพื่อให้กลายเป็นเงินที่เสมือนว่าได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่เรียกว่าเงินสะอาด ในส่วนของคำนิยามของคำว่าฟอกเงินนั้น มีผู้ให้คำนิยามไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

พลตำรวจเอกพิรพันธุ์ เปรมภูติ อดีตเลขาธิการ ปปง. อธิบายว่า การฟอกเงิน คือการนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด (proceed of crime) ที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน (predicate offense หรือ the underlined) 7 ประเภท ไปผ่านกระบวนการเพื่อซุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มา หรือแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน เพื่อไม่ให้ปรากฏร่องรอยทางการเงินหรือทรัพย์สิน ทำให้ดูเหมือนว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากกิจการที่ถูกกฎหมาย จากนั้นจึงมีการนำกลับไปสู่เจ้าของในรูปของเงินหรือทรัพย์สินที่เสมือนว่าถูกกฎหมาย (make it appears to be legitimacy money or asset)¹

พันตำรวจเอกสีหนาท ประยูรรัตน์ อดีตเลขาธิการ ปปง. อธิบายว่า การฟอกเงิน คือ การเปลี่ยน แปรสภาพเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้เสมือนหนึ่งว่า เป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การฟอกเงินเป็นกระบวนการ

¹ พิรพันธุ์ เปรมภูติ, คู่มือพนักงานสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางการเงิน (กรุงเทพมหานคร: บริษัท คอมแพคท์พริ้นท์ จำกัด, 2545), หน้า 2.

ซึ่งกระทำโดยบุคคลต่อทรัพย์สิน เพื่อปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมาย และทำให้รายได้นั้น มีที่มาโดยชอบด้วยกฎหมาย และยังหมายความรวมถึง การเปลี่ยนเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มา โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่สุจริต ให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบ ด้วยกฎหมาย²

อาจารย์สุรพล ไตรเวทย์ อติตอนุกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการ ยกร่างกฎหมายฟอกเงิน อธิบายว่า การฟอกเงิน หรือ Money Laundering คือ การเปลี่ยนสภาพเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้ดูเหมือนว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะผู้กระทำ ความผิดกฎหมายไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบที่มาของทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อน ทรัพย์สิน อันจะช่วยปิดบังการกระทำผิดของตนได้อีกด้วย นอกจากนี้ ทรัพย์สินอื่นที่ได้ กลายเป็นเงินสะอาดแล้ว ผู้กระทำความผิดกฎหมายก็สามารถใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่าย อาชญากรรมและคุ้มครองความมั่นคงให้กับอาชญากรรมของตนด้วย³

2.1.2 ขั้นตอนและรูปแบบของการฟอกเงิน

การฟอกเงินเป็นกระบวนการ ซึ่งมักจะเป็นการกระทำหลายขั้นตอนที่ซับซ้อน มากกว่าเป็นการกระทำใดเพียงกรรมเดียว โดยมีลักษณะจำเป็นร่วมกันอย่างน้อย 3 ประการ กล่าวคือ⁴

- 1) ความจำเป็นในการปกปิดแหล่งที่มาและเจ้าของที่แท้จริงของเงินหรือทรัพย์สินนั้น
- 2) ความจำเป็นในการสามารถควบคุมเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด
- 3) ความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำ

ความผิดเพื่อให้เงินอยู่ในรูปแบบเงินสดน้อยที่สุด

วิธีฟอกเงินสามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนจะมีความยากลำบาก ในการตรวจสอบเป็นลำดับกันไป ดังนี้

- 1) ขั้นตอนการวางรากฐาน (Placement) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการ ฟอกเงิน การฟอกเงินเป็นธุรกิจที่มีความเข้มข้นของเงินสดสูง มีลักษณะที่ต้องรับเงินสดจาก

² สีนทาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติสนเทศ, 2542), หน้า 61.

³ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน ปัญหา ข้อเท็จจริง คำอธิบาย, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ วิทยุชน, 2548), หน้า 25.

⁴ นิกร เกริกกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: Translators-at-Law.com, 2543), หน้า 8-9.

การประกอบอาชีพการงานจำนวนมาก เงินสดจะถูกนำเข้าไปสู่ระบบการเงินหรือระบบเศรษฐกิจ หรือถูกลักลอบนำออกนอกประเทศ จุดมุ่งหมายของผู้ฟอกเงิน คือ การนำเงินสดไปจากสถานที่ที่ได้รับ เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเปลี่ยนแปลงสภาพไปเป็นทรัพย์สินรูปแบบอื่น ขั้นตอนนี้เป็นพื้นฐานให้การฟอกเงินประสบความสำเร็จในขั้นตอนต่อไป

2) ขั้นตอนการเพิ่มลำดับชั้น (Layering) ในขั้นตอนนี้ จะมีการพยายามในการปกปิด หรือซ่อนแหล่งที่มาหรือความเป็นเจ้าของของเงินที่ได้มาโดยการทำธุรกรรมให้ซับซ้อนขึ้น มีการปกปิดร่องรอย หรือทำธุรกรรมให้เป็นธุรกรรมนิรนาม ทำให้การติดตามตรวจสอบยากลำบาก หรือเป็นไปได้ จุดมุ่งหมายของการวางลำดับชั้น คือ การสร้างภาพเพื่อแยกเงินที่ได้จากอาชญากรรม ออกจากอาชญากรรมโดยตั้งใจสร้างธุรกรรมให้ดูซับซ้อนขึ้นเพื่อหลบหลีกการติดตามตรวจสอบ เช่น การซื้อสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินที่มีค่า

3) ขั้นตอนการหลอมรวม (Integration) ขั้นตอนนี้ คือขั้นตอนสุดท้ายของ กระบวนการ ซึ่งเงินจะถูกหลอมรวมเข้าไปในระบบการเงินและเศรษฐกิจที่ชอบด้วยกฎหมาย กลมกลืนกันไปกับทรัพย์สินอื่นๆ ในระบบ โดยการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปผสมกับเงิน ส่วนน้อยที่ได้จากรายได้ส่วนอื่น แล้วนำไปลงทุนประกอบกิจการที่ถูกต้อง การรวมเข้าไปของเงินที่ "ถูกฟอกสะอาด" ในระบบเศรษฐกิจถือเป็นความสำเร็จของนักฟอกเงิน ทำให้เงินปรากฏเป็นเงิน ที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อถึงขั้นตอนนี้แล้ว เป็นเรื่องยากที่สุดที่จะสามารถเห็นความแตกต่าง ระหว่างเงินที่ได้มาถูกต้องตามกฎหมายกับเงินที่ได้มาโดยการประกอบอาชญากรรม

สำหรับรูปแบบการฟอกเงินนั้น ในอดีตอาชญากรมักไม่ต้องการให้ผู้ใดทราบที่มา ของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดจึงมักจะปกปิด ซุกซ่อนด้วยวิธีต่างๆ เช่น การฝังดิน การสร้างตู้นิรภัย แต่ต่อมารูปแบบการฟอกเงินได้ถูกปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อม และความรู้ความสามารถ เทคนิคของอาชญากร ตลอดจนการใช้ตำแหน่งหน้าที่อันเป็นช่องทาง ในการดำเนินงาน ซึ่งทำให้การฟอกเงินนั้นมีความซับซ้อนมากขึ้นยากแก่การตรวจพบ การฟอกเงิน จึงมีรูปแบบและวิธีการหลากหลาย ดังนี้⁵

⁵ วีรพงษ์ บุญญาภาส, กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ นิติธรรม, 2547), หน้า 40-42.

1) การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ

วิธีนี้เป็นที่นิยมกันมากในอดีต แต่เนื่องจากปัจจุบันการพกเงินสดเป็นจำนวนมากๆ อาจเกิดพิรุณและถูกเพ่งเล็งได้ง่าย ประกอบกับประเทศต่างๆ ได้มีมาตรการควบคุมที่เข้มงวดจึงทำให้การพกเงินในลักษณะนี้มีน้อยลง แต่ก็ยังเป็นวิธีการที่ใช้กันอยู่จนถึงปัจจุบันเพราะง่ายต่อการนำไปใช้ต่อกิจการที่ขาดแคลน และไม่มีร่องรอยเหมือนกับการทำธุรกรรมผ่านสถาบันการเงิน โดยจะขออธิบายรายละเอียดในข้อ 2.2 ต่อไป

2) การฝากเงินกับสถาบันการเงินต่างประเทศ

วิธีนี้มักใช้กันมากในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบสถาบันการเงินที่เข้มงวด และไม่มีกฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงินต้องรายงานการทำธุรกรรมที่มีมูลค่าสูงหรือธุรกรรมต้องสงสัย และการเปิดบัญชี การฝากหรือถอนเงินสามารถใช้นามแฝงหรือชื่อปลอมเพื่อไม่ให้สามารถสืบหาเจ้าของบัญชีได้ ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบเนื่องจากสามารถทำให้มีเงินสดจำนวนมากหลังไหลเข้าสู่ประเทศแต่ในขณะเดียวกันก็เป็นจุดอ่อนที่อันตรายอย่างมาก

3) การส่งเงินสดหรือโอนเงินออกนอกประเทศ

วิธีนี้มักใช้ในประเทศที่ไม่มีความเข้มงวดในการควบคุมการส่งหรือโอนเงินออกนอกประเทศ โดยเริ่มจากการนำเงินสดไปฝากไว้ในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบสถาบันการเงินอย่างเข้มงวด เพื่อให้เงินเข้าสู่ระบบการเงินของประเทศนั้นแล้วจึงโอนเงินกลับไปสู่อาชญากรด้วยวิธีต่างๆ เช่น วิธีการทางโทรคมนาคม (Wire Transfer) เงินที่ผิดกฎหมายเหล่านั้น ก็จะแปรสภาพเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย

4) การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า

วิธีนี้เป็นการจัดตั้งบริษัทหรือกิจการเพื่อทำธุรกิจที่ถูกกฎหมายเพื่อใช้บังหน้า แต่ตามความเป็นจริงแล้วมีการนำเงินที่ได้จากการกระทำผิดกฎหมายเข้าไปลงทุนในกิจการดังกล่าว แล้วนำผลกำไรหรือคิดค่าบริการกับบริษัทหรือกิจการดังกล่าวออกมาใช้ จึงทำให้ดูเหมือนว่าเป็นการได้เงินมาโดยสุจริต หรืออาจเป็นการซื้อกิจการในต่างประเทศแล้วให้กิจการตนเองในประเทศสั่งซื้อสินค้าจากกิจการในต่างประเทศดังกล่าวโดยใช้ "ใบส่งสินค้า (Invoice)" เพื่อแสดงว่าได้มีการสั่งซื้อสินค้าเข้ามาจากต่างประเทศ ทั้งที่ไม่ได้มีการส่งมอบสินค้าหรือมีการแจ้งมูลค่าของสินค้าที่สั่งซื้อในราคาที่สูงกว่าความเป็นจริง เพื่อให้เงินสกปรกนั้นถูกพอกด้วยการโอนเงินการระหว่าง

กิจการทั้งสองแห่ง หรือการซื้อกิจการที่มีผลขาดทุนแต่เป็นกิจการที่รับเงินเป็นเงินสดทำให้ธุรกิจดังกล่าวค่อยๆ ฟื้นตัวขึ้นมาโดยอาศัยดอกผลจากการประกอบธุรกิจดังกล่าว

5) การซื้อทรัพย์สินที่มีราคาสูง เช่น อัญมณี ศิลปวัตถุ วัตถุโบราณ พระเครื่อง ซึ่งมักเป็นการซื้อขายโดยสมยอมกันระหว่างผู้ต้องการพอกเงินกับผู้ให้ความช่วยเหลือในการพอกเงิน อย่างเช่นในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดได้ขยายผลจับกุมเจ้าของร้านทองรูปพรรณย่านวังบูรพา ในข้อหาพอกเงิน โดยพบการทำธุรกรรมทางการเงินจำนวนมาก ร่วมกับนักค้ายาเสพติดรายใหญ่หลายเครือข่าย⁶

2.1.3 ทฤษฎีในการป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน

2.1.3.1 ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory)⁷

ทฤษฎีนี้ได้เป็นไปตามหลักกฎหมายความคิดพื้นฐานของการสมคบกัน กระทำความผิดทางอาญาที่ว่า บุคคลที่ร่วมในการสมคบกันจะต้องมีความผิดเช่นเดียวกับตัวการ และให้ถือว่าผู้ร่วมสมคบกันร่วมกระทำความผิดต่อการกระทำของผู้ร่วมสมคบกันอย่างไม่จำกัด และการให้ความช่วยเหลือในการสมคบยอมทำให้กลายเป็นกลุ่ม เมื่อการตกลงนำไปสู่การสมคบกัน และการสมคบกันก่อให้เกิดความผิดเช่นเดียวกับตัวการ นอกจากนี้การสมคบเกิดขึ้นเมื่อบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีการตกลงกระทำความผิดโดยการกระทำนั้นต้องมีการแสดงออกมาอันนำไปสู่การบรรลุ ข้อตกลงซึ่งถ้าหากไม่สามารถฟ้องร้องในความผิดฐานพอกเงินก็อาจฟ้องในข้อหาสมคบกันกระทำความผิดและการสมคบกันไม่ต้องการการกระทำความผิดถึงขั้นความผิดสำเร็จ แต่ต้องการเพียงการกระทำอันเป็นความผิด

⁶ ผู้จัดการออนไลน์, โผล่อีก! ร้านทองวังบูรพาจับพอกเงินแก๊งยาเครือข่ายแผ่นดินรอก “แม็ก-มิทซ์” [ออนไลน์], 2 เมษายน 2564. แหล่งที่มา <https://mgronline.com/crime/detail/9630000063770>

⁷ ชนิดาพร ภูเรือ, “ปัญหาการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542,” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารนิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551) หน้า 22-23.

2.1.3.2 ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory)⁸

การที่นำทฤษฎีนี้มาใช้ประกอบกับคดีฟอกเงิน เนื่องจากการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ถือว่าเป็นการช่วยเหลือและสนับสนุนอาชญากร ไม่ว่าจะป็นองค์กรอาชญากรรมหรือไม่ก็ตาม ในการใช้เงินที่ได้มาเพื่อขยายอิทธิพลสำหรับการประกอบอาชญากรรมต่อไป ต้องมีการพิสูจน์ว่าผู้กระทำการฟอกเงินได้รู้ว่าเงินดังกล่าวได้มาจากการกระทำความผิด และผู้กระทำได้ทำการฟอกเงินโดยมีเจตนาที่จะช่วยให้มีการกระทำความผิดต่อไป กล่าวอีกนัยหนึ่งว่าผู้กระทำการฟอกเงินเป็นผู้สืบทอดอาชญากรรม

2.1.3.3 ทฤษฎีผลภาระการพิสูจน์ (Shifting The Burden of Proof)⁹

หลักในเรื่องการผลภาระการพิสูจน์ถูกนำมาใช้กับการริบทรัพย์ทางแพ่ง (Civil Forfeiture) อันเป็นมาตรการในการดำเนินการกับทรัพย์สิน เริ่มต้นด้วยการที่รัฐมีภาระการพิสูจน์ให้เห็นว่ากรณีมีการกระทำความผิดมูลฐานที่กฎหมายฟอกเงินกำหนดเป็นความผิด โดยไม่ต้องคำนึงว่ามีคำพิพากษาของศาลว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด (Non Conviction Base) โดยอาศัยเหตุเพียงว่า “มีเหตุอันควรสงสัย” (Probable cause) ว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานหรือไม่ และการกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่ก็เพียงพอแล้วที่จะดำเนินการ เนื่องจากมาตรการทางแพ่งเป็นมาตรการที่มุ่งดำเนินการต่อทรัพย์สิน (In Rem) มิใช่ตัวบุคคล ขั้นตอนต่อมาจะเป็นการพิสูจน์เพื่อดำเนินการกับตัวทรัพย์สิน ซึ่งในขั้นตอนนี้เพียงแต่พิสูจน์ว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดและอาจมีการโอนจำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินจึงสามารถใช้กฎหมายฟอกเงินเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินเหล่านั้นได้ โดยเป็นการผลภาระการพิสูจน์ให้กับผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอันจะต้องพิสูจน์ถึงการได้มาซึ่งทรัพย์สิน หากไม่สามารถพิสูจน์ที่มาที่ไปของทรัพย์สินได้ทรัพย์สินนั้นก็ตกเป็นของแผ่นดิน

⁸ ปิยะพันธ์ สารครบุรีรักษ์, “การกำหนดความผิดอาชญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน,” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534) หน้า 52-53.

⁹ ชนิดาพร ภูเรือน, “ปัญหาการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542,” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551) หน้า 23.

2.1.3.4 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Theory)¹⁰

แนวความคิดในการควบคุมอาชญากรรมมักจะพบในประเทศที่กำลังพัฒนาและมีอัตราการประกอบอาชญากรรมค่อนข้างสูง เนื่องจากทฤษฎีนี้ มุ่งเน้นประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมในการควบคุม ระวัง และปราบปรามอาชญากรรม เป็นส่วนใหญ่ โดยคดีอาญาทั้งหลายที่เข้าสู่ระบบงานยุติธรรมทางอาญาจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ โดยมีกระบวนการกั้นกรอง (Screening) ในแต่ละขั้นตอน และขั้นตอนต่างๆ จะดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่การสืบสวน ก่อนการจับกุม การจับกุม การสอบสวน ภายหลังการจับกุม การเตรียมคดีเพื่อฟ้องต่อศาล การพิจารณาคดีและพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด และการปลดปล่อยจำเลยส่งผลให้การดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมจึงต้องมีความรวดเร็ว โดยมีวิธีปฏิบัติที่เป็นแบบแผน มีความยืดหยุ่นได้บ้าง และมีความแน่นอน ซึ่งหมายความว่าถึงโอกาสที่ผู้กระทำความผิดจะไม่ถูกศาลพิพากษาลงโทษเป็นไปได้น้อย โดยทฤษฎีนี้ให้สันนิษฐานว่าเมื่อได้ตัวผู้กระทำความผิดมาแล้ว ผู้นั้นจะเป็นผู้กระทำความผิดจริงๆ และจะมีการดำเนินการต่อไปตามขั้นตอนจนถึงการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล และทฤษฎีนี้ยังถือว่าวิธีการดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือการวินิจฉัยคดีให้เสร็จไปตั้งแต่ตอนต้นของกระบวนการยุติธรรมในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานอัยการ ซึ่งจะทำให้ผู้ต้องสงสัยหรือผู้บริสุทธิ์ได้รับการปลดปล่อยโดยเร็ว แต่ในขณะเดียวกันก็จะทำให้การดำเนินคดีกับผู้ต้องหา มีพยานหลักฐานที่แน่นอนหรือผู้ต้องหายอมให้การรับสารภาพว่าได้กระทำความผิดจริง

2.1.3.5 ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process Theory)¹¹

ทฤษฎีนี้ยึดกฎหมายเป็นหลัก การดำเนินกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีความเป็นธรรมและต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ ทฤษฎีนี้ไม่เห็นด้วยกับการแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างไม่เป็นทางการในชั้นตำรวจและพนักงานอัยการ แต่เห็นว่าจะต้องจัดให้มีการพิจารณาคดีหรือไต่สวนข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาอย่างเป็นทางการและเปิดเผยในศาลยุติธรรม ทฤษฎีนี้ถือว่าบุคคลใดจะไม่ถูกกล่าวหาว่าประกอบอาชญากรรมเพียงเพราะมีพยานหลักฐานว่าเขาได้กระทำเท่านั้น แต่บุคคลนั้นจะมีความผิดต่อเมื่อผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณาพิพากษาชี้ขาดแล้วว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดจริง นอกจากนี้ ผู้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาจะต้องปฏิบัติตามตัวบท

¹⁰ วีรพงษ์ บุญไญยภาส, กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 9-11.

¹¹ เรื่องเดียวกัน

กฎหมายในการให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลนั้นๆ อย่างครบถ้วน ทฤษฎีนี้ยอมรับว่ามีแต่องค์กรคณะผู้พิพากษาที่เป็นกลางและไม่ลำเอียงเท่านั้นที่สามารถเชื่อถือได้

ปัจจุบันแต่ละประเทศจะไม่ได้ปฏิบัติตามแนวความคิดของทฤษฎีควบคุมอาชญากรรม หรือทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมเพียงทฤษฎีเดียว แต่มักจะผสมระหว่างสองทฤษฎี โดยอาจเน้นหนักไปทางทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง

2.1.4 พัฒนาการของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

แนวคิดในการพยายามที่จะปราบปรามและสกัดกั้นการฟอกเงินนี้ได้เริ่มขึ้นครั้งแรกโดยการที่ได้มีการพยายามหาจุดที่เหมาะสมระหว่างสิทธิส่วนบุคคลในอันที่จะได้รับความคุ้มครองกับการที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ ของรัฐในอันที่จะป้องกันมิให้มีการประกอบอาชญากรรม ประเทศต่างๆ จึงได้พยายามหาทางร่วมมือกันในการป้องกันและสกัดกั้นการฟอกเงิน ซึ่งจากความร่วมมือกันนี้ ทำให้ประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ (United Nation) ได้มีการประชุมเพื่อหาข้อยุติร่วมกันในการกำหนดมาตรการเพื่อปกป้องระบบการเงินของสมาชิกจากการนำไปใช้เป็นกลไกในการฟอกเงิน ซึ่งผลจากการประชุมร่วมกันดังกล่าวทำให้ได้ข้อตกลงร่วมกันเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2531 ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย โดยการจัดทำเป็นอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 19 December 1988) อนุสัญญานี้ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2533 มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวางหลักการสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ดังนี้

- 1) กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา
- 2) กำหนดให้ภาคีสมาชิกดำเนินการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติด ซึ่งรวมถึงการริบทรัพย์สินตามคำร้องขอของภาคีสมาชิกด้วย
- 3) กำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดเป็นความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้

4) กำหนดให้ภาคีสมาชิกต้องให้ความร่วมมือทางอาญาที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการสืบสวน สอบสวน ฟ้องคดี หรือการดำเนินการทางอาญาอื่นๆ¹²

ต่อมาองค์การสหประชาชาติในฐานะที่เป็นผู้ริเริ่มในเรื่องนี้และได้ติดตามวิวัฒนาการทางกฎหมายของประเทศต่างๆ มาโดยตลอดได้พยายามรวบรวมและวิเคราะห์กฎหมายภายในของแต่ละประเทศให้ทันสมัยที่สุดและได้จัดทำข้อเสนอในรูปแบบของโครงสร้างของกฎหมายฟอกเงินที่เป็นต้นแบบ (Model Law On Money Laundering) ขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1993 โดยในข้อเสนอดังกล่าวประกอบด้วยสองส่วน คือส่วนแรกเป็นคำอธิบายเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของแต่ละมาตราตามโครงสร้างของ Model Law และส่วนที่สองเป็นโครงสร้างของกฎหมายต้นแบบ โดยจะแสดงให้เห็นว่าในเรื่องของการฟอกเงินนี้ควรจะมีบทบัญญัติในเรื่องใดบ้าง และในบทบัญญัติแต่ละเรื่องควรมีขอบเขตหรือรายละเอียดอย่างไร ซึ่งตามโครงสร้างของ Model Law ในส่วนที่สองนี้ สหประชาชาติได้ให้แนวทางไว้ว่ากฎหมายฟอกเงินที่จะตราขึ้นใช้บังคับนั้น ควรจะประกอบด้วยสาระสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การป้องกัน ได้วางหลักโดยการจำกัดวงเงินที่จะสามารถชำระด้วยเงินสดได้ และกำหนดหน้าที่สถาบันการเงินที่จะต้องให้ลูกค้าแสดงตน หน้าที่ในการเก็บรักษาข้อมูลต่างๆ และในการให้ความสนใจเป็นพิเศษหรือใช้ความระมัดระวังของผู้เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบและจับกุม ได้วางหลักเกี่ยวกับเรื่องการรายงานเมื่อมีกรณีที่น่าสงสัยว่ามีการฟอกเงิน และกระบวนการทางกฎหมายที่ตามมา

ส่วนที่ 3 มาตรการพิเศษในการสืบสวน เช่น การดักฟังโทรศัพท์ การเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ของสถาบันการเงิน และข้อห้ามในการอ้างเรื่องการรักษาความลับของลูกค้า

ส่วนที่ 4 บทลงโทษ ทั้งทางอาญาและทางวินัย¹³

ปัจจุบันความพยายามในการสกัดกั้นการฟอกเงินก็ยังมีอยู่อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยองค์การสหประชาชาติได้มีการปรับปรุง Model Law ให้สมบูรณ์ขึ้นซึ่งปัจจุบัน UN Model Law ได้ครอบคลุมไปถึงเรื่องการต่อต้านการก่อการร้ายด้วย จากโครงสร้าง

¹² วีระพงษ์ บุญโญภาส, ประเทศไทยกับร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด, *อุลพาท* (กรกฎาคม-สิงหาคม 2537): 84.

¹³ กาญจนารัตน์ สิริโรจน์, *กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน* (งานวิจัยหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง พ.ศ. 2539), หน้า 14-15

และสาระสำคัญที่ระบุไว้ใน Model Law นี้เองที่ประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการยกร่างกฎหมายภายในประเทศ¹⁴

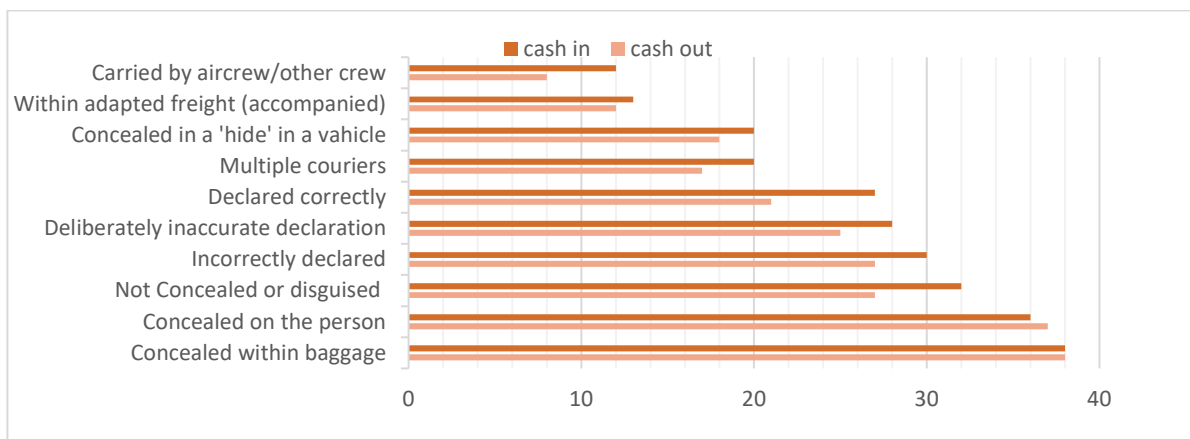
2.2 การฟอกเงินผ่านการขนเงินสดข้ามแดน

การนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดออกไปนอกประเทศเป็นวิธีที่อาชญากรนิยมมาตั้งแต่อดีต และจากรายงาน Money Laundering through the Physical Transportation of Cash ในปี ค.ศ. 2015 จัดทำโดย Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF) และ Middle East and North Africa Financial Action Task Force (MENAFATF) ได้รวบรวมข้อมูลจาก 66 ประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส เดนมาร์ก สเปน อิสราเอล กาตาร์ ไทย พบว่าแนวโน้มการลักลอบขนเงินสดข้ามประเทศยังถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เนื่องจากอาชญากรนิยมเก็บทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเป็นเงินสด โดยเฉพาะเงินสดที่ใช้กันอย่างแพร่หลายอย่างดอลลาร์สหรัฐ ยูโร เยน ปอนด์สเตอร์ลิง และฟรังก์สวิส เพราะง่ายต่อการนำไปใช้ต่อ ปกปิดแหล่งที่มา ไม่ทิ้งร่องรอยการทำธุรกรรมเหมือนการทำธุรกรรมผ่านสถาบันการเงิน และบางประเทศมีการจำกัดการชำระเงินด้วยเงินสด เช่น ประเทศกรีซ ไม่เกิน 1,500 Euro ประเทศโปแลนด์ไม่เกิน 15,000 Euro¹⁵ อาชญากรจึงมักขนเงินไปยังประเทศที่ไม่มีมาตรการป้องกันที่เข้มงวดมากนัก อีกทั้งการตรวจสอบของประเทศปลายทางว่าเงินนั้นได้มาจากการประกอบอาชญากรรมในประเทศต้นทางก็เป็นเรื่องยาก โดยวิธีการที่อาชญากรมักใช้ได้แก่ ซุกซ่อนในกระเป๋าเดินทาง ซุกซ่อนในตัวบุคคล ไม่ปกปิดอำพราง สำแดงเท็จ สำแดงอย่างถูกต้อง ผู้ขนส่งหลายคน ซุกซ่อนในยานพาหนะ¹⁶ ดังนี้

¹⁴ อรรถธรณ นาคแจ้ง, “ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจและการควบคุมการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2558) หน้า 102.

¹⁵ European consumer centre france, Cash payment limitations [online], 15 April 2021. Available from: <https://www.europe-consommateurs.eu/en/shopping-internet/cash-payment-limitations.html>

¹⁶ FATF and MENAFATF, Money Laundering through the Physical Transportation of Cash [online], 10 March 2021. Available from : www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/ml-through-physical-transportation-of-cash.html

แผนภูมิ วิธีการที่อาชญากรใช้ในการขนเงินสดข้ามแดน

สำหรับประเทศไทยได้มีการประเมินความเสี่ยงระดับชาติด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เมื่อปี พ.ศ. 2559 (National risk assessment of money laundering and terrorist financing: NRA) พบว่าการฟอกเงินมีแนวโน้มการทำให้เป็นขบวนการหรือรูปแบบองค์กรอาชญากรรมเพิ่มขึ้น โดยประมาณมูลค่ารายได้ที่มาจากองค์กรอาชญากรรมสูงถึงประมาณ 376,000 ล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 84.12 ของรายได้อาชญากรรมทั้งหมด โดยร้อยละ 56.51 มาจากองค์กรอาชญากรรมภายในประเทศ และร้อยละ 27.61 มาจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยอาชญากรรมที่สร้างรายได้สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษี ความผิดเกี่ยวกับความไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์ และความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร จากสถิติที่ผ่านมาบ่งชี้ว่าประเทศไทยมีความเสี่ยงสูงด้านอาชญากรรมข้ามชาติร่วมกับประเทศในยุโรปตะวันตกและยุโรปตะวันออก ประเทศในแอฟริกาตะวันตก และประเทศเพื่อนบ้าน โดยคดีส่วนใหญ่เป็นเรื่องยาเสพติด การฉ้อโกง การค้ามนุษย์ อาชญากรรมทางไซเบอร์ การปลอมเอกสาร และการลักลอบขนคนเข้าเมือง ส่วนใหญ่กระทำความผิดในต่างประเทศและโยนโยงถึงประเทศไทยในฐานะเป็นทางผ่านหรือเป็นที่นัดพบเตรียมการ และใช้เป็นแหล่งฟอกเงิน¹⁷ อาชญากรจะใช้จุดอ่อนหรือจุดเปราะบางของภาคการเงินภาคธุรกิจต่างๆ และจุดผ่านแดนเป็นช่องทางในการฟอกเงิน โดยพบว่าทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดฉ้อโกงหรือการพนันในประเทศไทยถูกถ่ายโอนไปยังทวีปอเมริกา ทวีปยุโรป ประเทศสิงคโปร์

¹⁷ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2560-2564, หน้า 8-9.

สาธารณรัฐประชาชนจีน และเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ผ่านทางธนาคาร และการโอนเงินข้ามประเทศ¹⁸ ด้านศุลกากรจึงเป็นช่องทางที่มีความเสี่ยงจะถูกใช้ในการฟอกเงิน ด้วยความที่ประเทศไทยเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเปิดที่พึ่งพาการใช้เงินสด โดยมีการค้า การลงทุน ระหว่างประเทศ และนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงมีการผ่อนปรนในการผ่านแดนเข้าประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับชาวต่างชาติได้เดินทางเข้ามาติดต่อธุรกิจหรือท่องเที่ยว อีกทั้งประเทศไทย ยังมีพรมแดนติดต่อกับหลายประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักร กัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และมาเลเซีย ความยาวประมาณ 5,656 กิโลเมตร มีจังหวัด ที่ติดชายแดนมากถึง 31 จังหวัด¹⁹ ทำให้มีช่องทางในการข้ามพรมแดนจำนวนมาก อาชญากรจึงสามารถ เคลื่อนย้ายเงินเข้าหรือออกนอกประเทศได้โดยสะดวก สำหรับช่องทางอากาศยานรูปแบบและวิธีการ ส่วนใหญ่มักชุกซ่อนตามร่างกาย ในถุงเท้า หรือชุกซ่อนในสัมภาระ กระเป๋าเดินทางในช่องลับ ด้ามจับ กระเป๋า สำหรับบริเวณชายแดนมักนิยมชุกซ่อนเงินในช่องลับของรถยนต์ที่พำขึ้นคล้ายกับการลักลอบ ขนส่งยาเสพติด หรือชุกซ่อนตามร่างกาย กระเป๋า แล้วลักลอบนำเข้าออกประเทศ²⁰ ตัวอย่างเช่น

ในระหว่างปี พ.ศ. 2556-2558 บริษัท ยูฟัน สโตร์ จำกัด ได้ชักชวนประชาชนให้เข้าร่วม ประกอบธุรกิจขายตรง จำหน่ายน้ำผลไม้ สมุนไพร เครื่องสำอาง ต่อมาได้ชักชวนให้ลงทุนในหน่วยลงทุน ทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกว่า U-TOKEN ที่อ้างว่าได้รับความนิยมและยอมรับในต่างประเทศ หากผู้ลงทุนหาสมาชิกใหม่เพิ่มจะได้รับค่าตอบแทนร้อยละ 7-12 ของเงินที่สมาชิกใหม่นำมาลงทุน แต่ความจริงแล้วเป็นการนำเงินของสมาชิกใหม่มาหมุนเวียนจ่ายค่าตอบแทนสมาชิกเก่า จึงมีลักษณะ เป็นการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน มีผู้เสียหายกว่า 2,400 ราย มูลค่าความเสียหายกว่า 356 ล้านบาท โดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทเป็นชาวมาเลเซียที่สวมบัตรประชาชนคนไทย และเมื่อมีการจับกุมกลุ่มผู้ต้องหา พบว่ามีการถอนเงินจากบัญชีธนาคารของกลุ่มผู้ต้องหา ที่เป็นผู้บริหารบริษัทจำนวน 1,816 ล้านบาท แล้วขนเงินสดด้วยรถยนต์ข้ามไปยังประเทศมาเลเซีย²¹

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

¹⁹ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย, ข้อมูลเขตแดน [ออนไลน์], 15 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา <https://treaties.mfa.go.th/> ข้อมูลเขตแดน

²⁰ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรการควบคุมและปราบปรามการโอนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนี ศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2560), หน้า 115.

²¹ กรุงเทพธุรกิจ, 33 บัญชีขายยูนิตถอนเงินกว่า 1.8 พันล. ขนไปมาเลย์ [ออนไลน์], 1 เมษายน 2564. แหล่งที่มา <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/648286>

เมื่อปี พ.ศ. 2560 พนักงานศุลกากรประจำท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ได้จับกุมชายชาวญี่ปุ่น พร้อมตรวจยึดของกลางธนบัตรจำนวน 10,000,000 เยน ที่ซุกซ่อนในกระเป๋าสะพาย บริเวณอาคารผู้โดยสารขาเข้าระหว่างประเทศ เนื่องจากผู้ต้องหาได้นำเงินตราต่างประเทศมูลค่าเกินกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า เข้ามาในประเทศไทยโดยไม่แจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศต่อพนักงานศุลกากรในขณะที่ผ่านด่านศุลกากร อีกทั้งไม่ได้สำแดงเงินตราขาออกจากประเทศญี่ปุ่นเช่นกัน และจากการตรวจสอบพบว่าผู้ต้องหาเคยสำแดงเงินตราขาเข้าในระยะเวลาก่อนเกิดเหตุในครั้งนี้นับไม่นาน จึงแสดงให้เห็นว่ามีเจตนาที่จะปกปิดไม่ให้ทราบว่าจะนำเงินดังกล่าวเข้ามาในประเทศไทย และในอีกคดีพนักงานศุลกากรประจำด่านพรมแดนสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 ได้จับกุมชายชาวลาว 2 คน พร้อมตรวจยึดของกลางธนบัตรเงินตราไทย จำนวน 98 ล้านบาท ที่ซุกซ่อนในรถยนต์ ก่อนจะออกจากประเทศไทย อันเป็นความผิดเกี่ยวกับการนำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากรตามมาตรา 242 ประกอบมาตรา 166 และมาตรา 167 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรอันเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กรมศุลกากรจึงได้ส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงานปปง.) ดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าว และพนักงานสอบสวนได้ดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในความผิดฐานฟอกเงิน²²

เมื่อปี พ.ศ. 2563 เจ้าหน้าที่ตำรวจกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดได้จับกุมผู้ต้องหาพร้อมของกลางเฮโรอีน น้ำหนักประมาณ 400 กิโลกรัม ผู้ต้องหารับว่ายาเสพติดดังกล่าวเป็นของ “บังลาย” ซึ่งเป็นนายทุนติดต่อซื้อขายยาเสพติดจากกลุ่มผู้ผลิตในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา บังลายได้ว่าจ้างให้ตนลำเลียงยาเสพติดและรับโอนเงินค้ายาเสพติดจากลูกค้า แล้วโอนเงินต่อกันเป็นทอดๆ จนถึงบัญชีของบุคคลที่ทำธุรกิจส่งออกสินค้าบริเวณชายแดน โดยบุคคลเหล่านี้จะนำเงินสดซุกซ่อนอำพรางไปกับสินค้าขนข้ามชายแดนกลับไปสู่กลุ่มผู้ผลิต ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ขยายผลจับกุมเครือข่ายผู้ร่วมกระทำความผิด 14 ราย และตรวจยึดทรัพย์สินมูลค่ากว่า 100 ล้านบาท²³

²² สัมภาษณ์ นายอรรถพล อินทนิล, ผู้อำนวยการส่วนสืบสวนทางการเงิน กองข่าวกรองทางการเงิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 30 เมษายน 2564

²³ มติชนออนไลน์, ปฏิบัติการสยบโพยก๊วนบังลาย ยึดทรัพย์สิน 100 ล้าน หลังเคาะจับเฮโรอีน 400 กก.[ออนไลน์], 1 เมษายน 2564. แหล่งที่มา https://www.matichon.co.th/local/crime/news_2598274

นอกจากนี้ยังพบว่าอาชญากรมีแนวโน้มใช้วิธีการสำแดงเงินอย่างถูกต้อง เช่น กรณีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ ตรวจสอบพบว่าขบวนการค้ายาเสพติด ได้นำเงินจากใต้หวัน เข้ามาในประเทศไทย โดยการสำแดงอย่างถูกต้อง จำนวน 4,000 ล้านบาท ในระยะเวลา 2 ปี²⁴ สอดคล้องกับผลสำรวจของ FATF และ MENAFATF

2.3 มาตรการตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการขนเงินสดข้ามแดน

2.3.1 อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000

อนุสัญญานี้เป็นกรอบความร่วมมือทางกฎหมาย เพื่อกำหนดมาตรฐานระดับสากลเกี่ยวกับการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรอาชญากรรม เนื่องจากปัญหาการก่ออาชญากรรมในรูปแบบดังกล่าวมีการดำเนินการในรูปแบบใหม่ๆ ที่ยากต่อการปราบปราม กำหนดให้รัฐภาคีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติผ่านการออกกฎหมายภายในประเทศ โดยเฉพาะเรื่องการฟอกเงินนั้น กำหนดให้รัฐภาคีต้องกำหนดระเบียบข้อบังคับและการกำกับดูแลเพื่อขัดขวางและตรวจพบการฟอกเงินทุกรูปแบบ ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศ การจัดตั้งหน่วยข่าวกรองทางการเงิน และพิจารณาใช้มาตรการในการตรวจจับและติดตามความเคลื่อนไหวของเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือข้ามพรมแดนอย่างเหมาะสม²⁵

2.3.2 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ 2003

อนุสัญญานี้ถือเป็นการพัฒนาโครงสร้างของการปราบปรามการทุจริตระหว่างประเทศครั้งสำคัญ เนื่องจากเป็นอนุสัญญานี้ฉบับแรกที่ว่าด้วยเรื่องการทุจริตเพียงประเด็นเดียว โดยมีหลักการที่สำคัญคือ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดดังกล่าว เนื่องจากในคดีทุจริตส่วนใหญ่มักจะได้ทรัพย์สินมูลค่ามหาศาลอีกทั้งยังสร้างความเสียหายให้แก่ประเทศชาติเป็นอย่างมาก อันจะส่งผลกระทบต่อถึงการพัฒนาประเทศ โดยได้มีการกำหนดมาตรการป้องกันการฟอกเงิน กำหนดให้รัฐภาคี

²⁴ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2560), หน้า 115.

²⁵ Article 7 Paragraph 2.

ต้องจัดให้มีระบบที่กำหนดข้อบังคับและมีการควบคุมธนาคารและสถาบันการเงิน รวมทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลในการโอนเงิน หลักฐานแสดงตนของเจ้าของบัญชีผู้รับประโยชน์ การเก็บรักษาบันทึก และการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเพื่อยับยั้งและสืบหาการฟอกเงินทุกรูปแบบ และจะต้องดำเนินมาตรการในการสืบหาและกำกับดูแลการเคลื่อนย้ายเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือข้ามพรมแดน²⁶

2.4 มาตรการตามมาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามฟอกเงินผ่านการโอนเงินสดข้ามแดน

สืบเนื่องจากปัญหาการฟอกเงินได้ทวีความรุนแรงขึ้น การประชุมกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำของโลกหรือกลุ่ม G7 ครั้งที่ประชุมสุดยอดที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1989 ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการสากลเพื่อการต่อต้านการฟอกเงิน (Financial Action Task Force on Money Laundering) หรือที่เรียกกันโดยย่อว่า FATF ขึ้น มีฐานะเป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล ประกอบด้วยภาคีสมาชิกจำนวน 37 ประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ 2 องค์กร สมาชิกผู้สังเกตการณ์ และสมาชิกสมทบ²⁷ สำหรับประเทศไทยถูกจัดอยู่ในสมาชิกประเภทสมทบ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้ง Asia Pacific Group on Money Laundering หรือ APG ซึ่งเป็นองค์การระหว่างรัฐบาลอยู่ในฐานะสมาชิกสมทบของ FATF ดังนั้น ประเทศไทยจึงอยู่ในฐานะ สมาชิกสมทบด้วยเช่นกัน APG ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติตามมาตรฐานสากลในการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อร้าย โดยข้อบังคับของ APG กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตามข้อแนะนำของ FATF และตามข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติในการปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายด้วย²⁸

FATF มีภารกิจและอำนาจหน้าที่หลักในการกำหนดมาตรฐาน ส่งเสริม สนับสนุน มาตรการทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพรวมถึงมาตรการในการกำกับดูแลและการประสานความร่วมมือในการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่อาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง รวมถึงภัยคุกคามอื่นที่เกี่ยวข้องกับระบบทางการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งจะมีการประเมินผล

²⁶ Article 14.

²⁷ Financial Action Task Force, History of the FATF [online], 1 April 2021. Available from : <https://www.fatf-gafi.org/about/historyofthefatf/>

²⁸ Asia/Pacific Group on Money Laundering, ABOUT APG [online], 1 April 2021. Available from : <http://www.apgml.org/about-us/page.aspx?p=91ce25ec-db8a-424c-9018-8bd1f6869162>

การปฏิบัติตามมาตรฐานสากลในประเทศต่างๆ โดยมีการติดตามความก้าวหน้าว่าได้มีการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ FATF กำหนดแล้วหรือไม่ และมีผลการดำเนินการเป็นอย่างไร²⁹

ภารกิจสำคัญแรกๆ ที่ FATF ได้ดำเนินการ คือ การพัฒนาข้อเสนอแนะจำนวน 40 ข้อที่เรียกว่า The 40 Recommendations โดยได้สร้างในปี ค.ศ. 1990 และแก้ไขเพิ่มเติมในปี ค.ศ. 1996 ซึ่งวางมาตรการต้นแบบที่ประเทศต่างๆ ควรจะรับไปปฏิบัติเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยข้อเสนอแนะ 40 ข้อของ FATF สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

กำหนดบทบาทของระบบยุติธรรมในประเทศ ในการต่อต้านการฟอกเงิน ได้แก่ การบัญญัติให้การฟอกเงินมีความผิดอาญา ให้มีมาตรการในการยึดอายัด และริบเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากอาชญากรรม การลงโทษในทางแพ่งและการเงินแก่ผู้กระทำความผิด

กำหนดบทบาทของระบบการเงิน ในการต่อต้านการฟอกเงิน ได้แก่ ให้มีกฎเกณฑ์ในการแสดงตัวตนของลูกค้า การเก็บรักษาข้อมูลทางธุรกรรมของลูกค้า การให้สถาบันการเงินให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่ธุรกรรมที่น่าสงสัย การคุ้มครองผู้บริหารและพนักงานของสถาบันการเงินที่รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยแก่เจ้าหน้าที่รัฐ มาตรการในการทำธุรกรรมกับประเทศที่ไม่มีระบบการตรวจสอบที่รัดกุม การสร้างกฎเกณฑ์และกำกับดูแลภายในของสถาบันการเงินเกี่ยวกับการทำธุรกรรมรวมทั้งมาตรการอื่นๆ ในการป้องกันการฟอกเงิน

การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ทั้งข้อมูลทั่วไปและข้อมูลธุรกรรมที่น่าสงสัย ความร่วมมือกันในส่วนที่เกี่ยวกับการริบทรัพย์สินที่ได้จากอาชญากรรม ความช่วยเหลือกันและกัน การส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ก่อการร้ายในสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 FATF ได้กำหนดข้อเสนอแนะพิเศษ 9 ข้อ (Special Recommendations) สำหรับการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และในข้อเสนอแนะพิเศษที่ 9 ได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการตรวจสอบการขนเงินสดข้ามแดนอันเป็นการป้องกันการขนย้ายเงินเพื่อใช้ในการก่อการร้าย

ต่อมาเมื่อปี ค.ศ. 2012 FATF ได้ประกาศมาตรฐานด้าน AML/CFT รวม 40 ข้อ โดยการผนวกข้อเสนอแนะด้านการฟอกเงินกับข้อเสนอแนะพิเศษด้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเข้าอยู่ในเอกสารเดียวกัน โดยได้กำหนดมาตรการตรวจสอบการขนเงินสดข้ามแดนไว้ในข้อเสนอแนะที่ 32

²⁹ Financial Action Task Force, What we do [online], 4 February 2021. Available from : <https://www.fatfgafi.org/about/whatwedo/>

Cash Couriers เพื่อตรวจสอบการขนส่งเงินตรา (Physical cross-border transportation of currency) หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ออกให้แก่ผู้ถือ ซึ่งไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ (Bearer negotiable instruments หรือ BNIs) เช่น ตั๋วสัญญาใช้เงิน เช็ค เช็คเดินทาง ธนาณัติ เข้าหรือออกจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง โดยการขนส่งโดยบุคคลธรรมดา หรือขนส่งในสัมภาระ หรือยานพาหนะของบุคคลดังกล่าว หรือการขนส่งผ่านตู้ขนส่งสินค้า หรือการส่งทางไปรษณีย์โดยบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้³⁰

1) ประเทศสมาชิกต้องใช้ระบบสำแดง (declaration system) เป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับผู้เดินทางทุกคน หรือการสำแดงเป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับผู้เดินทางที่ถือเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ออกให้แก่ผู้ถือเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนด หรือการสำแดงด้วยวาจา หรือจะใช้ระบบการเปิดเผยข้อเท็จจริง (disclosure system) เป็นการกำหนดให้ผู้เดินทางต้องแจ้งข้อมูลตอบข้อซักถามเมื่อเจ้าหน้าที่ร้องขอ

2) สำหรับระบบสำแดง กำหนดให้บุคคลทุกคนที่ขนเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ออกให้แก่ผู้ถือข้ามแดน ที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดไว้ คือ 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือยูโร ยื่นสำแดงต่อหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่

3) ข้อมูลที่ได้รับจากการสำแดงหรือการเปิดเผยข้อเท็จจริง ต้องมีไว้ให้หน่วยข่าวกรองทางการเงิน (FIU) โดยผ่านทั้งระบบที่แจ้งว่ามีธุรกรรมสงสัย หรือการจัดทำข้อมูลการสำแดงและเปิดเผยข้อเท็จจริงให้แก่ FIU โดยตรง

4) กรณีที่พบการสำแดงหรือการเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เป็นเท็จของเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือ หรือพบการไม่สำแดงหรือไม่เปิดเผยข้อเท็จจริง หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ต้องมีอำนาจในการขอและรับข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ขนเงิน โดยคำนึงถึงต้นทุนทางของเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือและความมุ่งหมายในการใช้เงินหรือตราสารดังกล่าว

5) การสำแดงเท็จหรือการเปิดเผยเท็จ คือการแจ้งข้อความเท็จเกี่ยวกับมูลค่าของเงินตราหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ออกให้แก่ผู้ถือ หรือการแจ้งข้อความเท็จเกี่ยวกับข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องในใบสำแดง หรือตามที่หน่วยงานร้องขอ รวมถึงการไม่สำแดงตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

³⁰ Financial Action Task Force, INTERNATIONAL STANDARDS ON COMBATING MONEY LAUNDERING AND THE FINANCING OF TERRORISM & PROLIFERATION [online], 4 February 2021. Available from : <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf>

ต้องสามารถสกัดกั้นหรือยับยั้งเงินตราหรือตราสารเปลี่ยนมือในกรณีดังกล่าวได้ และมีบทลงโทษที่เหมาะสม ไม่ว่าจะผ่านทางอาญา ทางแพ่ง หรือทางปกครอง

6) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสามารถสกัดกั้นหรือยับยั้งเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ออกให้แก่ผู้ถือไว้ เพื่อยืนยันให้มั่นใจว่ามีหลักฐานเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย การฟอกเงิน หรือความผิดมูลฐานหรือไม่ ในกรณีที่มีข้อสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ความผิดมูลฐาน หรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

7) ในกรณีที่เงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ออกให้แก่ผู้ถือเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย การฟอกเงิน แต่ละประเทศควรมานำมาตรการต่างๆ มาใช้ ซึ่งรวมถึงมาตรการทางกฎหมายตามข้อเสนอแนะของ FATF ด้วย

8) บุคคลที่ขนเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ออกให้แก่ผู้ถือที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือความผิดมูลฐาน ต้องอยู่ภายใต้การลงโทษที่เหมาะสม และมีผลเป็นการยับยั้ง ไม่ว่าจะทางอาญา ทางแพ่ง หรือทางปกครอง และต้องมีมาตรการที่ทำให้สามารถริบเงินหรือตราสารดังกล่าวได้

9) แต่ละประเทศต้องสร้างหลักประกันว่ามีการประสานระหว่างหน่วยงานด้านศุลกากร ตรวจคนเข้าเมือง และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอในประเด็นที่เกี่ยวกับการปฏิบัติ ตามข้อแนะนำนี้

10) แต่ละประเทศต้องสร้างหลักประกันว่าระบบการสำแดงและการเปิดเผยข้อเท็จจริงต้องเอื้อต่อความร่วมมือและการช่วยเหลือระหว่างประเทศตามข้อแนะนำที่ 36 ถึง 40 โดยจะต้องเก็บข้อมูลไว้เมื่อมีการสำแดงหรือเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เกินกว่าวงเงินที่กำหนด การสำแดงหรือเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เป็นเท็จ และกรณีที่มีข้อสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ความผิดมูลฐาน หรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

11) แต่ละประเทศต้องนำข้อแนะนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลโดยอยู่ภายใต้การรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดเพื่อให้มั่นใจว่ามีการใช้ข้อมูลอย่างถูกต้องเหมาะสมและไม่เป็นอุปสรรคต่อการชำระค่าสินค้าและการบริการระหว่างประเทศต่างๆ หรือเสรีภาพในการโยกย้ายเงินทุน ด้วยวิธีใดๆ ก็ตาม

นอกจากนี้องค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization : WCO) ยังได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในปี พ.ศ. 2544 คณะมนตรีความร่วมมือทางศุลกากรออกข้อเสนอแนะว่าด้วยความจำเป็นในการยกระดับและส่งเสริมบทบาทของศุลกากรในการปราบปรามการฟอกเงินและการตรวจยึดเงินที่ได้จากการกระทำความผิด โดยข้อเสนอแนะดังกล่าวได้รับการปรับปรุงในระยะเวลาต่อมาในปี พ.ศ. 2548 ให้สอดคล้องกับมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UN Security Council) และ FATF เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ในการนี้ที่ประชุมคณะมนตรีความร่วมมือทางศุลกากรเสนอแนะให้ประเทศสมาชิกกำหนดให้การปราบปรามการฟอกเงินและการยึดเงินตราที่ได้จากการกระทำความผิดเป็นภารกิจที่สำคัญของศุลกากรในฐานะส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์ในการปราบปรามการค้ายาเสพติด การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และอาชญากรรมร้ายแรงที่เกี่ยวข้อง³¹

³¹ สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร ณ กรุงบรัสเซลส์, CPMU NEWS [ออนไลน์], 10 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา http://brussels.customs.go.th/data_files/4ca94c0d635a80a1add0a8f07f5a67ab.pdf

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ผ่านการขเงินสดข้ามแดนของประเทศไทยและต่างประเทศ

ปัจจุบันการประกอบอาชญากรรมมักอยู่ในรูปแบบองค์กรอาชญากรรม หรือองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และมักจะมีการโยกย้ายเงินข้ามพรมแดน แต่ละประเทศจึงได้มีมาตรการควบคุมตรวจสอบการเคลื่อนย้ายเงินผ่านพรมแดนของตนที่แตกต่างกันไป ในบทนี้จะกล่าวถึงมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย ประเทศออสเตรเลีย และประเทศอังกฤษ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการขเงินสดข้ามแดนของประเทศไทย

3.1.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์ที่มุ่งประสงค์ต่อการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและทำลายแรงจูงใจในการประกอบอาชญากรรมที่ได้ผลตอบแทนสูง มิให้นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมากระทำการในรูปแบบต่างๆ อันเป็นการฟอกเงิน หรือเพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้ในการกระทำความผิดต่อไปได้อีก ซึ่งเป็นการยากแก่การปราบปราม โดยได้จัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) เป็นหน่วยงานหลักในการบังคับใช้กฎหมาย และได้กำหนดมาตรการที่สำคัญไว้ ดังนี้

3.1.1.1 การกำหนดความผิดมูลฐาน

ความผิดมูลฐาน (Predicate Offences) ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มิได้ให้คำนิยามหรือความหมายไว้โดยเฉพาะ แม้แต่ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ออกโดยองค์การสหประชาชาติเพื่อเป็นรูปแบบให้แต่ละประเทศนำไปบัญญัติเป็นกฎหมายภายใน หรือ UN Model law ก็ไม่ได้กำหนดนิยามหรือความหมายของคำว่าความผิดมูลฐานเอาไว้ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศต่างๆ ระบุเพียงว่า ความผิดอาญาใดเป็นความผิดมูลฐาน จึงอาจกล่าวได้ว่าความผิดมูลฐาน

คือ ความผิดอาญาที่เป็นมูลเหตุ เป็นที่มา หรือเป็นฐาน ก่อให้เกิด หรือให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิด หลังจากนั้นก็จะมีการนำเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดอาญาดังกล่าว ไปทำการโอน หรือเปลี่ยนสภาพ หรือกระทำ ด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดอำพรางที่มาของเงินหรือทรัพย์สินนั้น ซึ่งกระบวนการดังกล่าว เรียกว่า “การฟอกเงิน”¹ ความผิดมูลฐานเป็นเสมือนประตูเปิดเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายฟอกเงิน ดังนั้น แม้ว่าการกระทำความผิดอาญาจะร้ายแรง หรือสร้างความเสียหายมากเท่าไร หากไม่ใช่ความผิดมูลฐานก็ไม่สามารถนำมาตรการทางอาญาและการริบทรัพย์สินทางแพ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เข้ามาใช้บังคับได้ การกำหนดความผิดมูลฐานนั้นจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยหลักการแล้วการกำหนดความผิดมูลฐาน มีแนวคิดที่ว่าควรเป็นความผิดอาญาที่มีลักษณะ ดังนี้²

- 1) ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีดำเนินงาน มีลักษณะเป็นองค์ประกอบอาชญากรรม
- 2) ความผิดที่มีรูปแบบและลักษณะการประกอบอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนสูง
- 3) ความผิดที่มีลักษณะของการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม
- 4) ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ

แรกเริ่มได้มีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้ในมาตรา 3 จำนวน 7 มูลฐาน ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม จนในปัจจุบันมีจำนวน 21 มูลฐาน ดังนี้

1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2) ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป หรือรับไว้เพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ เฉพาะที่เกี่ยวกับการกระทำเพื่อหากำไรหรือเพื่ออนาจาร หรือโดยทุจริต ซื่อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากนั้น หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการ

¹ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติสนเทศ, 2542), หน้า 71.

² อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, ถาม-ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542), หน้า 39.

การค้าประเวณีผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

4) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันการเงิน หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ซึ่งกระทำโดยกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์ที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่ หรือช่องโง่ตามประมวลกฎหมายอาญา

7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

9) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนันเฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาตโดยมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

10) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด

11) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ซื่อ รับจํานำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์ที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า

12) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตั๋วตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

13) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม หรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

14) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า

15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีขอบข่ายกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า

16) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน

17) ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะกรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

18) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกงหรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ

19) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำความอันเป็นโจรสลัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำความอันเป็นโจรสลัด

20) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำความอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำความอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำความอันไม่เป็นธรรมที่มีผลกระทบต่อราคาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าหรือเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

21) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน เฉพาะที่เป็นการค้าอาวุธ เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด และความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์เฉพาะที่เป็นการค้ายุทธภัณฑ์เพื่อนำไปใช้ในการก่อการร้ายการรบ หรือการสงคราม

ซึ่งความผิดมูลฐานทั้ง 21 มูลฐานนั้นหมายความรวมถึงการกระทำความผิดอาญานอกราชอาณาจักร ซึ่งหากการกระทำความผิดนั้นได้กระทำลงในราชอาณาจักรจะเป็นความผิดมูลฐานด้วย

ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดอาญาในต่างประเทศและถูกตั้งข้อหาหนึ่งซึ่งไม่ใช่ความผิดมูลฐานของประเทศไทย แล้วนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเข้ามาในประเทศไทย หากการกระทำดังกล่าวได้กระทำในประเทศไทยย่อมเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้ถือว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐานด้วยซึ่งจะมีผลทำให้ประเทศไทยสามารถใช้มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นได้ และกฎหมายใช้คำว่า “การกระทำ” ฉะนั้น แม้ชื่อฐานความผิดตามกฎหมายของต่างประเทศจะไม่ตรงกับชื่อฐานความผิดตามกฎหมายไทยก็ตาม แต่หากพิจารณาแล้วการกระทำความผิดในต่างประเทศนั้นเข้าลักษณะการกระทำความผิดใดความผิดหนึ่งซึ่งปรับได้กับความผิดมูลฐานในประเทศไทย กรณีย่อนำมาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้ได้

นอกจากนี้ยังมีความผิดมูลฐานอีก 8 มูลฐาน ตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้การกระทำความผิดตามกฎหมายนั้น ให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย ดังนี้

22) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำการเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ใ้ห้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนน ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

23) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำการเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือถอนการสมัคร หรือกระทำการใดๆ อันไม่ชอบด้วยกฎหมายให้ผู้นั้นหมดสิทธิที่จะเลือกหรือได้รับเลือกหรือเพื่อจูงใจให้ผู้สมัครหรือผู้มีสิทธิเลือกลงคะแนนหรือไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้ใด ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

24) ความผิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

25) ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

26) ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

27) ความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลียงหรือฉ้อโกงภาษีตามประมวลรัษฎากร

28) ความผิดเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

29) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำการเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ใ้ทั้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

3.1.1.2 มาตรการทางอาญา

การกำหนดความผิดอาญาฐานใหม่ คือ “ความผิดฐานฟอกเงิน” เพื่อลงโทษผู้ที่ฟอกเงินโดยเฉพาะ แม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะไม่ใช่ว่าผู้กระทำความผิดมูลฐานก็อาจถูกดำเนินคดีในความผิดฐานฟอกเงินได้ถ้าได้กระทำการในลักษณะดังนี้

1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพ ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยต้องมีเจตนาพิเศษ คือ เพื่อปกปิด หรือซุกซ่อน แหล่งที่มาของทรัพย์สิน หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อนหรือขณะหรือ หลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือให้ได้รับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน

2) กระทำด้วยประการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยมีเจตนาพิเศษ คือ เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ

3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้น ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยผู้กระทำความผิดไม่จำเป็นต้อง

มีเจตนาพิเศษอย่างเช่นกรณี 1) และ 2) เพียงแต่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ ก็เป็นความผิดแล้ว

ทั้งนี้ ความผิดฐานพอกเงินนั้นต้องเป็นการกระทำกับ “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ซึ่งมีความหมายดังนี้

1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานพอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานพอกเงิน และให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำ ความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงิน

2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใดๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม 1) หรือ

3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม 1) หรือ 2)

ทั้งนี้ ไม่ว่าจะทรัพย์สินตาม 1) 2) หรือ 3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนแปลงไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด

ความผิดฐานพอกเงินเป็นความผิดต่อแผ่นดินจึงเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการสอบสวนดำเนินคดี และต้องส่งความเห็นพร้อมสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาสั่งคดีต่อไป จากนั้นพนักงานอัยการจะได้พิจารณา ยื่นฟ้องคดีต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา โดยพนักงานอัยการโจทก์มีภาระการพิสูจน์ ความผิดของจำเลย ตามหลัก “ผู้ใดกล่าวอ้าง ผู้นั้นมีภาระการพิสูจน์” และศาลจะพิพากษาลงโทษ จำเลยได้ เมื่อฟังว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยปราศจากข้อสงสัย ซึ่งศาลมีอำนาจพิพากษา ลงโทษจำเลยได้ โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยความผิดมูลฐานเป็นเงื่อนไขว่าจะต้องมีการดำเนินคดีอาญา ในความผิดมูลฐานหรือต้องมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดมูลฐานเสียก่อน จึงจะดำเนินคดี กับผู้กระทำความผิดฐานพอกเงิน ที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานได้ ทั้งในการพิพากษา คดีอาญาก็ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด ให้ศาลจำต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำพิพากษา คดีอาญาคดีอื่น³

³ คำพิพากษาศาลฎีกา 9092/2553

กรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 60

กรณีนิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนถึงหนึ่งล้านบาท ตามมาตรา 61 วรรคหนึ่ง

หากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลเกิดจากการสั่งการหรือกระทำการ หรือละเว้นไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล กรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 61 วรรคสอง

นอกจากนี้ความผิดฐานฟอกเงินมักจะกระทำความระหว่างประเทศ โดยการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อปิดบังอำพรางแหล่งที่มาของทรัพย์สิน จึงเป็นการยากที่จะจับกุมผู้กระทำความผิด จึงได้มีการกำหนดให้ผู้ที่กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรต้องรับโทษในราชอาณาจักรไว้ในมาตรา 6 ถ้าปรากฏว่า

1) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทย หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย

3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักร และมีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ทั้งนี้ ให้นำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลมหมายความว่าหากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเกิดขึ้นนอกประเทศไทยและมีการดำเนินคดีลงโทษโดยมีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้นพ้นโทษแล้ว ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีก หรือถ้าหากผู้ต้องคำพิพากษาได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศ

มาแล้วแต่ยังไม่พ้นโทษ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือไม่ลงโทษเลยก็ได้ โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว⁴

3.1.1.3 มาตรการทางแพ่ง⁵

“การยึดทรัพย์ทางแพ่ง (Civil Forfeiture)” มีหลักการสำคัญ คือ ในการริเริ่มตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมรวมถึงการดำเนินการกับทรัพย์สินสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องคำนึงว่ามีคำพิพากษาของศาลว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด กล่าวคือ อาศัยเหตุเพียงว่า “มีเหตุอันควรสงสัย” (Probable cause) ว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานหรือไม่ และการกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่ก็เพียงพอแล้วที่จะดำเนินการ เนื่องจากมาตรการทางแพ่งเป็นมาตรการที่มุ่งดำเนินการต่อทรัพย์สิน (In Rem) มิใช่ตัวบุคคล อำนาจในการตรวจสอบจะมุ่งเน้นไปที่การทำธุรกรรมหรือทรัพย์สินไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด จึงทำให้เห็นว่า การตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สิน มิได้จำกัดเฉพาะบุคคลที่กระทำความผิด หากธุรกรรมหรือทรัพย์สินไปเกี่ยวข้องกับบุคคลใด การตรวจสอบ ก็ย่อมดำเนินการไปถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์นั้นได้ทั้งสิ้น โดยคณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการ ปปง.) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ (พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง.) และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงานปปง.) เป็นบุคคลและองค์กรผู้มีอำนาจในการตรวจสอบข้อมูลและรายงานธุรกรรม ตามมาตรา 38 และมาตรา 40 และหากความปรากฏต่อมามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำความผิดมูลฐานนั้นมีบุคคลใดได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้ายปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินนั้น คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. แล้วแต่กรณี ย่อมมีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน ตามมาตรา 48 และหากปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ให้ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไปตามมาตรา ๕๙ ศาลแพ่งเท่านั้นที่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาโดยนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ตามมาตรา 59

⁴ สีนหาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, หน้า 110.

⁵ อรรถพร ลิขิตจิตตะ, ถาม-ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 146.

เมื่อการยึดทรัพย์เป็นมาตรการทางแพ่ง การพิสูจน์จึงไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้สิ้นข้อสงสัยดังเช่นคดีอาญา พนักงานอัยการผู้ร้องเพียงแต่นำสืบพิสูจน์ให้ศาลเชื่อตามคำร้องว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นเชื่อมโยงกับการกระทำความผิด” (Nexus between the Property and Offense) และบุคคลที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินจะมีภาระพิสูจน์ว่า ทรัพย์สินนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด อันเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ (Reverse Burden of Prove) ให้แก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้คัดค้านตามมาตรา 51 วรรคสาม ซึ่งทำให้มาตรการยึดทรัพย์ทางแพ่งมีประสิทธิภาพ และเป็นมาตรการที่ตัดวงจรการกระทำความผิดและบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งรับโอนหรือมีชื่อถือครองทรัพย์สินแทน มิให้ได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

3.1.1.4 กำหนดให้มีการรายงานการทำธุรกรรม

เนื่องจากสถาบันการเงินและธุรกิจบางประเภทถูกใช้เป็นเครื่องมือหลักในการฟอกเงิน จึงต้องกำหนดให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพบางประเภท เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทประกันชีวิต สำนักงานที่ดิน สหกรณ์ ผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณีเพชรพลอย ทองคำ นายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ผู้ค้าหรือให้เช่าซื้อรถยนต์ ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ประกอบอาชีพที่ดำเนินธุรกิจทางการเงิน ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินที่มีใช้เป็นสถาบันการเงิน จะต้องรายงานการทำธุรกรรมเมื่อถึงหลักเกณฑ์ตามที่กำหนด และมีหน้าที่สำคัญ ดังนี้

1) การรู้จักลูกค้า (Know Your Customer - KYC) คือ การทำความรู้จักตัวตนของลูกค้า โดยการตรวจสอบข้อมูลแสดงตนที่ลูกค้าให้ไว้ว่าถูกต้องหรือตรงกับข้อเท็จจริงหรือไม่ และการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence - CDD) เพื่อประเมินและบริหารความเสี่ยงก่อนอนุมัติรับลูกค้า โดยการตรวจสอบข้อมูลกับรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 ตรวจสอบการมอบอำนาจและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การทำธุรกรรม

2) หน้าที่ในการตรวจตรา หรือการตรวจสอบธุรกรรมบางประเภทเป็นพิเศษ แม้จะไม่ปรากฏชัดเจนว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ได้แก่ ธุรกรรมมูลค่าสูงเกินกว่าจำนวนที่ระบุ หรือธุรกรรมที่ประกอบด้วยพฤติกรรมแวดล้อมที่ผิดปกติซึ่งอาจพิจารณาจากลักษณะ หรือชนิดของธุรกิจนั้นๆ รวมทั้งวัตถุประสงค์และความเป็นไปได้ทางธุรกิจ

3) หน้าที่ในการเก็บรักษาข้อมูล ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลการแสดงตนของลูกค้า หรือข้อมูลการทำธุรกรรมซึ่งมีความสำคัญอย่างมาก ในกรณีที่ต้องมีการสืบสวนเพื่อทราบเกี่ยวกับธุรกรรมและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดมูลฐาน

3.1.1.5 กำหนดให้พนักงานศุลกากรรายงานการล่าต่งเงิน

เมื่อปี พ.ศ. 2558 ได้มีการบัญญัติมาตรา 15/1 กำหนดให้พนักงานศุลกากร ผู้ได้รับแจ้งรายการเกี่ยวกับ การนำเงินตราไม่ว่าจะเป็นเงินตราหรือเงินตราต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินเข้ามาในหรือออกไปนอกประเทศ อันมีมูลค่ารวมกันถึงจำนวนที่คณะกรรมการกำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรดังกล่าวรวบรวมและจัดส่งข้อมูลที่ได้รับแจ้ง นั้นไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการแจ้งรายการที่คณะกรรมการกำหนด

จำนวนเงินตราหรือเงินตราต่างประเทศที่คณะกรรมการกำหนดต้องไม่น้อยกว่าจำนวนที่ผู้นำเงินตราที่นำเข้ามาในหรือออกไปนอกประเทศต้องแจ้งรายการ ตามที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินกำหนด

ปัจจุบันคณะกรรมการยังไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการแจ้งรายการดังกล่าว แต่ในทางปฏิบัติ กรมศุลกากรจะส่งข้อมูลตามแบบการแจ้งรายการตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน โดยสำนักงาน ปปง. สามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวผ่านทางระบบรายงานธุรกรรมการขนเงินสดข้ามแดน (Electronic Cross Border Cash Transaction Report System หรือ ECB) ซึ่งเชื่อมกับระบบฐานข้อมูลของกรมศุลกากร แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการสืบสวนร่วมกับข้อมูลรายงานการทำธุรกรรม ประวัติการกระทำความผิด เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงกับการกระทำความผิดมูลฐาน การฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมทั้งส่งต่อข้อมูลให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและการดำเนินคดี

3.1.2 พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดระเบียบวิธีการเพื่อรวบรวมเงินตราต่างประเทศไว้ในแหล่งกลาง ควบคุมการใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศให้เป็นไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ป้องกันการโอนทุนออกนอกประเทศ และเพื่อรักษาค่าภายนอกของเงินบาท หรืออัตราแลกเปลี่ยนไว้ให้มั่นคง⁶

3.1.2.1 มาตรการป้องกันการนำเงินตราออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2497) กำหนดมาตรการในการควบคุมการนำเงินตราไทยออกไปนอกประเทศจะต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานแลกเปลี่ยนเงิน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยได้เข้ารับการประเมินมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) โดยผลการประเมินด้านกรอบกฎหมายในเรื่องมาตรการควบคุมการลักลอบขนเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือข้ามแดนอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สอดคล้อง (Non-Compliant) ซึ่งในขณะนั้นประเทศไทยยังไม่มีข้อกำหนดหลักเกณฑ์ในการสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือ⁷ จึงได้มีการออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 25 (พ.ศ. 2550) แก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2497) กำหนดให้ผู้ที่นำเงินตราต่างประเทศอันมีมูลค่ารวมกันเกินจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศต้องแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศนั้น เพื่อป้องกันการลักลอบส่งหรือนำเงินตราต่างประเทศที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการปราบปรามการค้ายาเสพติดและการปราบปรามการฟอกเงิน ต่อมาได้มีการออกประกาศกระทรวงการคลัง กำหนดให้ผู้นำเงินตราต่างประเทศออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศต้องสำแดงรายการเงินตราต่างประเทศเมื่อมีวงเงินเกินสองหมื่นดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า

⁶ ธนาคารแห่งประเทศไทย, กฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน [ออนไลน์], 1 เมษายน 2564. แหล่งที่มา <https://www.bot.or.th/Thai/FinancialMarkets/ForeignExchangeRegulations/FXRegulation/Pages/default.aspx>.

⁷ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รายงานการประเมินประเทศไทย ธันวาคม 2560, หน้า 256.

จากนั้นประเทศไทยได้เข้ารับการประเมินด้าน AML/CFT อีกครั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2559 ผลการประเมินจัดอยู่ในเกณฑ์สอดคล้องเพียงบางส่วน (Partially Compliant) เนื่องจากเกณฑ์ในการสำแดงยังสูงเกินกว่ามาตรฐานสากล และไม่ครอบคลุมถึงตราสารเปลี่ยนมือ ส่วนเงินตราไทย ไม่มีข้อกำหนดให้ต้องสำแดงการนำเงินตราเข้ามายังประเทศไทย⁸ อีกทั้งประเทศไทยมีความเสี่ยงสูงที่จะมีการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาในประเทศ แต่ยังไม่มีการเพียงพอต่อการข่มขู่เงินข้ามแดน การลงโทษและผลการดำเนินงานยังไม่มีผลเป็นการยับยั้ง อำนาจในการยึดอายัด และริบเงินที่ตรวจพบยังไม่เพียงพอ⁹

ต่อมาจึงได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 เพิ่มมาตรา 6/1 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดเกี่ยวกับการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศและตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ ตราสารเปลี่ยนมือ หมายถึง ตัวแลกเปลี่ยน ตัวสัญญาใช้เงิน เช็คหรือตราสารอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด แต่ไม่รวมถึงตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุชื่อผู้รับเงิน และมีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ อีกทั้งยังได้กำหนดให้เงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ ให้ถือว่าเป็น “ของ” ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ส่งผลให้การส่งหรือนำ หรือพยายามส่งหรือนำ หรือช่วยเหลือหรือเกี่ยวข้องด้วยประการใดๆ ในการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ ธนาकारบัตรต่างประเทศ หรือหลักทรัพย์ไม่ว่าของไทยหรือต่างประเทศออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย โดยฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะกระทำด้วยวิธีใดๆ ให้ถือว่าเป็นการส่งหรือนำของต้องจำกัดออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย อันเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรด้วย

อีกทั้งยังให้นำบทกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและอำนาจพนักงานศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ว่าด้วยการตรวจของและป้องกันลักลอบหนีศุลกากร การตรวจค้น การยึดและริบของ หรือการจับกุมผู้กระทำความผิด การแสดงเท็จ และการฟ้องร้องมาใช้บังคับแก่การกระทำดังกล่าว รวมทั้งบุคคลและสิ่งของที่เกี่ยวข้อง¹⁰

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 260.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 54.

¹⁰ พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 มาตรา 8 ทวิ

3.1.2.2 หลักเกณฑ์ในการนำเงินและตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศและตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ พ.ศ. 2559 กำหนดให้บุคคลใดส่งหรือนำเงินตรา หรือเงินตราต่างประเทศ ที่เป็นธนบัตร หรือเหรียญกษาปณ์ หรือตราสารเปลี่ยนมืออันมีมูลค่ารวมกันเกินจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ ต้องแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือนั้น เป็นการขยายให้ครอบคลุมถึงเงินตราไทย และตราสารเปลี่ยนมือเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และต่อมาได้มีการออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 6) ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2560 และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 10) ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2563 กำหนดหลักเกณฑ์ในการแจ้งรายการนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ ดังนี้

ข้อ	ประเภท	มูลค่า	การปฏิบัติ
1	เงินตราไทย ที่เป็นธนบัตร หรือเหรียญกษาปณ์ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงิน และไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินบาท	เกินกว่า 450,000 บาท ออกไปนอกหรือเข้ามา ในราชอาณาจักร	ต้องแจ้งรายการนั้น ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ศุลกากรในขณะที่ผ่าน ด่านศุลกากรทุกแห่ง
2	เงินตราต่างประเทศ ที่เป็นธนบัตร หรือเหรียญกษาปณ์ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงิน และไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินตราต่างประเทศ	เกินกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือเทียบเท่า ออกไปนอก หรือเข้ามา ในราชอาณาจักร	
3	เงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ตามข้อ 1 และ 2 ซึ่งมีมูลค่าไม่ถึงถึงจำนวนที่ต้องแจ้งรายการต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร แต่เมื่อรวมกันแล้วมีมูลค่า	เกินกว่า 450,000 บาท หรือเทียบเท่า ออกไปนอก หรือเข้ามาในราชอาณาจักร	

ข้อ	ประเภท	มูลค่า	การปฏิบัติ
4	เงินตราไทย ที่เป็นธนบัตร หรือเหรียญกษาปณ์ ออกไปยังสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนจีน (เฉพาะมณฑลยูนนาน) และประเทศที่มีพรมแดนติดประเทศไทย (สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และมาเลเซีย)	เกินกว่า 2,000,000 บาท	ต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย
5	เงินตราไทย ที่เป็นธนบัตร หรือเหรียญกษาปณ์ ออกไปยังประเทศอื่น นอกเหนือจากที่ระบุในข้อ 4	เกินกว่า 50,000 บาท	

ตาราง แสดงข้อมูลการแจ้งรายการนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอก หรือเข้ามาในประเทศ

สรุปได้ว่าการนำเงินตราไทยเข้ามาในประเทศทำได้ไม่จำกัดจำนวน ส่วนการนำเงินตราไทยติดตัวออกไปยังสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนจีน (เฉพาะมณฑลยูนนาน) และประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และมาเลเซีย ได้ครั้งละไม่เกิน 2,000,000 บาท สำหรับประเทศอื่นนำออกได้ไม่เกินครั้งละ 50,000 บาท หากเกินกว่านั้นต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

การนำเงินตราไทย เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อ ผู้รับเงิน และไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ อันมีมูลค่ารวมกัน เกินกว่า 450,000 บาท หรือ 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า ต้องสำแดงรายการต่อพนักงานศุลกากรตามแบบที่กำหนด

3.1.2.3 ข้อมูลที่ต้องแจ้งต่อพนักงานศุลกากร

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 6) ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2560 ได้กำหนดแบบแจ้งรายการเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ประกอบด้วยรายละเอียดข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ชื่อสกุล สัญชาติ เลขหนังสือเดินทาง วันเดือนปีเกิด เพศ สัญชาติ อาชีพ ที่อยู่ ข้อมูลการเดินทาง หมายเลขเที่ยวบินหรือยานพาหนะอื่น ประเทศต้นทาง ประเทศที่ต่อยานพาหนะ ประเทศปลายทาง และแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของเงินและตราสารเปลี่ยนมือ ได้แก่ จำนวนเงิน สกุลเงิน ประเภทของตราสารเปลี่ยนมือ แหล่งที่มา และวัตถุประสงค์ที่จะนำไปใช้ เช่น ใช้จ่ายส่วนตัว ธุรกิจ การศึกษา หรืออื่นๆ

3.1.3 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

ในปัจจุบันกรมศุลกากรมีบทบาทที่เปลี่ยนไปจากในอดีตที่เน้นการจัดเก็บภาษีจากสินค้าที่เคลื่อนย้ายผ่านพรมแดน แต่เนื่องจากบริบททางการค้าที่เปลี่ยนแปลงไปที่มาพร้อมกับภัยด้านความมั่นคง กรมศุลกากรได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการบังคับใช้ทั้งกฎหมายศุลกากร และกฎหมายของหน่วยงานรัฐอื่นในการปราบปรามการกระทำความผิดในระดับโลก และเนื่องจากการเคลื่อนย้ายเงินที่ผิดกฎหมายมักเกิดขึ้นระหว่างการข้ามพรมแดน กรมศุลกากรซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลพรมแดนจึงมีบทบาทที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เพื่อเป็นการตัดวงจรทางการเงินที่อาชญากรอาจนำไปใช้ในการกระทำความผิดอื่นๆ ซึ่งมีกระบวนการที่ซับซ้อนและมีลักษณะเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันหลายประเทศ นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้การติดตามจับกุมผู้กระทำความผิด และการติดตามทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกระทำได้อย่างขึ้น จึงทำให้พนักงานศุลกากรเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบการเคลื่อนย้ายเงินและตราสารเปลี่ยนมือ รวมทั้งการจับกุมผู้ที่กระทำความผิด โดยมีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1.3.1 การรับแจ้งเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือ

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศและตราสารเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ พ.ศ. 2559 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานศุลกากร ต่อมากรมศุลกากรได้ออกประมวลระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการรับแจ้ง ดังนี้

1) การรับแจ้งเงินตรา เงินตราต่างประเทศและตราสารเปลี่ยนมือของผู้โดยสารขาเข้า¹¹

เงินตรา เงินตราต่างประเทศและตราสารเปลี่ยนมือเป็น “ของ” ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ไม่ต้องขออนุญาตในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร แต่ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงการคลังที่กำหนดว่า หากผู้ใดนำเงินตราที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อันมีมูลค่าเกินกว่า 450,000 บาท เข้ามาในราชอาณาจักร หรือเงินตราต่างประเทศที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า เข้ามาในราชอาณาจักร จะต้องแจ้งต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำเข้าตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนด จึงให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

1) ให้พนักงานศุลกากร มอบแบบแจ้งรายการเงินตรา หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ กรมศุลกากร ให้กับผู้โดยสารที่มาแจ้งการนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือเข้ามาในประเทศ เพื่อให้กรอกรายละเอียดให้ชัดเจน

2) ให้พนักงานศุลกากร ตรวจสอบข้อความในแบบแจ้งรายการเงินตรา หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ให้ครบถ้วน แล้วตรวจนับต่อหน้าผู้โดยสาร เมื่อเห็นว่าถูกต้องตรงตามที่แสดงไว้ ให้ลงลายมือชื่อพร้อมประทับตรา ชื่อ ตำแหน่ง และเลขรหัส ด้านหน้ามุมล่างด้านซ้ายของแบบแสดงและมอบสำเนาให้กับผู้โดยสาร

3) ให้พนักงานศุลกากร หน่วยงานบริการผู้โดยสารบันทึกข้อมูลที่ได้รับ การแสดงในระบบการแสดงเงินตราทางอิเล็กทรอนิกส์ภายในวันที่ได้รับการแสดง

4) ให้สำนักงานศุลกากร/ด่านศุลกากรรวบรวมและเก็บรักษาแบบแสดงดังกล่าวไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปี

5) ให้สำนักสืบสวนและปราบปรามจัดทำรายงานการรับแสดงเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ รายงานให้กระทรวงการคลังทราบ

6) ในกรณีที่มีการจับกุมในฐานความผิดเกี่ยวกับเรื่องการแสดงเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ ให้สำนักสืบสวนและปราบปรามรายงานให้กระทรวงการคลัง ทราบเป็นรายไตรมาส หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือละเลยไม่แจ้งรายการนำเงินตรา หรือเงินตราต่างประเทศ

¹¹ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย, หน้า 46-47.

หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือนำเข้ามา ในราชอาณาจักรเกินกว่าจำนวนที่กำหนดหรือแจ้งรายการไม่ถูกต้อง ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิด ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักร และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

2) การรับแจ้งเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือของผู้โดยสารขาออก¹²

ผู้โดยสารที่นำเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ นำออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงการคลังที่กำหนด และแจ้งต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำออก ดังนี้

1) เงินตราไทย

1.1) บุคคลใดส่งหรือนำเงินตราไทยที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ อันมีมูลค่าเกินกว่า 450,000 บาท ออกไปนอกประเทศ ต้องแจ้งรายการต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำออก กรณีส่งหรือนำเงินตราไทยออกนอกประเทศไปยังสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนจีน (เฉพาะมณฑลยูนนาน) และประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย ในจำนวนเกินกว่า 2,000,000 บาท ต้องมีหนังสืออนุญาตของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ประกอบการแจ้งรายการต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำออก

1.2) กรณีส่งหรือนำเงินตราไทยออกนอกประเทศไปยังประเทศอื่นๆ ที่มีมูลค่าเกินกว่า 50,000 บาท ต้องมีหนังสืออนุญาตของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ประกอบการแจ้งรายการต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำออก

2) เงินตราต่างประเทศ บุคคลใดส่งหรือนำเงินตราต่างประเทศที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า ออกไปนอกประเทศ ต้องแจ้งรายการต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำออก

3) ตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ ดังต่อไปนี้ ต้องแจ้งรายการต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำออก

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 48

3.1) ตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินตราไทย อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่า 450,000 บาท

3.2) ตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินตราต่างประเทศ อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า

4) เงินตราไทย เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วมีมูลค่าเกินกว่า 450,000 บาท ต้องแจ้งรายการต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำออก หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือละเลยไม่แจ้งรายการนำเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเกินกว่าจำนวนที่กำหนดหรือแจ้งรายการไม่ถูกต้อง ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งออก ไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักร และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

3.1.3.2 อำนาจของพนักงานศุลกากรที่เกี่ยวข้องกับการขนเงินสดข้ามแดน

1) การตรวจหรือค้น

พนักงานศุลกากรมีอำนาจตรวจของที่กำลังผ่านพิธีการศุลกากรหรืออยู่ในอำนาจกำกับตรวจตราของศุลกากร ตามมาตรา 158 และมีอำนาจตรวจหรือค้นยานพาหนะหรือบุคคลที่อยู่ในยานพาหนะนั้น เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการใช้ยานพาหนะใดในการนำหรือพาของที่ยังมิได้เสียอากร ของต้องห้าม ของต้องกักต หรือของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักรหรือส่งหรือพาของดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา 160 และมีอำนาจตรวจหรือค้นหีบห่อของผู้โดยสารที่เข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรได้ หากพบว่ามีของที่ยังมิได้เสียอากร ของต้องห้าม ของต้องกักต หรือของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร ก็จะมีอำนาจยึดหีบห่อหรือของนั้นไว้ได้ ตามมาตรา 161

ภายในเขตควบคุมศุลกากร ให้พนักงานศุลกากรมีอำนาจตรวจหรือค้นยานพาหนะ หรือบุคคลใดๆ ไม่ว่าในเวลากลางวันหรือกลางคืน ทั้งนี้ พนักงานศุลกากรต้องแสดงเหตุผลอันสมควรก่อนที่จะใช้อำนาจนั้นด้วย ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลที่ถูกตรวจหรือค้นได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการศุลกากร และบุคคลนั้นไม่สามารถแสดงเหตุผลอันสมควรได้ ให้พนักงานศุลกากรมีอำนาจจับกุมบุคคลนั้นโดยไม่ต้องมีหมายจับเพื่อส่งพนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป ตามมาตรา 175

2) การยึดหรืออายัด

พนักงานศุลกากร พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ มีอำนาจยึดหรืออายัดสิ่งใดๆ อันจะพึงต้องริบ หรือเป็นที่สงสัยว่าจะพึงต้องริบตามพระราชบัญญัตินี้ไว้ได้ อันได้แก่ ของที่ยังมิได้เสียอากร ของต้องห้าม ของต้องกักตุน หรือของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร ตามมาตรา 167 ประกอบ มาตรา 166 และถ้าพนักงานศุลกากรพบว่าบุคคลใดมีสิ่งอันจะพึงต้องริบตามพระราชบัญญัตินี้ไว้ในครอบครอง ให้บันทึกข้อเท็จจริงที่ตนเองได้พบเห็นไว้เป็นหลักฐานโดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าข้อเท็จจริงที่จดแจ้งไว้ในบันทึกนั้นเป็นความจริง และผู้นั้นได้นำสิ่งนั้นเข้ามาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือนำเข้ามาโดยยังมีได้ผ่านพิธีการศุลกากร เว้นแต่จะพิสูจน์ได้เป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการศุลกากร พนักงานศุลกากรซึ่งอธิบดีมอบหมาย มีอำนาจยึดหรืออายัดบัญชี เอกสาร หลักฐาน ข้อมูล หรือสิ่งของอื่นใดที่อาจใช้พิสูจน์ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการศุลกากร มาตรา 157 (3)

3) การจับกุม

พนักงานศุลกากรซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร โดยไม่ต้องมีหมายจับ เมื่อปรากฏว่ามีการกระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุอื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้เพื่อส่งพนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป ตามมาตรา 157 (2)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า พนักงานศุลกากรมีอำนาจในการตรวจหรือค้นหีบห่อของผู้โดยสาร ตรวจค้นยานพาหนะ และบุคคล หากพบเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ได้สำแดงตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด พนักงานศุลกากรก็จะมีอำนาจยึดเงินดังกล่าว และจับกุมผู้กระทำความผิดในความผิดฐานพยายามส่งหรือนำเงินออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย โดยฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม กฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา พ.ศ. 2485 อันเป็นความผิดเกี่ยวกับการนำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากรตามมาตรา 242 ประกอบมาตรา 166 และมาตรา 167 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับเป็นเงินสี่เท่าของราคาของ หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ริบของนั้น ไม่ว่าจะมิผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

โดยความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ตามมาตรา 242 เป็นความผิดที่ไม่ต้องการเจตนา กล่าวคือ ผู้กระทำได้รับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา ตามนัยมาตรา 252 และการพยายามกระทำความผิด ผู้กระทำได้รับโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ ตามมาตรา 242 วรรคสอง

ในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมพร้อมทั้งยื่นคำร้องขอทำความตกลงระงับคดีในชั้นศาล เพื่อขอให้กรมศุลกากรงดการฟ้องร้องคดีแก่ผู้ต้องหาในชั้นศาล พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 กำหนดให้ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรสามารถเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ ในกรณีดังกล่าวกรมศุลกากรมีเกณฑ์การเปรียบเทียบปรับอยู่ที่ 20,000 บาท และกรมศุลกากรมีภาระการพิสูจน์ว่าเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือดังกล่าวได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หากพิสูจน์ไม่ได้ก็จะพิจารณาคืนทรัพย์สินนั้นให้กับผู้ต้องหา

อย่างไรก็ตามคณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยไว้ในเรื่องเสร็จที่ 1702/2560 ว่าการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ โดยฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา 6/1 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 อันเป็นความผิดและมีโทษตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 นั้นเมื่อมาตรา 6/1 วรรคสาม บัญญัติให้ “เงินตราเงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือตามมาตรา 6/1 นี้ ให้ถือว่าเป็นของตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร และให้นำบทบัญญัติมาตรา 8 ทวิ วรรคสอง มาใช้บังคับ” และมาตรา 8 ทวิ วรรคสอง ให้ถือว่าการกระทำได้กล่าว “เป็นการส่งหรือนำของต้องจำกัดออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย อันเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรด้วย และให้นำบทกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและอำนาจพนักงานศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ว่าด้วยการตรวจของและป้องกันลักลอบหนีศุลกากร การตรวจค้น การยึดและริบของบุคคลและสิ่งของที่เกี่ยวข้อ” อันเทียบเท่ากับเป็นความผิดเกี่ยวกับการนำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากรตามมาตรา 242 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ดังนั้น การกระทำได้กล่าว จึงเป็นความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร อันเป็นความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ใน (7) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และแม้ผู้กระทำความผิดได้ยินยอมเปรียบเทียบและมีการงดการฟ้องร้องในความผิดฐานหลบหนีศุลกากรเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับความคุ้มกันมิให้ถูก

ฟ้องร้องในการกระทำนั้น แต่การคุ้มกันจากการถูกฟ้องร้องของบุคคลดังกล่าวก็เป็นเพียงการคุ้มกันมิให้ถูกดำเนินคดีอาญาเท่านั้น หากได้กระทบต่อการที่สำนักงาน ป.ป.ง. จะดำเนินการตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เนื่องจากการดำเนินการทางแพ่งต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น เป็นมาตรการพิเศษที่ใช้เพื่อติดตามและเรียกคืนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

แต่หากเป็นกรณีที่มีการสำแดงเงินอย่างถูกต้อง แม้พนักงานศุลกากรจะพบว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่น่าสงสัย เช่น มีการขนเงินจำนวนมากผิดปกติ โดยไม่สามารถแสดงที่มาได้ หรือมีการขนเงินบ่อยครั้ง หรือมีการเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยง ประกอบกับได้ตรวจสอบข้อมูลจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างๆ แล้วมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินนั้นจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน การฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งจะต้องดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าวตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พนักงานศุลกากรก็ไม่มีอำนาจยึดไว้ เพราะทรัพย์สินดังกล่าวมิใช่ของที่ยังมิได้เสียอากร ของต้องห้าม ของต้องจำกัด หรือของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร จึงมิใช่ของอันจะพึงต้องริบ หรือเป็นที่สงสัยว่าจะพึงต้องริบตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติของพนักงานศุลกากรที่ไม่สามารถยึดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ตรวจสอบได้ อาชญากรจึงสามารถเคลื่อนย้ายเงินหลบหนีไปได้โดยง่าย ดังนั้นหากมีการแก้ไขกฎหมายให้อำนาจพนักงานศุลกากรในการยึดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ ก็จะทำให้มาตรการปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยบรรลุผล สามารถสกัดกั้นยับยั้งการเคลื่อนย้ายเงินของอาชญากรได้อย่างแท้จริง

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการขนเงินสดข้ามแดนของต่างประเทศ

3.2.1 ออสเตรเลีย

ออสเตรเลียได้ให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นอย่างมาก เนื่องจากอุตสาหกรรมและอาชีพหลายประเภทในออสเตรเลียได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน โดยออสเตรเลียได้เข้าเป็นภาคีในสนธิสัญญาและอนุสนธิสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และได้มีการบัญญัติให้การฟอกเงินเป็นความผิดตามกฎหมายเป็นครั้งแรก

ในปี ค.ศ. 1987 โดยมีการออกกฎหมายชื่อว่า The Proceeds of Crimes Act 1987 ขึ้นใช้บังคับ ซึ่งนับได้ว่าเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชียที่ออกกฎหมายในเรื่องการยึดทรัพย์สินที่ได้มาจากการฟอกเงินและกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา¹³

3.2.1.1 หน่วยงานที่ตรวจสอบการขนเงินข้ามแดน

หน่วยงานที่ดำเนินการตรวจสอบการขนเงินข้ามแดนคือหน่วยงาน Australian Border Force (ABF) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2558 เกิดจากการควบรวมหน่วยงาน Australian Customs and Border Protection Service และ Department of Immigration and Border Protection โดย Australian Border Force มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจจับและป้องกันการเคลื่อนย้ายเงิน เคลื่อนย้ายคน และการเคลื่อนย้ายสินค้าต้องห้ามหรือควบคุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย การจัดเก็บภาษี รวมทั้งการสืบสวนอาชญากรรมข้ามพรมแดน โดยการประสานงานร่วมกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจสหพันธรัฐออสเตรเลีย (Australian Federal Police) และคณะกรรมการอาชญากรรมแห่งออสเตรเลีย (Australian Crime Commission)¹⁴

3.2.1.2 หลักเกณฑ์ในการสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือ¹⁵

ในปี ค.ศ. 2006 ได้มีการประกาศใช้กฎหมาย Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Act 2006 หรือ AML/CFT Act 2006 ได้มีการกำหนดให้บุคคลที่นำเงินตราออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ มูลค่าไม่น้อยกว่า 10,000 ดอลลาร์ จะต้องรายงานต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร และข้อมูลดังกล่าวจะถูกส่งไปยัง Australian Transaction Reports and Analysis Center หรือ AUSTRAC ซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยข่าวกรองทางการเงิน ภายใน 5 วัน ตามมาตรา 53 หากบุคคลใดฝ่าฝืนไม่สำแดงมีความผิด เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจจับกุมได้โดยไม่ต้องมีหมายจับตามมาตรา 201 และต้องระวางโทษจำคุก 2 ปี หรือปรับ 500 หน่วยโทษ หรือทั้งจำทั้งปรับ

¹³ ตรีตาเวสน์ โสธนะเสถียร, “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากระบวนการใช้อำนาจและตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม,” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550) หน้า 19.

¹⁴ Australian Border Force, Border protection [online], 1 April 2021. Available from : <https://www.abf.gov.au/about-us/what-we-do/border-protection/airports-and-seaports>

¹⁵ Federal Register of Legislation, Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Act 2006 [online], 10 April 2021. Available from : <https://www.legislation.gov.au/Details/C2019C00011>

อีกทั้งยังกำหนดให้บุคคลที่ได้รับเงินตราจากบุคคลที่มาจากนอกประเทศ มูลค่าไม่น้อยกว่า 10,000 ดอลลาร์ ต้องรายงานการรับเงินต่อ CEO ของ AUSTRAC เจ้าหน้าที่ศุลกากรหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ภายใน 5 วันทำการนับจากวันที่ได้รับ หากฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษจำคุก 2 ปี หรือปรับ 500 หน่วยโทษ หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 55

สำหรับตราสารเปลี่ยนมือ ใช้ระบบประกาศ (Disclosure) กำหนดให้บุคคลที่นำตราสารเปลี่ยนมือ ได้แก่ ตัวแลกเงิน เช็ค ตัวสัญญาใช้เงิน เช็คเดินทาง ธนาณัติตราสารหนี้ ชนิดจ่ายเงินแก่ผู้ถือ รวมทั้งตราสารเปลี่ยนมือชนิดอื่นๆ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ จะต้องแจ้งข้อมูลเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ศุลกากรร้องขอ ตามมาตรา 59 หากฝ่าฝืนมีความผิดเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจจับกุมได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ ตามมาตรา 201 และต้องระวางโทษจำคุก 2 ปี หรือปรับ 500 หน่วยโทษ หรือทั้งจำทั้งปรับ

Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Rules Instrument 2007 (No. 1)¹⁶ ได้กำหนดให้ผู้สำแดงแจ้งรายละเอียดข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ชื่อสกุล สัญชาติ เลขที่หนังสือเดินทาง วันเดือนปีเกิด เพศ สัญชาติ อาชีพ ที่อยู่ ข้อมูลการเดินทาง หมายเลขเที่ยวบินหรือยานพาหนะอื่น ประเทศต้นทาง ประเทศที่ต่อยานพาหนะ ประเทศปลายทาง และแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของเงินและตราสารเปลี่ยนมือ ได้แก่ จำนวนเงิน สกุลเงิน ประเภทของตราสารเปลี่ยนมือ แหล่งที่มา วัตถุประสงค์ ข้อมูลของผู้ที่เป็นเจ้าของเงินที่แท้จริง ผู้ที่จะรับเงิน โดยต้องกรอกข้อมูลชื่อบุคคล นิติบุคคล หรือองค์กร อาชีพของบุคคล วัตถุประสงค์ของนิติบุคคล องค์กร รวมทั้งข้อมูลที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์

สำหรับข้อมูลที่ได้มีการสำแดงจะถูกส่งไปยัง AUSTRAC ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านทางการเงินแก่การก่อการร้าย และส่งต่อข่าวกรองทางการเงินไปยังหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และจัดทำผลการวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการสำหรับสำนักงานภาษีอากร¹⁷

¹⁶ Federal Register of Legislation, Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Rules Instrument 2007 (No. 1) [online], 10 April 2021. Available from : <https://www.legislation.gov.au/Details/F2020C00830>

¹⁷ Australian government AUSTRAC, About AUSTRAC [online], 18 April 2021. Available from : <https://www.austrac.gov.au/about-us>

3.2.1.3 อำนาจของเจ้าหน้าที่ศุลกากร

เจ้าหน้าที่ศุลกากร และเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีอำนาจตาม AML/CFT Act 2006 มาตรา 199 (1), (2), (2A), (14) มาตรา 200 (13A) ในการยึดเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือที่สำแดง เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับการสอบสวนหรือดำเนินคดีกับบุคคลอันเป็นความผิดต่อกฎหมายของเครือจักรภพหรือของรัฐหรือดินแดน หรืออาจสนับสนุนการบังคับใช้ Proceeds of Crime Act 2002 หรือข้อบังคับภายใต้กฎหมายดังกล่าว หรืออาจสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายของรัฐหรือดินแดนที่สอดคล้องกับ Proceeds of Crime Act 2002 หรือข้อบังคับภายใต้กฎหมายดังกล่าว

เจ้าหน้าที่ศุลกากร และเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีอำนาจตาม AML/CFT Act 2006 มาตรา 199 (3)-(5), (14) และมาตรา 200 ในการสอบถาม ตรวจสอบ ค้นบุคคล ตรวจสอบเงินตราหรือตราสารเปลี่ยนมือ และยึดเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือที่ได้มาจากการตรวจสอบหรือค้น ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือที่อยู่ในตัวบุคคลจะต้องรายงาน หรืออาจเกี่ยวข้องกับการสอบสวนหรือดำเนินคดีกับบุคคลอันเป็นความผิดต่อกฎหมายของเครือจักรภพหรือของรัฐหรือดินแดน หรืออาจสนับสนุนการบังคับใช้ Proceeds of Crime Act 2002 หรือข้อบังคับภายใต้กฎหมายดังกล่าว หรืออาจสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายของรัฐหรือดินแดนที่สอดคล้องกับ Proceeds of Crime Act 2002 หรือข้อบังคับภายใต้กฎหมายดังกล่าว

3.2.2 อังกฤษ

อังกฤษเป็นศูนย์กลางทางการเงินที่สำคัญของโลกอีกแห่งหนึ่ง การหมุนเวียนของเงินตราจึงมีจำนวนมาก กิจกรรมการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศทั่วโลกเกิดขึ้นที่มหานครแห่งนี้ และเงินทุนจำนวนมากมักถูกเหล่าอาชญากรนำมาใช้ในการดำเนินการผ่านตลาดทางการเงินในรูปแบบต่างๆ และมีการแปรสภาพเพื่อหาผลประโยชน์เพิ่มขึ้นสำหรับใช้ขยายขอบข่ายในการดำเนินการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายต่างๆ ดังนั้น ประเทศอังกฤษจึงมีบทบาทที่สำคัญในการต่อสู้กับการฟอกเงินโดยได้พัฒนากฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหการฟอกเงินโดยครอบคลุมถึงอาชญากรรมยาเสพติด การก่อการร้าย และอาชญากรรมอื่น¹⁸

¹⁸ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน ปัญหา ข้อเท็จจริง คำอธิบาย, หน้า 44.

3.2.2.1 หน่วยงานที่ตรวจสอบการขนเงินข้ามแดน

หน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการขนเงินข้ามแดน คือ สรรพากร และศุลกากร (HM Revenue and Customs : HMRC) ก่อตั้งขึ้น ในปี พ.ศ. 2548 เกิดจากการควบรวม กรมสรรพากร (Inland Revenue) กรมศุลกากร และกรมสรรพสามิต (Her Majesty's Customs and Excise) มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี นอกจากนี้ยังดำเนินการด้านการสืบสวน และด้านข่าวกรอง ของศุลกากรและสรรพสามิตที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด ความผิดอาญาร้ายแรง¹⁹

3.2.2.2 หลักเกณฑ์ในการสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือ

สหภาพยุโรปได้ออกข้อบังคับด้านการเงิน Regulation (EC) No. 1889/2005 of the European Parliament and of the Council on controls of cash entering or leaving the Community มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2550 เป็นการควบคุมการนำเงินเข้าออก ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปเพื่อป้องกันการฟอกเงิน โดยกำหนดให้บุคคลที่นำเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือ ที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ มูลค่าตั้งแต่ 10,000 ยูโร เข้าหรือออกจาก สหภาพยุโรปต้องสำแดงต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรในประเทศสมาชิกที่เข้าหรือออกในครั้งแรก²⁰ ต่อมาเมื่ออังกฤษออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป ได้มีการออกข้อบังคับ The Cash Controls (Amendment) (EU Exit) Regulations 2019 กำหนดให้บุคคลที่นำเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือ ได้แก่ เช็คและเช็คเดินทางที่ไม่ระบุชื่อ ตราสารหนี้ชนิดจ่ายเงินแก่ผู้ถือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในบริเตนใหญ่ (อังกฤษ สกอตแลนด์ และเวลส์) มูลค่าตั้งแต่ 10,000 ปอนด์สเตอร์ลิง²¹ จะต้องสำแดงต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร (Her Majesty's Revenue and Customs Officer) หรือสำแดงล่วงหน้า 72 ชั่วโมงก่อนเดินทาง ผ่านทางเว็บไซต์ gov.uk หากฝ่าฝืนไม่สำแดงหรือสำแดงเท็จ มีโทษปรับไม่เกิน 5,000 ปอนด์สเตอร์ลิง แต่ในกรณีที่นำเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือจากไอร์แลนด์เหนือเข้ามาในบริเตนใหญ่ไม่จำเป็นต้องสำแดง

ทั้งนี้ ได้กำหนดให้ผู้สำแดงแจ้งรายละเอียดข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ชื่อสกุล สัญชาติ เลขที่หนังสือเดินทาง วันเดือนปีเกิด เพศ สัญชาติ อาชีพ ที่อยู่ ข้อมูลการเดินทาง หมายเลข

¹⁹ GOV.UK, Corporate information [online], 1 April 2021. Available from : <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-revenue-customs/about>

²⁰ European Commission, Legislation on cash controls [online], 2 April 2021. Available from : https://ec.europa.eu/taxation_customs/legislation-cash-controls_en

²¹ GOV.UK, Getting cash in and out of the UK [online], 1 April 2021. Available from : <https://www.gov.uk/bringing-cash-into-uk>

เที่ยวบินหรือยานพาหนะอื่น ประเทศต้นทาง ประเทศที่ต่อยานพาหนะ ประเทศปลายทาง และแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของเงินและตราสารเปลี่ยนมือ ได้แก่ จำนวนเงิน สกุลเงิน ประเภทของตราสารเปลี่ยนมือ แหล่งที่มา วัตถุประสงค์ ข้อมูลของผู้ที่เป็นเจ้าของเงินที่แท้จริง ผู้ที่จะรับเงิน โดยต้องแจ้งข้อมูลชื่อบุคคล นิติบุคคล หรือองค์กร อาชีพของบุคคล วัตถุประสงค์ของนิติบุคคล องค์กร และข้อมูลที่อยู่

สำหรับข้อมูลที่ได้มีการสำแดงจะถูกส่งไปยัง National Crime Agency (NCA) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการกับอาชญากรรมที่ร้ายแรงและองค์กรอาชญากรรม เช่น การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การฉ้อโกง รวมถึงการฟอกเงิน²² และข้อมูลที่ได้มีการสำแดงยังถูกส่งไปที่ UK Financial Intelligence Unit (UKFIU) ซึ่งเป็นหน่วยข่าวกรองทางการเงิน มีหน้าที่วิเคราะห์ และส่งต่อข่าวกรองทางการเงินไปยังหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย

3.2.2.3 อำนาจของเจ้าหน้าที่ศุลกากร

เจ้าหน้าที่ศุลกากร (HMRC) มีอำนาจสอบถาม ตรวจสอบบุคคล ตามกฎหมาย Customs and Excise Management Act 1979 มาตรา 78

เจ้าหน้าที่ศุลกากร (HMRC) และเจ้าหน้าที่ตำรวจ สามารถยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือ ที่มีมูลค่ามากกว่า 1,000 ปอนด์สเตอร์ลิง ที่ได้มีการสำแดง ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เรียกคืนได้ (recoverable property) ซึ่งหมายถึงทรัพย์สินได้มาจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย²³ หรือในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการกระทำที่ผิดกฎหมาย (Unlawful conduct) ได้เป็นเวลา 48 ชั่วโมง ไม่รวมวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ วันคริสต์มาส หรือวันหยุดธนาคาร ซึ่งอาจขยายได้โดยคำสั่งศาล ตามกฎหมาย Proceeds of Crimes Act 2002 มาตรา 294

การริบทรัพย์สินดังกล่าวทำได้โดยคณะกรรมการศุลกากรและสรรพสามิต (Commissioners of Customs and Excise) เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ Serious Fraud Office (SFO) หรือผู้ตรวจสอบการเงินที่ได้รับการรับรอง (Accredited financial investigators) ยื่นคำร้องต่อศาล ศาลอาจสั่งริบได้เมื่อเห็นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการกระทำที่ผิดกฎหมาย ตามกฎหมาย Proceeds of Crimes Act 2002 มาตรา 298

²² National crime agency, What we do [online], 20 May 2021. Available from : <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/what-we-do/crime-threats>

²³ มาตรา 304 Proceeds of Crimes Act 2002

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผ่านการขเงินสดข้ามแดน

ในบทวิเคราะห์นี้ จะเป็นการวิเคราะห์ปัญหาการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการขเงินสดข้ามแดนของประเทศไทย เปรียบเทียบกับมาตรการของประเทศออสเตรเลีย ประเทศอังกฤษ และข้อเสนอแนะของ FATF เพื่อนำมาปรับใช้ในการแก้ไขข้อบกพร่องของประเทศไทย ให้สามารถสกัดกั้นการเคลื่อนย้ายเงินของอาชญากรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.1 ปัญหาการยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือบริเวณด้านศุลกากร

การพิจารณาออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราวไม่เกิน 90 วัน ของคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. ในกรณีเร่งด่วน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะเกิดขึ้นต่อเมื่อคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. ได้ตรวจสอบจากพยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่ สำนักงาน ปปง. ได้รวบรวมว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น และพบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยมีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งจะต้องเป็นทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

1. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน
2. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน
3. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน
4. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใดๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

5. ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือฐานพอกเงิน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงิน

ทั้งนี้ ไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวจะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพไปกี่ครั้ง และไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด

ดังนั้นการออกคำสั่งยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราวของคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ป.ง. จึงไม่อาจพิจารณาไปถึงเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ได้มีการสำแดงต่อพนักงานศุลกากรในขณะที่นำออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศได้ในทันที จึงต้องอาศัยอำนาจของพนักงานศุลกากรในฐานะที่เป็นผู้พบทรัพย์สินนั้นในโอกาสแรก

หากพิจารณาการใช้อำนาจยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือของพนักงานศุลกากร สามารถแบ่งออกได้ 2 กรณี คือกรณีที่มีการหลบเลี่ยงไม่สำแดง และกรณีที่มีการสำแดงอย่างถูกต้อง

กรณีแรก หากพนักงานศุลกากรตรวจสอบพบว่าการหลบเลี่ยงไม่สำแดงเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ มูลค่าเกินกว่า 450,000 บาท หรือ 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า เมื่อนำออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ ผู้หลบเลี่ยงจะมีความผิดตามมาตรา 8 และมาตรา 8 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา พ.ศ. 2485 อันเป็นความผิดเกี่ยวกับการนำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากรตามมาตรา 242 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับเป็นเงินสี่เท่าของราคาของ หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ริบของนั้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ โดยผู้ที่พยายามกระทำความผิดต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 167 ได้ให้อำนาจพนักงานศุลกากรในการยึดหรืออายัดสิ่งใดๆ อันจะพึงต้องริบ หรือเป็นที่สงสัยว่าจะพึงต้องริบตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ไว้ได้ ประกอบกับมาตรา 166 ได้กำหนดให้ของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากรเป็นของที่พึงต้องริบตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ดังนั้น ในกรณีที่มีการหลบเลี่ยงไม่สำแดง หรือสำแดงน้อยกว่าความเป็นจริง หากถูกตรวจพบพนักงานศุลกากรก็มีอำนาจยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือในส่วนที่ไม่ได้มีการสำแดงไว้ได้ สำหรับการดำเนินการด้านคดีนั้น หากในชั้น

จับกุมผู้ต้องหาให้การรับสารภาพว่าได้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร พร้อมทั้งยื่นคำร้องขอทำความตกลงระงับคดีในชั้นศุลกากร เพื่อให้กรมศุลกากรงดการฟ้องร้องคดีแก่ผู้ต้องหาในชั้นศาล พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 กำหนดให้ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร สามารถเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ ในกรณีดังกล่าวกรมศุลกากรมีเกณฑ์การเปรียบเทียบปรับอยู่ที่ 20,000 บาท และกรมศุลกากรมีภาระการพิสูจน์ว่าเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือดังกล่าวได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หากพิสูจน์ไม่ได้ก็จะพิจารณาคืนทรัพย์สินนั้นให้กับผู้ต้องหาต่อไป

อย่างไรก็ตามคณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยไว้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร อันเป็นความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ใน (7) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และแม้ผู้กระทำความผิดได้ยินยอมเปรียบเทียบและมีการงดการฟ้องร้องในความผิดฐานหลบหนีศุลกากรเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับความคุ้มครองมิให้ถูกฟ้องร้องในการกระทำนั้น แต่การคุ้มครองจากการถูกฟ้องร้องของบุคคลดังกล่าวก็เป็นเพียงการคุ้มครองมิให้ถูกดำเนินคดีอาญาเท่านั้น หากได้กระหน่ำต่อที่สำนักงาน ปปง. จะดำเนินการตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เนื่องจากการดำเนินการทางแพ่งต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นเป็นมาตรการพิเศษที่ใช้เพื่อติดตามและเรียกคืนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ ดังนั้นสำนักงาน ปปง. จึงสามารถนำมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้บังคับเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ ซึ่งศาลแพ่งได้มีแนวทางในการวินิจฉัยว่าเงินดังกล่าวถือเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด อันเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่¹

ดังนั้นหากอาชญากรเลือกที่จะใช้วิธีหลบเลี่ยงการสำแดงเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือหากพนักงานศุลกากรตรวจพบ ก็มีอำนาจในการยึดทรัพย์สินดังกล่าว และสำนักงาน ปปง. สามารถนำมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้บังคับเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

¹ คำพิพากษาศาลแพ่ง คดีหมายเลขแดงที่ พ 169/2562

กรณีที่สอง หากอาชญากรเลือกที่จะใช้วิธีสำแดงเงินอย่างถูกต้อง แทนการปกปิดซุกซ่อน เพื่อลดความเสี่ยงที่จะถูกเจ้าหน้าที่ตรวจสอบพบ ดำเนินคดี และดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าว ก็ถือว่าได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 ครบถ้วนแล้ว แม้พนักงานศุลกากรจะพบว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่น่าสงสัย เช่น มีการขนเงินจำนวนมาก ผิดปกติ โดยไม่สามารถแสดงที่มาได้ หรือมีการขนเงินบ่อยครั้ง หรือมีการเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยง ประกอบกับตรวจสอบข้อมูลจากหน่วยงานศุลกากรต่างประเทศ องค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ เจ้าหน้าที่ตำรวจ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงาน ป.ป.ง. สำนักงาน ป.ป.ส. หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินนั้นจะเกี่ยวข้องกับคามผิดมูลฐาน การฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พนักงานศุลกากรก็ต้องปล่อยทรัพย์สินนั้นไป เพราะพนักงานศุลกากรมีเพียงอำนาจยึดของอันจะพึงต้องริบ หรือเป็นที่สงสัยว่าจะพึงต้องริบตาม พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 167 และในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง การศุลกากร พนักงานศุลกากรมีอำนาจยึดเอกสาร หลักฐาน ข้อมูล หรือสิ่งของอื่นใดที่อาจใช้พิสูจน์ ความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศุลกากรเท่านั้น ซึ่งหากปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด นอกจากอาชญากรจะได้รับ ผลประโยชน์จากการก่ออาชญากรรมแล้ว ยังสามารถนำไปใช้เป็นต้นทุนในการกระทำความผิด ครั้งต่อไป อันเป็นการต่อวงจรอาชญากรรมไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด แม้ว่าตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถติดตามเอาทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดแม้จะมีการโอน จำหน่าย แปรสภาพไปก็ทอดหรือในรูปแบบใดก็ตาม แต่ด้วยความที่เงิน และตราสารเปลี่ยนมือเป็นทรัพย์สินที่สามารถยกย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นได้โดยง่าย และไม่ทิ้งร่องรอย การทำธุรกรรมเอาไว้ หากปล่อยให้ทรัพย์สินนั้นหลุดรอดไปย่อมไม่อาจติดตามเอาคืนได้อย่างครบถ้วน

ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ ตรวจสอบพบว่าขบวนการค้ายาเสพติด ได้นำเงินจากไต้หวัน เข้ามาในประเทศไทย โดยการสำแดงอย่างถูกต้อง จำนวน 4,000 ล้านบาท ในระยะเวลา 2 ปี² หากได้มีการประสานข้อมูลไปยังกรมศุลกากรให้เฝ้าระวังกลุ่มบุคคลดังกล่าวไว้ แล้วพนักงานศุลกากรตรวจพบที่มีการขนเงิน แต่ได้สำแดงอย่างถูกต้อง พนักงานศุลกากรก็ไม่มี

² สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย, หน้า 115.

อำนาจยึดเงินนั้นไว้ได้ จึงเกิดช่องทางให้อาชญากรเคลื่อนย้ายเงินได้โดยง่าย ประกอบกับจากรายงานของ FATF และ MENAFATF ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจาก 66 ประเทศ พบว่าอาชญากรจำนวนมากได้เลือกใช้วิธีการสำแดงเงินอย่างถูกต้อง และจากรายงานผลการประเมินความเสี่ยงระดับชาติด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2559 พบว่าทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดฉ้อโกงหรือการพนันในประเทศไทยถูกถ่ายโอนไปยังทวีปอเมริกา ทวีปยุโรป ประเทศสิงคโปร์ สาธารณรัฐประชาชนจีน และเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ผ่านการขนเงินสดข้ามแดน ด้านศุลกากรจึงเป็นช่องทางที่มีความเสี่ยงจะถูกใช้ในการฟอกเงินและการเคลื่อนย้ายเงินทุนเพื่อสนับสนุนการก่อการร้าย ด้วยความที่ประเทศไทยเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเปิดที่พึ่งพาการใช้เงินสด โดยมีการค้า การลงทุนระหว่างประเทศ และนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงมีการผ่อนปรนในการผ่านแดนเข้าประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับชาวต่างชาติได้เดินทางเข้ามาติดต่อธุรกิจหรือท่องเที่ยว อีกทั้งประเทศไทยมีพรมแดนติดต่อกับหลายประเทศ โดยมีจังหวัดที่ติดชายแดนมากถึง 31 จังหวัด ความยาวประมาณ 5,656 กิโลเมตร และประเทศไทยมีความเสี่ยงสูงด้านอาชญากรรมข้ามชาติร่วมกับประเทศในยุโรปตะวันตกและยุโรปตะวันออก ประเทศในแอฟริกาตะวันตก และประเทศเพื่อนบ้าน โดยคดีส่วนใหญ่เป็นเรื่องยาเสพติด การฉ้อโกง การค้ามนุษย์ อาชญากรรมทางไซเบอร์ การปลอมเอกสาร และการลักลอบขนคนเข้าเมือง ส่วนใหญ่กระทำความผิดในต่างประเทศและโยกย้ายถึงประเทศไทยในฐานะเป็นทางผ่านหรือเป็นที่นัดพบเตรียมการ และใช้เป็นแหล่งฟอกเงิน³ ประกอบกับรายงานสถานการณ์ประเทศด้านยาเสพติดและการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาประจำปี ค.ศ. 2015 ระบุว่าประเทศไทยเป็นทางผ่านและปลายทางของยาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้านซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558-2562 ของสำนักงาน ป.ป.ส. ที่สรุปสถานการณ์การลักลอบผลิตและนำเข้ายาเสพติดที่มาจากประเทศที่มีชายแดนติดกับไทย⁴ จึงมีแนวโน้มที่เครือข่ายอาชญากรจะขนย้ายเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติดกลับไปยังประเทศผู้ผลิตหรือขนย้ายเงิน

³ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2560-2564, หน้า 8-9.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

มาฟอกที่ประเทศไทย ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรเพิ่มมาตรการที่ช่วยสกัดกั้นการขนย้ายเงินของ อาชญากรให้ครอบคลุมมากกว่าเดิม โดยศึกษาแนวทางของประเทศออสเตรเลีย และประเทศอังกฤษ และข้อเสนอแนะของ FATF ประกอบกัน ดังนี้

ประเทศออสเตรเลีย มีกฎหมาย Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Act 2006 หรือ AML/CFT Act 2006 มาตรา 199 (1), (2), (2A), (14) มาตรา 200 (13A) ได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ศุลกากร (ABF) และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือ ที่ได้มีการสำแดงเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับการสอบสวนหรือดำเนินคดีกับบุคคล อันเป็นความผิดต่อกฎหมายของเครือจักรภพหรือของรัฐหรือดินแดน หรืออาจสนับสนุนการบังคับใช้ Proceeds of Crime Act 2002 หรือข้อบังคับภายใต้กฎหมายดังกล่าว หรืออาจสนับสนุนการบังคับ ใช้กฎหมายของรัฐหรือดินแดนที่สอดคล้องกับ Proceeds of Crime Act 2002 หรือข้อบังคับภายใต้ กฎหมายดังกล่าว ซึ่งจะเห็นได้ว่าครอบคลุมถึงความผิดทุกประเภท

สำหรับประเทศอังกฤษ กฎหมาย Proceeds of Crimes Act 2002 มาตรา 294 ได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ศุลกากร (HMRC) และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือที่มีมูลค่า มากกว่า 1,000 ปอนด์สเตอร์ลิง ที่ได้มีการสำแดง ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สิน ที่เรียกคืนได้ (Recoverable property) ซึ่งหมายถึงทรัพย์สินได้มาจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย หรือในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการกระทำที่ผิดกฎหมาย ได้เป็นเวลา 48 ชั่วโมง อาจขยายได้โดยคำสั่งศาล จะเห็นได้ว่าอำนาจในการยึดนั้นไม่ได้จำกัดเฉพาะกรณีที่มีเหตุ อันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำที่ผิดกฎหมายเท่านั้น แต่รวมถึงหากเจ้าหน้าที่ มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะนำไปใช้ในการกระทำที่ผิดกฎหมายก็มีอำนาจยึดไว้ได้

สำหรับข้อเสนอแนะของ FATF ในข้อที่ 32 เรื่องการขนเงินสดข้ามแดน ได้มีข้อเสนอแนะ ให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ควรสามารถหยุดหรือยับยั้งเงินและตราสารเปลี่ยนมือ ในกรณีที่มีข้อสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ความผิดมูลฐาน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และในข้อแนะนำที่ 30 เรื่องหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยบังคับใช้กฎหมายและหน่วยสืบสวน ได้มีข้อเสนอแนะว่าควรมีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการระงับการดำเนินการกับทรัพย์สิน และยึด ทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้ หรืออาจอยู่ภายใต้การริบทรัพย์สิน หรือสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการก่ออาชญากรรมโดยเร็ว และในข้อแนะนำที่ 4 เรื่องการริบทรัพย์สิน ได้มีข้อเสนอแนะว่า หากพบว่า

ทรัพย์สินใดเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ให้มีมาตรการบังคับใช้เพื่อยึด รับ หรือเรียกเอาทรัพย์สินนั้นคืนมาเป็นของรัฐ⁵

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศออสเตรเลีย และประเทศอังกฤษต่างมีอำนาจในการยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือที่ได้มีการสำแดงต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรเมื่อเข้าหรือออกนอกประเทศ โดยมีขอบเขตอำนาจที่กว้างขวางครอบคลุมถึงความผิดทุกประเภท แต่ประเทศอังกฤษได้กำหนดระยะเวลาไว้ 48 ชั่วโมง และให้อำนาจศาลในการพิจารณาว่ามีเหตุอันควรจะยึดทรัพย์สินดังกล่าวต่อไปอีกหรือไม่ และหากพิจารณาจากข้อเสนอแนะของ FATF ข้างต้น เห็นได้ว่าพนักงานศุลกากรเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับทรัพย์สินดังกล่าว จึงควรมีอำนาจยึดทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อตรวจสอบ หากสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน การฟอกเงิน หรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย จนนำไปสู่กระบวนการริบทรัพย์สินคืนสู่รัฐ เพื่อไม่ให้อาชญากรได้รับผลประโยชน์จากการก่ออาชญากรรมและไม่สามารถใช้ประเทศเป็นทางผ่านในการเคลื่อนย้ายเงินโดยไม่ถูกตรวจสอบ แต่อย่างไรก็ตามการยึดทรัพย์สินถือเป็นมาตรการที่มีผลกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลโดยตรง รัฐจะทำการแทรกแซงการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้เพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานว่าสิทธิเสรีภาพของประชาชนกับเหตุผลที่รัฐเข้ามาแทรกแซงนั้นต้องเพียงพอที่จำเป็นพอสมควรแก่เหตุ ผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจน เพื่อเป็นหลักประกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจเกินขอบเขตจนไปกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนผู้สุจริต และเพื่อป้องกันไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ ความเชื่อมั่นของนักลงทุน และการท่องเที่ยว โดยจะอธิบายในหัวข้อถัดไป

4.2 การกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้อำนาจยึดของพนักงานศุลกากร

ในการดำเนินการกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก่อนที่คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. จะพิจารณามีคำสั่งยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราวนั้นจะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบ พิจารณาจากพยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รวบรวมว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ

⁵ Financial Action Task Force, INTERNATIONAL STANDARDS ON COMBATING MONEY LAUNDERING AND THE FINANCING OF TERRORISM & PROLIFERATION [online], 4 February 2021. Available from : <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf>

ความผิด จึงเห็นควรนำแนวทางดังกล่าวมาปรับใช้ โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ว่า เมื่อพนักงานศุลกากร มีเหตุอันควรสงสัยและจะต้องมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ได้มีการสำแดง ต่อพนักงานศุลกากรนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พนักงานศุลกากรจึงมีอำนาจยึดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ได้ โดยการนำเอา ข้อมูลจากการสืบสวนของกรมศุลกากร สำนักงาน ปปง. สำนักงาน ป.ป.ส. ศุลกากรต่างประเทศ องค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ เจ้าหน้าที่ตำรวจ กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือหน่วยงาน บังคับใช้กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มาใช้ประกอบเป็นพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น และบุคคลดังกล่าวเชื่อมโยงกับการกระทำความผิดมูลฐาน และมีพฤติการณ์ ที่ทำให้เชื่อได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เช่น ได้รับแจ้งจาก สำนักงาน ปปง. ว่าอยู่ระหว่างการตรวจสอบทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าว หรือมีการสืบสวนจากเจ้าหน้าที่ ตำรวจพบว่าบุคคลดังกล่าวอยู่ในเครือข่ายขบวนการค้ายาเสพติดบริเวณชายแดน และมีหน้าที่ขเงิน ให้กับเครือข่าย หรืออยู่ในเครือข่ายขบวนการฉ้อโกงประชาชน

การบัญญัติกฎหมายให้อำนาจพนักงานศุลกากรยึดเงิน และตราสารเปลี่ยนมือ เมื่อมีเหตุ อันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าเงิน และตราสารเปลี่ยนมือดังกล่าวเป็นทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน การฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย มีแนวความคิดของทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control theory) ที่มุ่งเน้นควบคุมระงับ อาชญากรรม เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม แต่ก็ยังมีแนวความคิดในการคุ้มครอง สิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยการกระทำใดที่เป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนจะกระทำ ต่อเมื่อมีเหตุผลสมควร และจะต้องมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีกระบวนการ นิติธรรม (Due Process theory) ด้วยเช่นกัน เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะพบว่าได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐ ค่อนข้างมากในการกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น การกำหนดให้สถาบัน การเงินตรวจสอบตัวตนของลูกค้า รายงานการทำธุรกรรมเมื่อถึงหลักเกณฑ์ที่กำหนดรวมทั้งรายงาน การทำธุรกรรมที่มีความผิดปกติ การให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบการทำธุรกรรม และการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อเป็นการตัดวงจรอาชญากรรม และรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม แนวความคิดการบัญญัติกฎหมายจึงเน้นหนักไปทาง แนวความคิดของทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมมากกว่าทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม ดังนั้น การบัญญัติ

กฎหมายให้อำนาจพนักงานศุลกากรในกรณีดังกล่าว จึงถือว่ามีคุณสมบัติสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน⁶

4.3 การอุทธรณ์คำสั่ง

เมื่อพิจารณาคำสั่งยึดทรัพย์สินของพนักงานศุลกากรในกรณีดังกล่าว จะเห็นว่าเป็นการใช้อำนาจยึดทรัพย์สินไว้เพื่อจะดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อันมีลักษณะคล้ายกับคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวของคณะกรรมการธุรกรรม เทียบเคียงกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 18/2560 ที่ได้วินิจฉัยว่าคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวของคณะกรรมการธุรกรรม ตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายเฉพาะ อันเป็นมาตรการทางแพ่งมิใช่การใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงมิใช่การดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา แต่เป็นคำสั่งทางปกครอง

คำสั่งยึดทรัพย์สินของพนักงานศุลกากรในกรณีดังกล่าว เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน รั้งซึ่งสิทธิของบุคคลไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว โดยมีผลบังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง

สำหรับกระบวนการอุทธรณ์คำสั่งนั้น ควรกำหนดวิธีการไว้ให้ชัดเจน และกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ให้รวดเร็ว โดยให้ผู้ถูกยึดทรัพย์สินยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งพร้อมแสดงหลักฐานว่าทรัพย์สินนั้นมีใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึด ต่อพนักงานศุลกากรผู้ออกคำสั่ง ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว และให้พนักงานศุลกากรพิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์ภายใน 3 วัน แต่หากพนักงานศุลกากรไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ก็ให้รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังคณะกรรมการ ซึ่งเป็นตัวแทนจากกรมศุลกากรและสำนักงาน ปปง. ให้พิจารณาคำอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน 3 วันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน หากพิจารณาคำอุทธรณ์แล้วเห็นว่าคำอุทธรณ์ไม่สามารถรับฟังได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าว

⁶ เชมนิจฉนิสา เศรษฐีสมบัติ, “ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์การฟอกเงิน,” (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560) หน้า 264-265.

ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้แจ้งผลการพิจารณาให้กับผู้อุทธรณ์ทราบ แล้วส่งทรัพย์สินที่ยึดไว้ให้สำนักงาน ป.ปง. ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เพื่อพิจารณาดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป

4.4 ผลจากการให้อำนาจพนักงานศุลกากรยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือ

4.4.1 ประโยชน์ที่ได้รับจากการให้อำนาจพนักงานศุลกากรยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือ

ประการแรก รัฐสามารถนำมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้บังคับเพื่อเรียกคืนทรัพย์สินกลับสู่รัฐ ทำให้อาชญากรไม่สามารถนำเงินดังกล่าวไปใช้เป็นต้นทุนในการกระทำความผิดครั้งต่อไป และขาดเงินทุนที่จะนำมาบริหารองค์กร ทำให้เครือข่ายองค์กรอาชญากรรมลดน้อยลง เป็นการตัดวงจรอาชญากรรม อันส่งผลให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น และในกรณีที่ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานที่มีผู้เสียหาย เช่น ในความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกงหรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้มีมาตรการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ที่ได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินจากการกระทำความผิดมูลฐาน โดยให้เลขาธิการ ป.ปง. ขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไปคืนหรือชดใช้คืนให้แก่ผู้เสียหายแทนการสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินด้วยในคราวเดียวกัน หากผู้เสียหายไม่อาจดำเนินการเพื่อขอคืนทรัพย์สินหรือชดใช้คืนความเสียหายดังกล่าวได้ตามกฎหมายอื่นหรือดำเนินการตามกฎหมายอื่นแล้วแต่ไม่เป็นผล จากสถิติการดำเนินการของสำนักงาน ป.ปง. ระหว่างปี 2561-2563 คณะกรรมการธุรกรรมได้มีมติมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในคดีความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกงหรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ จำนวนกว่า 320 คดี⁷ ในทางปฏิบัติพนักงานเจ้าหน้าที่มักจะตรวจสอบพบเฉพาะทรัพย์สินที่ปรากฏหลักฐานทางทะเบียน หรือในบางคดีก็ไม่อาจติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้

⁷ ข้อมูลจากกองข่าวกรองทางการเงิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เนื่องจากผู้กระทำความผิดในคดีดังกล่าวมักจะมีการวางแผนทางการเงินอย่างรอบคอบ โดยใช้วิธีการจำหน่าย จ่าย โอน ชุกซ่อนทรัพย์สินอย่างแนบเนียน รวมถึงการที่ผู้กระทำความผิดใช้ทรัพย์สินนั้นให้หมดไปอย่างสิ้นเปลือง ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจติดตามยึดและอายัดทรัพย์สินเหล่านั้นได้ ดังนั้น หากพนักงานตุลาการมีอำนาจในการยึดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ ย่อมจะช่วยให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาขาดใช้คืนทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นอีกทางหนึ่ง

ประการที่สอง รัฐสามารถดำเนินคดีกับผู้ที่มีสำแดงเงินในข้อหาฟอกเงิน หากผู้นั้นได้มา หรือครอบครองทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มาหรือครอบครองทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมทั้งสามารถขยายผลดำเนินคดีกับผู้ร่วมขบวนการที่เป็นผู้สมคบให้การสนับสนุน ช่วยเหลือในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยมีโทษเช่นเดียวกับตัวการที่กระทำความผิด ซึ่งเป็นบทลงโทษที่สูงกว่าประมวลกฎหมายอาญา โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยความผิดมูลฐานเป็นเงื่อนไขว่าจะต้องมีการดำเนินคดีอาญาในความผิดมูลฐานหรือต้องมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดมูลฐานเสียก่อน

ประการที่สาม หากประเทศไทยเพิ่มอำนาจให้พนักงานตุลาการในการยึดทรัพย์สินในกรณีดังกล่าวได้ จะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2560-2564 ในเรื่องการส่งเสริมการบูรณาการบังคับใช้กฎหมาย และการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามความเสี่ยง⁸ ทั้งยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มความสอดคล้องตามข้อเสนอแนะของ FATF ข้อที่ 4 ในเรื่องการริบทรัพย์สินและมาตรการในการดำเนินการ โดยพนักงานตุลาการสามารถดำเนินการยึดทรัพย์สินชั่วคราว จนนำไปสู่การที่สำนักงาน ปปง. นำมาตรการริบทรัพย์สินนั้นคืนมาเป็นของรัฐ และข้อแนะนำที่ 30 ในเรื่องหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยบังคับใช้กฎหมายและหน่วยสืบสวน โดยพนักงานตุลาการมีอำนาจยึดทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้หรืออาจอยู่ภายใต้การริบทรัพย์สินได้ และข้อแนะนำที่ 32 ในเรื่องการขนเงินสดข้ามแดน โดยพนักงานตุลาการสามารถสกัดกั้นยับยั้งเงินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ได้ อันจะส่งผลให้การประเมินความสอดคล้องของกฎหมาย

⁸ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2560-2564, หน้า 35.

กลไก และกระบวนการทำงานของระบบ AML/CFT ของประเทศไทยในครั้งถัดไปอยู่ในเกณฑ์ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะอย่างสมบูรณ์

4.4.2 ผลกระทบจากการให้อำนาจพนักงานศุลกากรยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือ

ประการแรก ผลกระทบต่อพนักงานศุลกากร ในปัจจุบันพนักงานศุลกากร มีอำนาจหน้าที่ในการรับแจ้งรายการนำเงินและตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ อยู่แล้ว เพียงแต่เป็นการเพิ่มขึ้นตอนในการตรวจสอบมากขึ้น ในบางด้านศุลกากรอาจไม่มีความพร้อม เรื่องอุปกรณ์การเชื่อมต่อฐานข้อมูล สำนักงาน ปปง. อาจสนับสนุนงบประมาณจากกองทุน การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการจัดทำระบบฐานข้อมูลและอุปกรณ์ที่จำเป็น และเมื่อมีการตรวจสอบมากขึ้นประชาชนอาจหลีกเลี่ยงไม่สำแดง พนักงานศุลกากรก็อาจจะต้องเพิ่ม มาตรการในการตรวจสอบการผู้ที่ไม่สำแดงให้มากขึ้นด้วย

ประการที่สอง ผลกระทบต่อประชาชน การตรวจสอบของพนักงานศุลกากร อาจใช้ระยะเวลาเพิ่มขึ้นจากเดิม จึงอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนที่ต้องรีบเดินทาง การแก้ปัญหา ดังกล่าวอาจทำได้โดยการจัดให้มีการสำแดงล่วงหน้าทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากจะลด ผลกระทบต่อประชาชนแล้วยังช่วยให้พนักงานศุลกากรมีระยะเวลาในการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน มากยิ่งขึ้น

ประการที่สาม ผลกระทบต่อผู้ที่ถูกยึดทรัพย์สิน แม้ว่าสิทธิของบุคคลดังกล่าว จะถูกจำกัดไปบ้างก็ตาม แต่ก็ได้กำหนดหลักการคุ้มครองสิทธิเอาไว้ โดยการกำหนดขอบเขตการใช้ อำนาจเฉพาะกรณีที่มีพนักงานศุลกากรมีพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ามีการกระทำความผิดมูลฐาน เกิดขึ้น และบุคคลดังกล่าวเชื่อมโยงกับการกระทำความผิดมูลฐาน และมีพฤติการณ์ที่ทำให้เชื่อได้ว่า ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และบุคคลดังกล่าวก็ยังสามารถแสดง หลักฐานว่าทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อให้พนักงานศุลกากร หรือคณะกรรมการพิจารณาคืนทรัพย์สินนั้นได้

4.5 ข้อมูลที่ควรเพิ่มเติมในแบบแจ้งรายการนำเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ

จากการศึกษาพบว่าแบบแจ้งรายการนำเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ รวมทั้งวิธีการแจ้งข้อมูลของประเทศไทย ประเทศออสเตรเลีย และประเทศอังกฤษ มีความแตกต่างกัน สำหรับประเทศไทยผู้ที่นำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ มูลค่าเกินกว่า 450,000 บาท หรือ 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ จะต้องแจ้งข้อมูลต่อพนักงานศุลกากรตามแบบแจ้งรายการเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ซึ่งกำหนดให้แจ้งรายละเอียดข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ชื่อสกุล สัญชาติ เลขหนังสือเดินทาง วันเดือนปีเกิด เพศ สัญชาติ อาชีพ ที่อยู่ ข้อมูลการเดินทาง หมายเลขเที่ยวบินหรือยานพาหนะอื่น ประเทศต้นทาง ประเทศที่ต่อยานพาหนะ ประเทศปลายทาง และแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของเงินและตราสารเปลี่ยนมือ ได้แก่ จำนวนเงิน สกุลเงิน ประเภทของตราสารเปลี่ยนมือ แหล่งที่มาและวัตถุประสงค์ที่จะนำไปใช้ เช่น ใช้จ่ายส่วนตัว ธุรกิจ การศึกษา หรืออื่นๆ โดยข้อมูลดังกล่าวจะถูกส่งให้สำนักงาน ปปง.

สำหรับประเทศออสเตรเลีย กำหนดให้ต้องสำแดงเงินที่มีมูลค่าไม่น้อยกว่า 10,000 ดอลลาร์ต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร เมื่อมีการนำออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ สำหรับตราสารเปลี่ยนมือ ใช้ระบบประกาศ โดยจะต้องแจ้งข้อมูลเมื่อเจ้าหน้าที่ร้องขอ โดยข้อมูลดังกล่าวจะถูกส่งไปยัง AUSTRAC สำหรับข้อมูลที่จะต้องรายงานนอกจากข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สำแดง และรายละเอียดของเงินและตราสารเปลี่ยนมือแล้ว ยังสอบถามข้อมูลของผู้ที่เป็นเจ้าของเงินที่แท้จริง รวมทั้งสอบถามข้อมูลว่าจะมีการส่งเงินดังกล่าวให้กับผู้ใด โดยต้องกรอกข้อมูลชื่อบุคคล นิตินบุคคล หรือองค์กร อาชีพของบุคคล วัตถุประสงค์ของนิตินบุคคล องค์กร รวมทั้งข้อมูลที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์

สำหรับประเทศอังกฤษ กำหนดให้ต้องสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือที่มีมูลค่าเกินกว่า 10,000 ปอนด์สเตอร์ลิง ต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร เมื่อมีการนำเข้ามาในหรือออกไปนอกบริเตนใหญ่ (อังกฤษ สกอตแลนด์ และเวลส์) กับประเทศอื่น โดยข้อมูลดังกล่าวจะถูกส่งไปยัง National crime agency (NCA) และ UK Financial Intelligence Unit (UKFIU) สำหรับข้อมูลที่จะต้องรายงานนอกจากข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สำแดง และรายละเอียดของเงินและตราสารเปลี่ยนมือแล้ว ยังสอบถามข้อมูลของผู้ที่เป็นเจ้าของเงินที่แท้จริง รวมทั้งสอบถามข้อมูลว่าจะมีการส่งเงินของนิตินบุคคล องค์กร

ข้อมูลที่อยู่ และยังสามารถเปิดช่องทางให้สามารถสำแดงล่วงหน้าเป็นเวลา 72 ชั่วโมงก่อนเดินทาง ผ่านทางเว็บไซต์ gov.uk หรือทางโทรศัพท์

สำหรับ FATF ได้มีข้อเสนอแนะให้ประเทศสมาชิกต้องกำหนดให้บุคคลทุกคนที่ขนเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ข้ามประเทศที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดไว้ คือ 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือยูโรยื่นสำแดงต่อหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ และ FATF ได้ออกแนวทางปฏิบัติในการตรวจจับและป้องกันการขนส่งเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือที่ผิดกฎหมายข้ามพรมแดน ในปี พ.ศ. 2553 (International Best Practices Detecting and preventing the illicit cross-border transportation of cash and bearer negotiable instruments) โดยได้กำหนดแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลการสำแดงไว้ว่าควรมีข้อมูลชื่อสกุล วันที่และสถานที่เกิด เอกสารแสดงตน จำนวนและประเภทเงินและตราสารเปลี่ยนมือ และอาจเพิ่มเติมข้อมูล ที่อยู่ อาชีพ วัตถุประสงค์ของการเดินทาง สถานที่ออกเดินทาง สถานที่แวะพัก และข้อมูลยานพาหนะที่ใช้เดินทาง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายละเอียดข้อมูลการสำแดงระหว่างประเทศไทยกับแนวทางปฏิบัติของ FATF จะพบว่ามีความสอดคล้องกัน แต่หากเปรียบเทียบกับประเทศออสเตรเลีย และประเทศอังกฤษ จะเห็นได้ว่าทั้งสองประเทศกำหนดให้ผู้สำแดงแจ้งข้อมูลผู้ที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่แท้จริง และผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้จำเป็นข้อมูลที่สำคัญ อันเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนหาที่มาที่ไปของทรัพย์สิน รวมทั้งความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของบุคคล ในขณะที่ประเทศไทยกำหนดให้แจ้งเพียงข้อมูลของผู้ที่สำแดงเงินเท่านั้น จึงไม่อาจทราบได้อย่างแน่ชัดว่าเงินดังกล่าวเป็นของผู้ที่สำแดงหรือไม่ และไม่อาจทราบได้ว่าจะมีการส่งมอบเงินต่อไปให้กับบุคคลใด ผู้เขียนจึงเห็นว่าประเทศไทยควรนำแนวทางดังกล่าวมาปรับใช้กับรายงานการสำแดงเงิน รวมทั้งควรจัดให้มีการสำแดงล่วงหน้าผ่านทางเว็บไซต์อย่างประเทศอังกฤษ นอกจากนี้จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนแล้ว ยังช่วยให้พนักงานศุลกากรมีระยะเวลาในการตรวจสอบข้อมูลเพื่อพิจารณาว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือไม่ อันจะทำให้การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

อาชญากรรมเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและคงอยู่ในสังคม ในขณะที่รัฐพยายามสรรหาวิธีเพื่อควบคุม อาชญากรก็พัฒนาตัวเองตลอดเวลา นอกจากรูปแบบการประกอบอาชญากรรมที่สลับซับซ้อนมากขึ้น วัตถุประสงค์ของการประกอบอาชญากรรมก็เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตที่เป็นการล้างแค้นหรือเพื่อการดำรงชีวิต เป็นการมุ่งเน้นผลตอบแทนในลักษณะที่เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่มีมูลค่ามหาศาล โดยผลประโยชน์ที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมนั้นจะถูกแปรสภาพให้กลายเป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มานอกจากจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ยังคงเป็นอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย โดยการนำไปสร้างอิทธิพลขยายเครือข่ายและยังนำไปสร้างความแข็งแกร่งให้กับอาชญากรโดยใช้เป็นต้นทุนในการกระทำความผิดครั้งต่อไป จึงก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นภัยคุกคามต่อประชาคมโลก และการปล่อยให้อาชญากรสามารถใช้ประเทศของตนในการฟอกเงินได้ จะทำลายความน่าเชื่อถือในการประกอบธุรกิจ เสถียรภาพของระบบการเงินในระดับมหภาค และบั่นทอนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

วิธีการฟอกเงินของอาชญากรมีหลากหลายวิธี แต่การเก็บเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไว้เป็นเงินสดยังคงเป็นวิธีที่นิยม เพราะง่ายต่อการนำไปใช้ต่อ ปกปิดแหล่งที่มา และไม่ทิ้งร่องรอยการทำธุรกรรมเอาไว้ จากรายงานผลการประเมินความเสี่ยงระดับชาติด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2559 พบว่าทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดฉ้อโกงหรือการพนันในประเทศไทยถูกถ่ายโอนไปยังทวีปอเมริกา ทวีปยุโรป ประเทศสิงคโปร์ สาธารณรัฐประชาชนจีน และเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ด้วยวิธีการขนเงินข้ามประเทศ และพบว่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้ใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่าน นัดพบ เตรียมีการ และเป็นแหล่งฟอกเงิน ด้านศุลกากรจึงเป็นช่องทางที่มีความเสี่ยงจะถูกใช้ในการฟอกเงินและการเคลื่อนย้ายเงินทุนเพื่อสนับสนุนการก่อการร้าย ด้วยความที่ประเทศไทยมีการค้า การลงทุนระหว่างประเทศ และนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวจึงมีการผ่อนปรนในการผ่านแดนเข้าประเทศ อีกทั้งยังมีพรมแดนติดต่อกับหลายประเทศ ทำให้มีช่องทางในการข้ามพรมแดนจำนวนมาก อาชญากรจึงสามารถนำเงินติดตัว

เข้าหรือออกนอกประเทศได้โดยสะดวก ประเทศไทยจึงได้นำแนวทางตามมาตรฐานสากลมาใช้เป็นแนวทางในการออกกฎหมายเพื่อควบคุมการขนเงินและตราสารเปลี่ยนมือข้ามประเทศ เพื่อให้รัฐสามารถตรวจสอบการเคลื่อนไหวของเงินได้ โดยกำหนดให้บุคคลที่นำเงินตรา เงินตราต่างประเทศหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ มูลค่าเกินกว่า 450,000 บาท หรือ 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ จะต้องสำแดงต่อพนักงานศุลกากรที่ด่านศุลกากร หากอาชญากรหลบเลี่ยงแล้วถูกพนักงานศุลกากรตรวจสอบพบพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ได้ให้อำนาจพนักงานศุลกากรในการจับกุมผู้กระทำความผิด การยึดทรัพย์สินดังกล่าว และสำนักงาน ป.ปง. สามารถนำมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้บังคับเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

อย่างไรก็ตามพบว่าอาชญากรมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้วิธีการสำแดงเงินอย่างถูกต้อง แทนการปกปิดซุกซ่อน เพื่อลดความเสี่ยงที่จะถูกเจ้าหน้าที่ตรวจสอบพบ ดำเนินคดี และดำเนินการกับทรัพย์สิน เช่นในกรณีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษตรวจสอบพบว่าขบวนการค้ายาเสพติดได้นำเงินจากใต้หวัน เข้ามาในประเทศไทยโดยการสำแดงเงินอย่างถูกต้อง จำนวนกว่า 4,000 ล้านบาท ในระยะเวลา 2 ปี สอดคล้องกับผลสำรวจของ FATF และ MENAFATF ที่ได้รวบรวมข้อมูลจาก 66 ประเทศพบว่าอาชญากรจำนวนมากได้เลือกใช้วิธีการสำแดงเงินอย่างถูกต้องในการขนย้ายเงินข้ามประเทศ ซึ่งถือว่าได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 ครบถ้วนแล้ว แม้พนักงานศุลกากรจะพบว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่น่าสงสัย เช่น มีการขนเงินจำนวนมาก ผิดปกติ โดยไม่สามารถแสดงที่มาได้ หรือมีการขนเงินบ่อยครั้ง หรือมีการเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยง ประกอบกับตรวจสอบข้อมูลจากหน่วยงานศุลกากรต่างประเทศ องค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ เจ้าหน้าที่ตำรวจ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงาน ป.ปง. สำนักงาน ป.ป.ส. หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินนั้นจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน การฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 หรือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ต่างก็ไม่ได้ให้อำนาจพนักงานศุลกากรยึดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ ส่วนการพิจารณาออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราวไม่เกิน 90 วัน ของคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ป.ปง. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

จะเกิดขึ้นต่อเมื่อคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. ได้ตรวจสอบจากพยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่ สำนักงาน ปปง. ได้รวบรวมว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น และพบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยมีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินดังกล่าว จึงไม่อาจพิจารณาไปถึงเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือที่ได้มีการสำแดงต่อพนักงานศุลกากรในขณะที่นำออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศได้ในทันที อาชญากรจึงสามารถใช้ช่องว่างนี้ในการเคลื่อนย้ายเงินได้โดยสะดวก ผู้เขียนจึงได้ศึกษาแนวทางของประเทศออสเตรเลีย และประเทศอังกฤษ และข้อเสนอแนะของ FATF ประกอบกันดังนี้

ประเทศออสเตรเลียมีกฎหมาย Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Act 2006 มาตรา 199 (1), (2), (2A), (14) มาตรา 200 (13A) ได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ศุลกากร (ABF) และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือที่ได้มีการสำแดงเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับการสอบสวนหรือดำเนินคดีกับบุคคลอันเป็นความผิดต่อกฎหมายของเครือจักรภพหรือของรัฐหรือดินแดน หรืออาจสนับสนุนการบังคับใช้ Proceeds of Crime Act 2002 หรือข้อบังคับภายใต้กฎหมายดังกล่าว หรืออาจสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายของรัฐหรือดินแดนที่สอดคล้องกับ Proceeds of Crime Act 2002 หรือข้อบังคับภายใต้กฎหมายดังกล่าว ซึ่งจะเห็นได้ว่าครอบคลุมถึงความผิดทุกประเภท

สำหรับประเทศอังกฤษ กฎหมาย Proceeds of Crimes Act 2002 มาตรา 294 ได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ศุลกากร (HMRC) และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือที่มีมูลค่ามากกว่า 1,000 ปอนด์สเตอร์ลิง ที่ได้มีการสำแดง ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เรียกคืนได้ (recoverable property) ซึ่งหมายถึงทรัพย์สินได้มาจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย หรือในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการกระทำที่ผิดกฎหมาย ได้เป็นเวลา 48 ชั่วโมง อาจขยายได้โดยคำสั่งศาล จะเห็นได้ว่าอำนาจในการยึดนั้นไม่ได้จำกัดเฉพาะกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำที่ผิดกฎหมายเท่านั้น แต่รวมถึงหากเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะนำไปใช้ในการกระทำที่ผิดกฎหมายก็ให้อำนาจยึดไว้ได้

สำหรับข้อเสนอแนะของ FATF ในข้อที่ 32 เรื่องการขนเงินสดข้ามแดน ได้มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ควรสามารถหยุดหรือยับยั้งเงินและตราสารเปลี่ยนมือ ในกรณีที่มีข้อสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ความผิดมูลฐาน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และในข้อแนะนำที่ 30 เรื่องหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยบังคับใช้กฎหมายและหน่วยสืบสวน

ได้มีข้อเสนอแนะว่าควรมีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการระงับการดำเนินการกับทรัพย์สิน และยึดทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้หรืออาจอยู่ภายใต้การริบทรัพย์สิน หรือสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการก่ออาชญากรรมโดยเร็ว และในข้อแนะนำที่ 4 เรื่องการริบทรัพย์สิน ได้มีข้อเสนอแนะว่าหากพบว่าทรัพย์สินใดเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ให้มีมาตรการบังคับใช้เพื่อยึด รับ หรือเรียกเอาทรัพย์สินนั้นคืนมาเป็นของรัฐ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศออสเตรเลีย และประเทศอังกฤษต่างมีอำนาจในการยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือที่ได้มีการสำแดงต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรเมื่อเข้าหรือออกนอกประเทศ โดยมีขอบเขตอำนาจที่กว้างขวางครอบคลุมถึงความผิดทุกประเภท แต่ประเทศอังกฤษได้กำหนดระยะเวลาไว้ 48 ชั่วโมง และให้อำนาจศาลในการพิจารณาว่ามีเหตุอันควรจะยึดทรัพย์สินดังกล่าวต่อไปอีกหรือไม่ และหากพิจารณาจากข้อแนะนำของ FATF เห็นได้ว่าพนักงานศุลกากรเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการควบคุมชายแดน โดยเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับทรัพย์สินดังกล่าว จึงควรมีอำนาจยึดทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อตรวจสอบ หากสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน การฟอกเงิน หรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เพื่อนำไปสู่กระบวนการริบทรัพย์สินคืนสู่รัฐ ประเทศไทยจึงควรนำแนวทางดังกล่าวมาปรับใช้ โดยการให้อำนาจพนักงานศุลกากรในการยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน การฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งจะสอดคล้องกับข้อแนะนำของ FATF และยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2560-2564 อีกทั้งเงินดังกล่าวสามารถนำไปใช้ได้คืนให้กับผู้เสียหาย ทำให้อาชญากรไม่ได้รับผลประโยชน์จากการก่ออาชญากรรมและไม่สามารถใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านในการเคลื่อนย้ายเงินได้ ส่งผลให้อาชญากรขาดเงินทุนในการประกอบอาชญากรรมครั้งต่อไป และขาดเงินทุนที่จะนำมาบริหารองค์กร ทำให้เครือข่ายองค์กรอาชญากรรมลดน้อยลง ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถดำเนินคดีกับผู้ที่มีส่วนได้ประโยชน์ในข้อหาฟอกเงิน รวมทั้งดำเนินคดีกับผู้ร่วมขบวนการที่เป็นผู้สมคบ ให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการกระทำความผิดมูลฐานฟอกเงินโดยมิโทษเช่นเดียวกับตัวการที่กระทำความผิดแต่อย่างไรก็ตามการยึดทรัพย์สินถือเป็นมาตรการที่มีผลกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลโดยตรง รัฐจะทำการแทรกแซงการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้เพื่อประโยชน์สาธารณะแต่ต้องอยู่บนพื้นฐานว่าสิทธิเสรีภาพของประชาชนกับเหตุผลที่รัฐเข้ามาแทรกแซงนั้น ต้องเพียงเท่าที่จำเป็น

พอสมควรแก่เหตุ ผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจน เพื่อเป็นหลักประกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจเกินขอบเขตจนไปกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนผู้สุจริต และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ ความเชื่อมั่นของนักลงทุน และการท่องเที่ยว โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ในการดำเนินการกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งจะพบว่ก่อนที่คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. จะพิจารณามีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราวนั้นจะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบ พิจารณาจากพยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รวบรวมว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงเห็นควรนำแนวทางดังกล่าวมาปรับใช้ โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ว่าเมื่อพนักงานศุลกากรมีเหตุอันควรสงสัย และจะต้องมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าเงินและตราสารเปลี่ยนมือที่ได้มีการสำแดงต่อพนักงานศุลกากรนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พนักงานศุลกากรจึงมีอำนาจยึดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ได้ โดยการนำเอาข้อมูลจากการสืบสวนของกรมศุลกากร สำนักงาน ปปง. สำนักงาน ป.ป.ส. ศุลกากรต่างประเทศ องค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ เจ้าหน้าที่ตำรวจ กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มาใช้ประกอบเป็นพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น และบุคคลดังกล่าวเชื่อมโยงกับการกระทำความผิดมูลฐาน และมีพฤติการณ์ที่ทำให้เชื่อได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เช่น ได้รับแจ้งจากสำนักงาน ปปง. ว่าอยู่ระหว่างการตรวจสอบทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าว หรือมีการสืบสวนจากเจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่าบุคคลดังกล่าวอยู่ในเครือข่ายขบวนการค้ายาเสพติด บริเวณชายแดน และมีหน้าที่โอนเงินให้กับเครือข่าย หรืออยู่ในเครือข่ายขบวนการฉ้อโกงประชาชน

นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่าประเทศออสเตรเลีย และประเทศอังกฤษ กำหนดให้ผู้สำแดงแจ้งข้อมูลผู้ที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่แท้จริง และผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนับว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญ อันเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนขยายผล เชื่อมโยงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของบุคคล และติดตามร่องรอยของทรัพย์สิน ในขณะที่ประเทศไทยกำหนดให้แจ้งเพียงข้อมูลของผู้ที่สำแดงเงินเท่านั้น จึงไม่อาจทราบได้อย่างแน่ชัดว่าเงินดังกล่าวเป็นของผู้ที่สำแดงหรือไม่ และไม่อาจทราบได้ว่าจะมีการส่งมอบเงินต่อไปให้กับบุคคลใด ผู้เขียนจึงเห็นว่าประเทศไทยควรนำแนวทางดังกล่าวมาปรับใช้กับรายงานการสำแดงเงิน รวมทั้งควรจัดให้มีการสำแดง

ล่องหน้าผ่านทางเว็บไซต์อย่างประเทศอังกฤษ นอกจากนี้จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนแล้วยังช่วยให้พนักงานศุลกากรมีระยะเวลาในการตรวจสอบข้อมูลเพื่อพิจารณาว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน การฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือไม่ อันจะทำให้การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากบทสรุปจะเห็นได้ว่าอาชญากรสามารถนำเงินเข้าหรือออกนอกประเทศไทยได้โดยสะดวก หากมีการสำแดงต่อพนักงานศุลกากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และข้อมูลที่สำแดงนั้นยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การแก้ไขกฎหมายเพื่อให้พนักงานศุลกากรมีอำนาจในการยึดเงินและตราสารเปลี่ยนมือ อาจทำได้โดยการแก้ไขพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 หรือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยการกำหนดให้พนักงานศุลกากรมีอำนาจยึดเงินตรา และตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ ที่นำออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือดังกล่าว เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ พยานหลักฐานดังกล่าวต้องแสดงให้เห็นว่าการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น และบุคคลดังกล่าวเชื่อมโยงกับการกระทำความผิดมูลฐาน และมีพฤติการณ์ที่ทำให้เชื่อได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

เนื่องจากคำสั่งดังกล่าวมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง จึงควรกำหนดวิธีการอุทธรณ์ไว้ให้ชัดเจน โดยให้ผู้ถูกยึดทรัพย์สินยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งพร้อมแสดงหลักฐานว่าทรัพย์สินนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึด ต่อพนักงานศุลกากรผู้ออกคำสั่ง ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าวและให้พนักงานศุลกากรพิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์ภายใน 3 วัน แต่หากพนักงานศุลกากรไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ก็ให้รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังคณะกรรมการ ซึ่งเป็นตัวแทนจากกรมศุลกากรและสำนักงาน ป.ป.ง. ให้พิจารณาคำอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน หากพิจารณาคำอุทธรณ์แล้วเห็นว่าคำอุทธรณ์ไม่สามารถรับฟังได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ให้แจ้งผลการพิจารณาให้กับผู้อุทธรณ์ทราบ แล้วส่งทรัพย์สินที่ยึดไว้ให้สำนักงาน ปปง. ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เพื่อพิจารณาดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป

2. เสนอให้จัดทำบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างกรมศุลกากร และสำนักงาน ปปง. เพื่อกำหนดแนวทางในการประสานงานที่ชัดเจน โดยอาจตั้งเป็นคณะทำงาน และตั้งผู้ประสานงานที่ประจำแต่ละด่านศุลกากร รวมทั้งควรจัดทำระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการตรวจสอบข้อมูลและส่งข้อมูลระหว่างกัน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

3. เสนอให้มีการแก้ไขแบบแจ้งรายการนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ โดยเพิ่มประเด็นเกี่ยวกับผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่แท้จริง และผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินดังกล่าว รวมทั้งให้จัดทำระบบการแจ้งล่วงหน้าผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์

บรรณานุกรม

- กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย. ข้อมูลเขตแดน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://treaties.mfa.go.th/>
ข้อมูลเขตแดน [เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2564]
- กรุงเทพธุรกิจ. 33 บัญชีขายยุฟนถอนเงินกว่า 1.8 พันล.ชนไปมาเลย [ออนไลน์]. 2558. แหล่งที่มา:
<https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/648286> [เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2564]
- กาญจนาวัฒน์ ลีวีโรจน์. กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (งานวิจัยหลักสูตรผู้บริหาร
กระบวนการยุติธรรมระดับสูง). 2539.
- เขมนิจณิสสา เศรษฐีสมบัติ. ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐาน
ในการพิสูจน์การฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. 2560.
- ชนิตาพร ภูเรือ. ปัญหาการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2551.
- ชูชาติ อัครวิโรจน์. คำอธิบายพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร:
นภัสสร การพิมพ์ (กิตติชัย), 2560.
- ตรีตาเวสน์ โสธนะเสถียร. กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากระบวนการใช้
อำนาจและตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2550.
- นิกร เกรีกุล. การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ.
กรุงเทพมหานคร: Translators-at-Law.com, 2543.
- ปิยะพันธ์ สาระกรบริษัท. การกำหนดความผิดอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2534.
- พีรพันธุ์ เปรมภูติ. คู่มือพนักงานสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางการเงิน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
คอมแพคท์พริ้นท์ จำกัด, 2545.
- มติชนออนไลน์. ปฏิบัติการสยบโพยก๊วนบังลาย ยึดทรัพย์ 100 ล้าน หลังเคยจับเฮโรอีน 400 กก.
[ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th/local/crime/news_2598274
[เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2564]

วีรพงษ์ บุญโญภาส. กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547.

สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร ณ กรุงบรัสเซลส์. CPMU NEWS [ออนไลน์].2564. แหล่งที่มา:

http://brussels.customs.go.th/data_files/4ca94c0d635a80a1add0a8f07f5a67ab.pdf

[เข้าถึงเมื่อ 10 พฤษภาคม 2564]

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. มาตรการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้าม

แดนการลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงิน

และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานป้องกัน

และปราบปรามการฟอกเงิน, 2563.

----- มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่

การก่อการร้าย รายงานการประเมินประเทศไทย ธันวาคม 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2560.

----- ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงิน

แก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานป้องกันและปราบปราม

การฟอกเงิน, 2560.

----- รายงานข่าวกรองทางการเงิน การขนเงินข้ามแดนปี พ.ศ. 2563 [ออนไลน์].2564. แหล่งที่มา:

<https://sed.amlo.go.th/uploads/tiny/FIU%20report/FIU%20report%20Hawala%2020>

[20.pdf](https://sed.amlo.go.th/uploads/tiny/FIU%20report/FIU%20report%20Hawala%2020) [เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2564]

สีหนาท ประยูรรัตน์. คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. พิมพ์

ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติสนเทศ, 2544.

สุรพล ไตรเวทย์. คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน ปัญหา ข้อเท็จจริง คำอธิบาย. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2548.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. กฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน [ออนไลน์] แหล่งที่มา:

<https://www.bot.or.th/Thai/FinancialMarkets/ForeignExchangeRegulations/FXRegulation/>

[Pages/default.aspx](https://www.bot.or.th/Thai/FinancialMarkets/ForeignExchangeRegulations/FXRegulation/Pages/default.aspx). [เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2564]

อรรถรรณ นาคแจ้ง. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจและการควบคุมการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการ
 ธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,
 สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2558.

Australian Border Force. Border protection [online]. Available from : <https://www.abf.gov.au/about-us/what-we-do/border-protection/airports-and-seaports> [1 April 2021]

Australian government AUSTRAC, About AUSTRAC [online]. Available from:
<https://www.austrac.gov.au/about-us> [18 May 2021]

Asia/Pacific Group on Money Laundering. ABOUT APG [online]. Available from:
<http://www.apgml.org/about-us/page.aspx?p=91ce25ec-db8a-424c-90188bd1f6869162>
 [1 April 2021]

----- Mutual Evaluation of Thailand September 2018 [online]. Available from:
<https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/fur/APG1st%20FollowUp%20Report-Thailand-2018.pdf> [4 February 2021]

----- What we do [online]. Available from : <https://www.fatfgafi.org/about/whatwedo/>
 [1 April 2021]

European Commission. Legislation on cash controls [online]. Available from:
https://ec.europa.eu/taxation_customs/legislation-cash-controls_en [2 April 2021]

European consumer centre France. Cash payment limitations [online]. 2020. Available
 from : <https://www.europe-consommateurs.eu/en/shopping-internet/cashpayment-limitations.html> [15 April 2021]

FATF and MENAFATF. Money Laundering through the Physical Transportation of Cash
 [online]. 2015. Available from: [www.fatfgafi.org/publications/methodsandtrends/
 documents/ml-through-physical-transportation-of-cash.html](http://www.fatfgafi.org/publications/methodsandtrends/documents/ml-through-physical-transportation-of-cash.html) [10 March 2021]

Federal Register of Legislation. Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Act
 2006 [online]. 2006. Available from: [https://www.legislation.gov.au/Details/
 C2019C00011](https://www.legislation.gov.au/Details/C2019C00011) [10 April 2021]

- . Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Rules Instrument 2007 (No. 1) [online]. 2007. Available from : <https://www.legislation.gov.au/Details/F2020C00830>. [10 April 2021]
- Financial Action Task Force. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures United Kingdom, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF, Paris [online]. 2018. Available from : <http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/mer-united-kingdom-2018.html> [2 April 2021]
- . History of the FATF [online]. Available from : <https://www.fatfgafi.org/about/historyofthefatf/> [1 April 2021]
- . INTERNATIONAL STANDARDS ON COMBATING MONEY LAUNDERING AND THE FINANCING OF TERRORISM & PROLIFERATION (The FATF Recommendations) [online]. 2020. Available from: <https://www.fatfgafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf> [4 February 2021]
- . What we do [online]. Available from : <https://www.fatf-gafi.org/about/whatwedo/> [4 February 2021]
- GOV.UK. Corporate information [online]. Available from : <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-revenue-customs/about>. [1 April 2021]
- . Getting cash in and out of the UK [online]. Available from: <https://www.gov.uk/bringing-cash-into-uk>. [1 April 2021]
- National crime agency. What we do [online]. Available from : <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/what-we-do/crime-threats> [20 May 2021]

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบฟอร์มการสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือของประเทศไทย¹

แบบแจ้งรายการ เงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ กรมศุลกากร		CUSTOMS DECLARATION FORM FOR THAI OR FOREIGN CURRENCY OR NEGOTIABLE MONETARY INSTRUMENTS THE CUSTOMS DEPARTMENT																														
โปรดเขียนตัวบรรจงและทำเครื่องหมาย ☒ ☒ PLEASE WRITE CLEARLY IN BLOCK LETTERS AND MARK ☒ ☒																																
<p>1 ชื่อสกุล (FAMILY NAME)</p> <p>2 ชื่อตัวและชื่อรอง (FIRST NAME AND MIDDLE NAME)</p> <p>3 สัญชาติ (NATIONALITY)</p> <p>4 เลขที่หนังสือเดินทาง (PASSPORT NUMBER)</p> <p>5 วัน เดือน ปีเกิด (DATE OF BIRTH)</p> <p>๘ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘ ☐ ชาย ☐ หญิง (MALE) (FEMALE)</p> <p>6 อาชีพ (OCCUPATION)</p> <p>7 ที่อยู่ปัจจุบัน (HOME ADDRESS)</p> <p>8 ข้อมูลการเดินทาง (TRAVEL DETAILS)</p> <p>☐ ทางอากาศ (AIR) ☐ ทางเรือ (SEA) ☐ ทางบก (ROAD) ☐ ทางราง (RAIL) ☐ อื่นๆ (OTHER)</p> <p>เพื่อขึ้นหรือพาหนะอื่น (FLIGHT OR OTHER VEHICLE NO.)</p> <p>9 ประเทศต้นทาง (PLACE/COUNTRY OF ORIGIN)</p> <p>10 ประเทศที่ต่อพาดนะ (TRANSIT COUNTRIES)</p> <p>11 ประเทศปลายทาง (NEXT DESTINATION)</p> <p>ข้าพเจ้าขอรับรอง รายละเอียดที่แสดงข้างต้นนี้เป็นความจริงทุกประการ หากไม่ถูกต้องครบถ้วน ข้าพเจ้าขอรับเป็นความผิดตามกฎหมาย I DECLARE THAT ALL ABOVE DETAILS ARE CORRECT. I AM AWARE THAT A FALSE, INACCURATE OR INCOMPLETE DECLARATION CONSTITUTES A CRIMINAL OFFENCE. ลายมือชื่อ (SIGNATURE)</p> <p>๘ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘ ๘</p>	<p>แจ้งรายการเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ (HEREBY DECLARE TO BRING THE FOLLOWING AMOUNT OF THAI OR FOREIGN CURRENCY OR NEGOTIABLE MONETARY INSTRUMENTS)</p> <p>1 ☐ นำเข้า (ARRIVAL) ☐ นำออก (DEPARTURE)</p> <p>2 จำนวนเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ (AMOUNT OF THAI OR FOREIGN CURRENCY)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>สกุลเงิน (CURRENCY)</th> <th>จำนวนเงิน (AMOUNT)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>บาท (THB)</td><td></td></tr> <tr><td>ดอลลาร์สหรัฐ (USD)</td><td></td></tr> <tr><td>ยูโร (EUR)</td><td></td></tr> <tr><td>เยน (JPY)</td><td></td></tr> <tr><td>หยวน (CNY)</td><td></td></tr> <tr><td>ปอนด์ (GBP)</td><td></td></tr> <tr><td>อื่นๆ (ระบุ) OTHERS (SPECIFY)</td><td></td></tr> </tbody> </table> <p>จำนวนเงินของตราสารเปลี่ยนมือ (AMOUNT OF THE PAYMENT OF NEGOTIABLE MONETARY INSTRUMENTS)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>ตราสารเปลี่ยนมือ NEGOTIABLE MONETARY INSTRUMENTS</th> <th>จำนวนเงิน (AMOUNT)</th> <th>สกุลเงิน (CURRENCY)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>ตั๋วแลกเงิน BILLS OF EXCHANGE</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>ตั๋วสัญญาใช้เงิน PROMISSORY NOTES</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>เช็ค (CHEQUES)</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>ตราสารอื่น (ระบุ) OTHERS (SPECIFY)</td><td></td><td></td></tr> </tbody> </table> <p>แหล่งที่มาของเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ (SOURCES OF CURRENCIES OR NEGOTIABLE MONETARY INSTRUMENTS)</p>	สกุลเงิน (CURRENCY)	จำนวนเงิน (AMOUNT)	บาท (THB)		ดอลลาร์สหรัฐ (USD)		ยูโร (EUR)		เยน (JPY)		หยวน (CNY)		ปอนด์ (GBP)		อื่นๆ (ระบุ) OTHERS (SPECIFY)		ตราสารเปลี่ยนมือ NEGOTIABLE MONETARY INSTRUMENTS	จำนวนเงิน (AMOUNT)	สกุลเงิน (CURRENCY)	ตั๋วแลกเงิน BILLS OF EXCHANGE			ตั๋วสัญญาใช้เงิน PROMISSORY NOTES			เช็ค (CHEQUES)			ตราสารอื่น (ระบุ) OTHERS (SPECIFY)		
สกุลเงิน (CURRENCY)	จำนวนเงิน (AMOUNT)																															
บาท (THB)																																
ดอลลาร์สหรัฐ (USD)																																
ยูโร (EUR)																																
เยน (JPY)																																
หยวน (CNY)																																
ปอนด์ (GBP)																																
อื่นๆ (ระบุ) OTHERS (SPECIFY)																																
ตราสารเปลี่ยนมือ NEGOTIABLE MONETARY INSTRUMENTS	จำนวนเงิน (AMOUNT)	สกุลเงิน (CURRENCY)																														
ตั๋วแลกเงิน BILLS OF EXCHANGE																																
ตั๋วสัญญาใช้เงิน PROMISSORY NOTES																																
เช็ค (CHEQUES)																																
ตราสารอื่น (ระบุ) OTHERS (SPECIFY)																																
สำหรับเจ้าหน้าที่เท่านั้น (FOR OFFICIAL USE ONLY)	<p>3 วัตถุประสงค์เพื่อ (INTENDED USE)</p> <p>☐ ใช้จ่ายส่วนตัว (PERSONAL EXPENSES) ☐ ธุรกิจ (BUSINESS)</p> <p>☐ การศึกษา (EDUCATION)</p> <p>☐ อื่นๆ (ระบุ) (OTHERS) (SPECIFY)</p>																															
โปรดอ่านข้อมูลสำคัญด้านหลัง (PLEASE READ THE IMPORTANT INFORMATION ON THE REVERSE SIDE OF THIS FORM.)																																

¹ เอกสารแนบท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 6) ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2560

ข้อมูลสำคัญ	IMPORTANT INFORMATION
<p>1 บุคคลนำเงินตราไทย ที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีการกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ ที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินบาทที่มีมูลค่าเกินกว่าสี่แสนห้าหมื่นบาท (450,000 บาท) ออกไปนอกหรือเข้ามาในราชอาณาจักร ต้องแจ้งรายการนี้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะที่ย่านศุลกากรทุกแห่ง</p>	<p>1 Any person leaving or entering the Kingdom of Thailand is required to declare Thai currency or negotiable monetary instruments on which the name of the payee has been omitted and are endorsed without restriction when carrying over 450,000 Baht.</p>
<p>2 บุคคลนำเงินตราต่างประเทศ ที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีการกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ ที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินตราต่างประเทศที่มีมูลค่าเกินกว่าหนึ่งหมื่นห้าพันดอลลาร์สหรัฐ (15,000 ดอลลาร์สหรัฐ) หรือเทียบเท่าออกไปนอกหรือเข้ามาในราชอาณาจักร ต้องแจ้ง รายการนี้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะที่ย่านศุลกากรทุกแห่ง</p>	<p>2 Any person leaving or entering the Kingdom of Thailand is required to declare foreign currency or negotiable monetary instruments on which the name of the payee has been omitted and are endorsed without restriction when carrying over USD15,000 or its equivalent in another currency.</p>
<p>3 บุคคลนำเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ตามข้อ 1 และข้อ 2 ซึ่งมีมูลค่าไม่ถึงจำนวนที่ต้องแจ้งรายการต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร แต่เมื่อรวมกันแล้วมีมูลค่าเกินกว่าสี่แสนห้าหมื่นบาท (450,000 บาท) หรือเทียบเท่า ออกไปนอกหรือเข้ามาในราชอาณาจักร ต้องแจ้งรายการนี้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะที่ย่านศุลกากรทุกแห่ง</p>	<p>3 Any person leaving or entering the Kingdom of Thailand is required to declare Thai or foreign currency or negotiable monetary currency instruments listed in Article 1 and 2 if the combined value is over 450,000 Baht or its equivalent in another currency.</p>
<p>4 บุคคลนำเงินตราไทย ที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ ออกไปนอกราชอาณาจักรต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุม การแลกเปลี่ยนเงิน ดังนี้</p> <p>(1) กรณีนำออกไปยังสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐ ประชาชนจีน (เขตมณฑลยูนนาน) และประเทศที่มีพรมแดน ติดประเทศไทย (สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า และมาเลเซีย) ที่มีมูลค่าเกินกว่าสองสิบล้านบาท (2,000,000 บาท)</p> <p>(2) กรณีนำออกไปยังประเทศอื่นนอกเหนือจากที่ระบุใน (1) ที่มีมูลค่าเกินกว่าห้าหมื่นบาท (50,000 บาท)</p>	<p>4 Any person taking out Thai currency (banknotes and coins) from the Kingdom of Thailand is required to request permission from the Bank of Thailand in the following instances:</p> <p>(1) When traveling to Vietnam; Yunnan Province, China; and countries bordering Thailand (Laos, Cambodia, Myanmar and Malaysia) and carrying over 2,000,000 Baht; and</p> <p>(2) When traveling to other countries not listed in (1) and carrying over 50,000 Baht.</p>
<p>5 การไม่แจ้งรายการในการนำเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ ที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงิน และไม่มีการกำหนดห้ามเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินบาท หรือเงินตราต่างประเทศ ออกไปนอกหรือเข้ามาในราชอาณาจักร เป็นกฏจำนวนที่กำหนดหรือแจ้งรายการไม่ถูกต้อง มีความผิดทางอาญา</p>	<p>5 Failure to declare Thai or foreign currencies or negotiable monetary currency instruments/bearer negotiable instruments over the amount prescribed by law or making a false declaration thereof constitutes a criminal offence.</p>
<p>6 ถ้ามีข้อสงสัยประการใด โปรดสอบถามต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร</p>	<p>6 If you have any questions, please consult a customs officer.</p>

ภาคผนวก ข

แบบฟอร์มการสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือของประเทศออสเตรเลีย²

SENSITIVE (when complete)

Cross-Border Movement - Physical Currency \$10,000 or more

CARRYING CURRENCY INTO
OR OUT OF AUSTRALIA

Complete this form if you are moving AUD10,000 or more of physical currency (or the equivalent in foreign physical currency). Physical currency is defined in the AML/CTF Act as the coin and printed money of a country but does not include traveller's cheques and/or other monetary instruments.

Please complete this form in black ink and print in CAPITAL LETTERS. Mark appropriate answer boxes with a cross (X).

Give the completed form to a customs or police officer at any Australian air or sea port at the time of your arrival or departure.

For further information visit www.austrac.gov.au or telephone the AUSTRAC Contact Centre on 1300 021 037.

Privacy Notice

Cross-border movements of AUD10,000 or more of physical currency (or the equivalent in foreign physical currency) must be reported to AUSTRAC under the Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Act 2006 (AML/CTF Act).

AUSTRAC protects personal information provided to it, as required by the Privacy Act 1988 (Privacy Act). Collection of information in this form is authorised by the AML/CTF Act, AML/CTF Rules and the Privacy Act and is used for those Acts and the Financial Transaction Reports Act 1988. AUSTRAC discloses personal information to the agencies and entities covered by Part 11 of the AML/CTF Act, including authorised overseas recipients.

AUSTRAC's Privacy Policy at: www.austrac.gov.au/about-us/using-our-website/austrac-privacy-policy sets out other information required by the Privacy Act.

PART A – DETAILS OF PERSON CARRYING THE CURRENCY INTO OR OUT OF AUSTRALIA

1 Full name of person carrying the currency (given & surnames)

2 Business/residential address in home country (not a P.O. Box)

State

Postcode

Country (If not Australia)

Phone No

3 Are you an Australian resident?

Yes No Please specify your address while in Australia

State

Postcode

Phone No

4 Occupation, business or principal activity

ACN, ABN or ARBN

5 Date of birth DD / MM / YYYY

6 Place of Birth

Town or City

Country

7 Give details of all valid passports or other travel documents that you hold

1. Passport no.

Country of issue

2. Passport no.

Country of issue

8 Give details of all countries of which you are a citizen

Country 1

Country 2

PART B - DETAILS OF TRAVEL

9 Direction of travel OUT OF Australia INTO Australia

10 What is the name of the Australian city/town where you are clearing Customs?

11 Arrival OR departure date DD / MM / 20YY

12 Flight number or name of ship

OFFICE USE ONLY

I Voluntary declaration Yes No

II Name, date of birth and passport verified Yes No

III Currency verified Yes No

IV Officer's name

V Name of port

VI Date DD / MM / 20YY

VII Infringement notice number

SENSITIVE (when complete) CBM-PC(C) – Form 53 (JUN2015)

² Australian government AUSTRAC, Travelling to and from Australia with money [online], 10 April 2021.

SENSITIVE (when complete)

Cross-Border Movement - Bearer Negotiable Instrument (BNI)

590615

Australian Government
AUSTRAC

CARRYING BNI INTO OR OUT OF AUSTRALIA

If you are carrying any of the following BNIs, a police officer or customs officer may require you to complete this form and give it to a customs officer, a police officer or the AUSTRAC CEO. A BNI is any of the following documents:

- a) bill of exchange
- b) cheque
- c) promissory note
- d) bearer bond
- e) traveller's cheque
- f) money order, postal order or similar order
- g) negotiable instrument not covered by any of the above paragraphs.

Documents covered under (f) or (g) above do not have to specify an amount to be paid or a payee.

Please complete this form in black ink and print in CAPITAL LETTERS. Mark appropriate answer boxes with a cross (X).

For further information visit www.austrac.gov.au or telephone the AUSTRAC Contact Centre on 1300 021 037.

Privacy Notice

Customs officers or police officers may collect information on BNIs under the Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Act 2006 (AML/CTF Act).

AUSTRAC protects personal information provided to it, as required by the Privacy Act 1988 (Privacy Act). Collection of information in this form is authorised by the AML/CTF Act, AML/CTF Rules and the Privacy Act and is used for those Acts and the Financial Transaction Reports Act 1988. AUSTRAC discloses personal information to the agencies and entities covered by Part 11 of the AML/CTF Act, including authorised overseas recipients.

AUSTRAC's Privacy Policy at: www.austrac.gov.au/about-us/using-our-website/austrac-privacy-policy sets out other information required by the Privacy Act.

OFFICE USE ONLY

I Voluntary disclosure Yes No

II Name, date of birth and passport verified Yes No

III BNI verified Yes No

IV Officer's name

V Name of port

VI Date DD / MM / 20YY

VII Infringement notice number

PART A - DETAILS OF PERSON CARRYING THE BNI INTO OR OUT OF AUSTRALIA

1 Full name of person carrying the BNI (given & surnames)

2 Business/residential address in home country (not a P.O. Box)

State

Postcode

Country (if not Australia)

Phone No (Home)

Phone No (Work)

3 Are you an Australian resident?
Yes No Please specify your address and telephone number while in Australia

State

Postcode

Telephone

4 Occupation, business or principal activity

ACN, ABN or ARBN

5 Date of birth DD / MM / YYYY

6 Place of Birth

Town or City

Country

7 Give details of all valid passports or other travel documents that you hold

1. Passport no.

Country of issue

2. Passport no.

Country of issue

8 Give details of all countries of which you are a citizen

Country 1

Country 2

SENSITIVE (when complete)

CBM-BNI - Form 59 (JUN2015)

SENSITIVE (when complete)

PART C – DETAILS OF BNI BEING CARRIED (Continued)

Type of BNI 3

Travellers Cheques Cheque
 Money Order Promissory Note
 Bill of Exchange Other

Please Specify

Currency code Total value of the BNI
 and , , , .
 Quantity

Issuer/Drawer
 Payee/Favouree/Beneficiary
 Name of Bearer
 City
 Country (if not Australia)
 Ref Number (first)
 Ref Number (last)

Type of BNI 4

Travellers Cheques Cheque
 Money Order Promissory Note
 Bill of Exchange Other

Please Specify

Currency code Total value of the BNI
 and , , , .
 Quantity

Issuer/Drawer
 Payee/Favouree/Beneficiary
 Name of Bearer
 City
 Country (if not Australia)
 Ref Number (first)
 Ref Number (last)

Type of BNI 5

Travellers Cheques Cheque
 Money Order Promissory Note
 Bill of Exchange Other

Please Specify

Currency code Total value of the BNI
 and , , , .
 Quantity

Issuer/Drawer
 Payee/Favouree/Beneficiary
 Name of Bearer
 City
 Country (if not Australia)
 Ref Number (first)
 Ref Number (last)

Type of BNI 6

Travellers Cheques Cheque
 Money Order Promissory Note
 Bill of Exchange Other

Please Specify

Currency code Total value of the BNI
 and , , , .
 Quantity

Issuer/Drawer
 Payee/Favouree/Beneficiary
 Name of Bearer
 City
 Country (if not Australia)
 Ref Number (first)
 Ref Number (last)

If more than six types of BNI, attach details on a separate sheet

15 Are you carrying this BNI on your own behalf? Yes Go directly to Part F No Continue with Part D

SENSITIVE (when complete)

CBM-BNI – Form 59 (JUN2015)

ภาคผนวก ค

แบบฟอร์มการสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือของประเทศอังกฤษ
(ก่อนออกจากสมาชิกสหภาพยุโรป)³

Cash declaration
(for amounts of 10,000 Euros or more entering or leaving the European Union)

You must read the notes on the reverse before completing this form. Complete all boxes using black ink and capital letters

A Transport details

1. Are you entering EU? Or exiting EU?
(see note A1) *(see note A1)*

2. By air? Or by sea?

3. Date of EU entry/EU exit

4. Port or airport where journey starts *(see note A4)*

5. Port or airport where journey ends *(see note A5)*

6. Via *(see note A6)*
a. Port or airport

b. Port or airport

7. Port or airport where this declaration is made

B Details of cash

a. Type of cash <i>(see note B)</i>	b. Currency	c. Amount
1		
2		
3		

C Origin and intended use of cash

1. Do you own the cash?
Yes *If 'Yes' go to box 3*
No *If 'No' go to box 2*

2. Details of owner *(see note C2)*

3. Origins of cash, where and how obtained *(see note C3)*

4. Details of intended use of cash

5. Details of intended recipient of cash *(see note C5)*

D Declaration and your personal details

1. Surname

2. First name(s)

3. Date of birth

4. Passport number and nationality
a. Passport number

b. Nationality

5. Place of birth (city and country)

6. Full address (including house number)

Country

7. Postcode

8. Occupation

I have read the notes and warning (note 5) on the reverse of this form and declare that all the details entered above are complete and correct to the best of my knowledge and belief. Sign this (Copy 1) and post in HM Revenue & Customs drop box provided. Keep carbon copy (Copy 2) for your own use and in case it is requested by HMRC officers.

Signature

9. Date

For official use only

PID

Penalty

POCA

³ Immigroup, Cash declaration [online], 10 April 2021. Available from : <https://www.immigroup.com/PDFS/PDF-files/application-pdfs/uk-documents/c9011-cash-declaration.pdf>

Cash declaration

(for amounts of 10,000 Euros or more entering or leaving the European Union)

You must read the notes on the reverse before completing this form. Complete all boxes using black ink and capital letters.

A Transport details

1. Are you entering EU? Or exiting EU?
(see note A1) *(see note A1)*

2. By air? Or by sea?

3. Date of EU entry/EU exit

4. Port or airport where journey starts *(see note A4)*

5. Port or airport where journey ends *(see note A5)*

6. via *(see note A6)*

a. Port or airport

b. Port or airport

7. Port or airport where this declaration is made

B Details of cash

a. Type of cash <i>(see note B)</i>	b. Currency	c. Amount
1		
2		
3		

C Origin and intended use of cash

1. Do you own the cash?
Yes If 'Yes' go to box 3
No If 'No' go to box 2

2. Details of owner *(see note C2)*

3. Origins of cash, where and how obtained *(see note C3)*

4. Details of intended use of cash

5. Details of intended recipient of cash *(see note C5)*

D Declaration and your personal details

1. Surname

2. First name(s)

3. Date of birth

4. Passport number and nationality

a. Passport number

b. Nationality

5. Place of birth (city and country)

6. Full address (including house number)

Country

7. Postcode

8. Occupation

I have read the notes and warning (note 5) on the reverse of this form and declare that all the details entered above are complete and correct to the best of my knowledge and belief. Sign this (Copy 1) and post in HM Revenue & Customs drop box provided. Keep carbon copy (Copy 2) for your own use and in case it is requested by HMRC officers.

Signature

9. Date

For official use only

PID

Penalty

POCA

Notes on completing this form

You do not need to complete this form if you are travelling to or arriving from another EU country or are carrying less than 10,000 Euros.

General information

- 1 You must complete this form if you are entering or leaving the European Union (EU) (see 3. below) and are carrying cash of a value of 10,000 Euros or more or the equivalent in other currencies. This law is to help combat money laundering and it applies in all EU countries.
- 2 Cash not only means currency notes and coins but also bankers' drafts and cheques of any kind (including travellers' cheques).
- 3 For the purposes of this declaration, the countries of the EU are Austria, Belgium, Bulgaria, Cyprus, the Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Gibraltar, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, the Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain (including the Canary Islands), Sweden and the United Kingdom (not including the Isle of Man and the Channel Islands).
- 4 The declaration must be signed and dated.
- 5 You will be liable to financial penalties if you fail to comply with the obligation to declare, or provide incomplete or incorrect information. You must answer any questions HM Revenue & Customs officers may ask you about the cash, and they may seize it (whether declared or not) if they have reasonable grounds to suspect that it is associated with criminal activity.

Notes on completion of individual boxes

- A1** Entering the EU means arriving directly from a non-EU country and includes journeys where your final destination is a port, airport or train station elsewhere in the EU.
Exiting the EU means travelling directly to a non-EU country and includes journeys where your original place of departure was a port, airport or train station elsewhere in the EU.
- A4** Enter name of first port or airport on your journey and the country in which it is located.
- A5** Enter name of final port or airport on your journey and the country in which it is located.
- A6** Enter names of intermediate ports and airports on your journey and the country in which each is located.
- B** Enter the type of cash carried (for example currency notes, currency coins, travellers' cheques). See also note 2. opposite.
- C2** Enter name, address and business of person or company. If there is more than one owner, enter details of the one who owns the greatest amount of the cash.
- C3** Enter what the cash represents (for example proceeds of sale of house or car, business takings, personal savings) and the country in which it was obtained.
- C5** Enter name, address and business of intended recipient. If there is more than one intended recipient, enter details of the one most likely to receive the greatest amount of cash.

ภาคผนวก ง

การสำแดงเงินและตราสารเปลี่ยนมือผ่านทางเว็บไซต์ของประเทศไทย⁴

Declare cash you carry into or out of Great Britain

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

Do you have full details ready of your passport, cash, and journey?

You need to tell HMRC about who owns the cash, where it has come from, and what it will be used for.

Yes
 No

Declare cash you carry into or out of Great Britain

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

When are you crossing the border of Great Britain?

You can only use this form if you are entering or leaving Great Britain today, tomorrow, 2 days from now, or 3 days from now.

Today
 Tomorrow
 2 days from now
 3 days from now
 More than 3 days from now

⁴ GOV.UK, Declare cash you carry into or out of Great Britain [online], 11 April 2021. Available from : <https://www.tax.service.gov.uk/submissions/form/declare-cash-you-carry-into-or-out-of-great-britain/Do-you-have-full-details-ready-of-your-passport-cash-and-journey?n=0&se=t&ff=t>

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

Your passport details

We ask for some details about you to help counter money laundering, financing of terrorism, and other crimes.

Passport number

For example, 502135326

Full name

Nationality

Place of birth

For example, London

Country of birth

Start typing, then select a country from the list.

Occupation

If you do not currently work, enter: NA

Date of birth

For example, 21 03 1979

Day Month Year

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

Are you entering or leaving Great Britain?

- Entering
- Leaving

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

How many currencies are you carrying?

Enter a number between 1 and 5.

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[Back](#)

Currency 1

Enter details about one currency only.

Currency name

Start typing, then select a currency from the list.

British Pound - GBP

Amounts of this currency by type

Enter a total value for each type of this currency. If any of these do not apply, enter 0 as the total value. Do not convert any values into British Pounds Sterling (GBP).

Notes and coins total value in this currency

For example, if you have 1,000 in notes and 500 in coins, enter: 1,500. If you do not have any of these, enter 0.

Cheques and travellers' cheques total value in this currency

If you do not have any of these, enter 0.

Bankers' drafts total value in this currency

If you do not have any of these, enter 0.

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[Back](#)

How are you travelling into Great Britain?

Air

Sea

Channel Tunnel

 GOV.UK **Declare cash you carry into or out of Great Britain**

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

Which country will you start your journey from?

Start typing, then select a country from the list.

 GOV.UK **Declare cash you carry into or out of Great Britain**

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

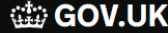
 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

Which airport will you end your journey in?

Start typing the airport code, for example LHR, or the city or airport name, then select from the list.

[▶ If your airport is not listed](#)

 GOV.UK **Declare cash you carry into or out of Great Britain**

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

Will you change at another airport or port?

If you change to another plane or boat on your way to Great Britain, select yes. For example, if you are flying into Great Britain from Australia and change in Singapore.

Yes

No

GOV.UK **Declare cash you carry into or out of Great Britain**

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

Which country was the cash generated in?

We ask this to help with money laundering regulations. If the cash comes from more than one source, tell us about the country where the main source is from. Start typing, then select a country from the list.

GOV.UK **Declare cash you carry into or out of Great Britain**

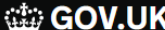
BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

Which airport will you start your journey from?

Start typing the airport code, for example LHR, or the city or airport name, then select from the list.

GOV.UK **Declare cash you carry into or out of Great Britain**

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

Do you own the cash?

Select yes if the largest share of the cash belongs to you. It belongs to you if you earned it, were given it to keep as your own, or won it.

Yes

No

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

Who gave you the cash?

If the money came from more than one source, select who gave you the largest amount.

- Family
- Friend
- Other
- Business

Details of main cash owner

We ask this to help counter money laundering, financing of terrorism, and other crimes. If there are multiple cash owners, provide details of who owns the largest amount.

Full name of person or name of business

Occupation or industry

Main cash owner address

Is this a UK address?

- Yes No

Building and street

Building and street line 2 (optional)

Town or city (optional)

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

Are you intending to give the cash to someone else?

Select yes if you are just handing over the cash, and it is not in exchange for goods or services.

- Yes
- No

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

Who will receive the cash?

If the cash will be split, select who will receive the largest amount.

- An individual
- A business

Person receiving the cash

We ask this to help counter money laundering, financing of terrorism, and other crimes. If the cash will be split, enter the person who will receive the largest amount.

Full name

Occupation

Address

Is this a UK address?

Yes No

Building and street

Building and street line 2 (optional)

Town or city (optional)

Occupation

Address

Is this a UK address?

Yes No

Building and street

Building and street line 2 (optional)

Town or city (optional)

County (optional)

Postcode

What will the cash be used for?

If the cash will be used for more than one purpose, select what the main part of the cash will be used for.

- Personal or family spending
- Business purposes

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

What will the cash be spent on?

If the cash will be used for more than one purpose, select what the main part of the cash will be spent on.

- Buying something
- Living costs and fees
- Other cash use

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

What will you buy?

If the cash will be used for more than one purpose, select what the main part of the cash will be used to buy.

- Major purchase
- Clothing
- Shopping or tourism
- Other Purchase

BETA This is a new service - your [feedback](#) will help us to improve it.

 HM Revenue & Customs

[< Back](#)

What costs or fees will you use the cash for?

If the cash will be used for more than one purpose, select what the main part of the cash will be used for.

- Family costs
- Medical costs
- Education fees
- Other